

DATÜB

DATÜB

Учредитель:

*Зиятдин Касанов -
председатель Всемирной ассоциации
турок-ахыска*

Главный редактор:

Ровшан Мамедоглы

Заместитель главного редактора:

Ахмет Атак

Редактор:

Джина Такишева

Корреспонденты:

*Осман Месут
Лорик Халилов
Зулейха Асланова
Рефика Мухаммедгиль*

Дизайн:

Оксана Красножонова

Derginin kurucusu:

*Ziyaeddin Kassanov -
Dünya Ahıskalı Türkleri Birliği
Genel Başkanı*

Baş Editörü:

Rövşen Memmedoğlu

Yazı İşleri Müdürü:

Ahmet Atak

Editör:

Gina Takisheva

Muhabirler:

*Osman Mesut
Lorik Halilov
Zeleyha Aslanova
Refika Mahammedgil*

Dizayn:

Oksana Krasnozhonova

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания
и информационного агентства
№ 15376-Ж 27.05.2015, г. Астана

Телефоны: +7 (727) 357 24 10,
+7 (727) 357 241 5.
+7 701 745 4749
www.ahiska-gazeta.com

Тираж: 1000 экз.

İçeriği:

ÖNSÖZ.....	3
Алғы сөз	4
Президент Қасым-Жомарт Тоқаев ознакомился с результатами экзит-полла, проведенного в ходе республиканского референдума	6
Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev, Cumhuriyet Referandumu Sırasında Yapılan Çıkış Anketinin Sonuçlarıyla Tanıştı	8
К.-Ж. Тоқаев: новая Конституция обеспечит прогрессивное будущее Казахстана	10
Президент Қасым-Жомарт Тоқаев: Жаңа Конституция Қазақстанның прогрессивті болашағын қамтамасыз етеді	10
Şükran ve Sorumluluk Anayasası.....	21
Алғыс пен жауапкершілік Конституциясы	23
Конституция благодарности и ответственности	25
Kazakistan'daki Anayasal Reformlar: tarihçesi, nedenleri ve özellikleri	27
Конституционные реформы в Казахстане: история, причины и особенности	30
“Yeni Anayasanın Kabulünde Halkın İradesi Temel Esastır”.....	33
Воля народа – главный постулат в деле принятия новой Конституции	34
Vitaliy Koltoçnik: Yeni Anayasa ile Haklar ve Özgürlükler Sadece Bildirgesel Olarak Değil, Güvenlik Mekanizmalarıyla da Güçlendiriliyor	36
Виталий Колточник: Права и свободы в новой Конституции усиливаются не только декларативно, а через встроенные механизмы безопасности	38
“İçinde bulunduğumuz asra Türk dünyasının mührünü vuracağız”	43
Мы оставим печать тюркского мира в нынешнем веке	49
Türkiye – Kazakistan İlişkilerinde Yeni Dönem: Almatı Başkonsolosu Tuğba Alan Özdenfedakar ile Röportaj	51
Түркия – Қазақстан Қатынастарындағы Жаңа Кезең: Алматыдағы Бас консул Тұғба Алан Өзденфедақар ханыммен Сұхбат	59
Kürşad Zorlu: Türk Dünyası diaspora gücünü birleştirmeyi hedefliyoruz	66
Кюршад Зорлу: «Мы нацелены объединить диаспору тюркского мира»	68
Türk Dünyası'nın haritası çiziliyor: Detaylar ilk kez TRT Haber'de	69
Özbekistan: Türk Dünyasının Manevi Kalbi.....	73
Узбекистан — духовное сердце тюркского мира	76
Coğrafyalar ne kadar farklı olursa olsun sanatçıların aynı duygusal hafızadan besleniyor olması dil, teknik ya da estetik yaklaşımlar ile değişiyor	79
Бесте Гюрсу: «Искусство тюркского мира — это не только прошлое, но и совместное создание будущего»	85
Türk dünyası kızları Bursa'da Türkistan akademi kampında buluştu	89
Девушки тюркского мира встретились в академическом лагере «Туркестан» в Бурсе	92
Bir Kahramanın Ardında Kalan Sevda ve Şeref Hikâyesi: İskender Aznaur'un İzinde	94
История любви и чести, оставленная героем: по следам Искендера Азнаурова	100
Şark Fatihi ve Yetimlerin Babası: Kazım Karabekir	104
RAMS GLOBAL: как семейные ценности стали фундаментом международного бизнеса	110

СОДЕРЖАНИЕ:

ÖNSÖZ

Birlikten Doğan Işık

Türk Dünyası'nın ufku, tarih boyunca yalnızca savaşların değil, aynı zamanda bilginin, adalet arayışının ve kardeşlik ruhunun ışığıyla aydınlandı. Bugün de aynı ışık, geniş coğrafyamızın her köşesinde yeniden parlıyor. Bu sayıda bir araya getirdiğimiz makaleler, ortak geleceğimize açılan bir kapı niteliğinde.

Çünkü her satır, her analiz, her tanıklık aynı hakikati dile getiriyor:

Biz, kökleri derinlerde olan büyük bir medeniyetin çocuklarıyız.

Bu yıl Kazakistan'da yaşanan tarihi referandum ise Türk Dünyası'nın bu ortak kader bilincini en güçlü şekilde gözler önüne serdi.

Eurasian Integration Institute'un verilerine göre, Kazak halkının %86,7'si yeni Anayasa'nın kabulü yönünde oy kullanarak, yalnızca bir metne değil, geleceğin daha adil, daha güçlü ve daha demokratik bir devletine mühür vurdu.

Exit-poll çalışmaları ülkenin 17 bölgesinde, ayrıca Almatı, Astana ve Şımkent şehirlerinde gerçekleştirildi.

Toplam 200 sandık bölgesinde yapılan yüz yüze görüşmelerle 30 bin vatandaşın sesi kayıt altına alındı; bunların 171'i şehirlerde, 29'u kırsal bölgelerde yer aldı.

Bu tablo bize sadece bir seçim sonucunu değil, Kazakistan'ın geleceğini kendi elleriyle şekillendirme kararlılığını gösteriyor.

Bu irade, Türk Dünyası'nın ortak ruhuna derin bir selamdır.

Çünkü adalet, istikrar ve milli kimliğin güçlenmesi yalnızca Kazakistan için değil;

Anadolu'dan Altaylar'a, Kırım'dan Kerkük'e kadar uzanan büyük coğrafyamız için de bir umut ışığıdır.

Bugün Kazakistan; devlet aklının, halk iradesinin ve demokratik olgunluğun örneğini sunarken,

bizler de bu dergide yer verdiğimiz yazılarla aynı ideali paylaşıyoruz:

Birlikte daha adil, daha güçlü, daha bilinçli bir gelecek kurmak.

Türk Dünyası'nın gençleri Bursa'da bir araya gelirken, kültür elçileri coğrafyalar arasında köprüler kurarken, anayasal reformlar halkın sözünü devlete taşıırken...

Tüm bu gelişmeler aynı ortak cümleyi kuruyor:

Biz artık yalnızca geçmişin çocukları değiliz; geleceği birlikte inşa eden bir milletler ailesiyiz.

Bu derginin yeni sayısı, işte bu büyük yürüyüşün sessiz ama gururlu bir kayıdır.

Her makale, bir düşünceyi değil, bir duyguyu taşır.

Her satır, bir bilgi değil, bir bilinçtir.

Her kelime, Türk Dünyası'nın ortak kalbinin ritmidir.

Dileriz ki bu sayı, okuruna sadece bilgi vermesin;

birlik ruhunu, kardeşlik heyecanını ve geleceğe duyulan güveni de taşısin.

Gönlümüz bir, yolumuz bir, geleceğimiz bir olsun.

Türk Dünyası'nın bütün renklerine saygı ve muhabbetle...

АЛҒЫ СӨЗ

Бірліктен туған нұр

Түркі дүниесінің көкжиегі тарих бойы тек қана шайқастардың емес, білімнің, әділеттіліктің және бауырластық рухының жарығымен нұрланды. Бүгін де сол жарық кең байтақ өлкеміздің әр түкпірінде қайтадан жарқырай түсуде.

Осы санға енген мақалалар — ортақ болашағымызға ашылған қақпа іспетті.

Өйткені әр жол, әр талдау, әр естелік бір ақиқатты айтады:

Біз — тамыры тереңде жатқан ұлы өркениеттің ұрпақтарымыз.

Биыл Қазақстанда өткен тарихи референдум Түркі әлемінің осы ортақ рухын айқын көрсеткен үлкен белес болды.

Еуразиялық интеграция институтының деректеріне сәйкес, қазақстандықтардың 86,7%-ы жаңа Конституцияны қабылдауды қолдап, жай ғана құжатқа емес, әділеттірек, мықтырақ және демократиясы бекіген мемлекет болашағына таңбасын қосты.

Exit-полл зерттеулері елдің 17 өңірінде, сондай-ақ Алматы, Астана және Шымкент қалаларында жүргізілді.

Жалпы саны 200 сайлау учаскесінде өткізілген сұхбаттар кезінде 30 мың респонденттің пікірі тіркелді; оның 171-і қалада, 29-ы ауылдық жерлерде болды.

Бұл көрсеткіш бізге тек дауыс беру нәтижесін емес,

Қазақстан халқының өз келешегін өз қолымен қалыптастыруға деген берік ерік-жігерін паш етеді.

Бұл серпіліс — бүкіл Түркі дүниесінің ортақ жүрегіне жолданған терең сәлем.

Өйткені әділеттің, тұрақтылықтың және ұлттық сананың күшеюі тек Қазақстан үшін ғана емес,

Анадолыдан Алтайға, Қырымнан Қарақалпақ даласына дейін созылған кең өрісіміз үшін де үлкен үміт оты.

Бүгінде Қазақстан мемлекет ақылы мен халық ерік-жігерінің жарасымын көрсетіп отыр.

Ал біз осы журналдың жаңа санында берілген мақалалар арқылы сол идеалды бөлісеміз:

Бірге әділеттірек, мықтырақ әрі саналы болашақ құру.

Түркі дүниесінің қыз-жігіттері Бурсада бас қосып, мәдениет елшілері ел мен елдің арасын байланыстырса,

конституциялық реформалар халықтың дауысын мемлекетке жеткізіп тұрса — мұның бәрі бір ғана ойды айтады:

Біз енді тек өткеннің ғана емес, болашақты бірге жасайтын халықтармыз.

Бұл журналдың жаңа саны — сол ұлы серпілістің үнсіз болса да мақтанышқа толы шежіресі.

Әр мақала — тек ой емес, сезім.

Әр жол — тек ақпарат емес, сана.

Әр сөз — Түркі дүниесінің ортақ жүрек лүпілі.

Осы сан оқырманға тек мағлұмат қана емес,

бірлік рухын, бауырластық қуанышын және болашаққа деген сенімді де жеткізсін деп тілейміз.

Жүрегіміз бір, жолымыз бір, болашағымыз бір болғай.

Түркі дүниесінің барлық реңктеріне құрметпен және ықыласпен...

ПРЕЗИДЕНТ КАСЫМ-ЖОМАРТ ТОКАЕВ ОЗНАКОМИЛСЯ С РЕЗУЛЬТАТАМИ ЭКЗИТ-ПОЛЛА, ПРОВЕДЕННОГО В ХОДЕ РЕСПУБЛИКАНСКОГО РЕФЕРЕНДУМА

После оглашения результатов экзит-полла Глава государства выступил с заявлением в студии «Қазмедиа орталығы».

— Сегодня мы стали свидетелями истинно исторического для нашей страны события. Граждане Казахстана приняли участие в референдуме и поддержали кон-

ституционную реформу. Они отдали свой голос за будущее нашей Родины. Только что обнародованы результаты экзит-поллов, согласно которым можно с уверенностью сказать, что Казахстан сделал свой исторический выбор в пользу новой Конституции. Таким образом, наш народ в ходе голосования predetermined дальнейший ход истории и судьбу Казахстана. Ваше волеизъявление навечно останется в мировой

летописи, потому что оно стало истинным символом патриотизма, присущего нашим соотечественникам. Отныне 15 марта мы будем ежегодно отмечать в качестве одного из главных праздников — Дня Конституции. Наши соотечественники проголосовали за обновление и модернизацию страны. Это наше общее достижение. Искренне поздравляю всех вас с этим знаменательным событием! — сказал Глава государства.

Касым-Жомарт Токаев заявил, что общенациональный референдум прошел на самом высоком уровне, открыто и справедливо. Как отечественные, так и зарубежные наблюдатели отмечают, что все требования закона и демократические нормы были строго соблюдены.

— Окончательные итоги волеизъявления граждан будут подведены, согласно закону, Центральной комиссией референдума в официальном порядке. Но уже сейчас мы можем говорить, что граждане Казахстана продемонстрировали ярчайший пример единения, солидарности, патриотизма, общей ответственности за судьбу Родины. Подавляющее число наших граждан выбрали светлый путь Прогресса, Справедливости, Закона, Порядка, Природолюбия и Чистоты. Это очень хороший путь. Эта Народная Конституция поведет нас к новым достижениям и успехам, в этом нет никакого сомнения. Была зарегистрирована рекордно высокая явка. Благодарю всех, кто пришел на участки и четко высказал свою гражданскую позицию. Тем самым мы показали всему миру политическую культуру нашего казахского общества. Где есть единство, там есть жизнь! Где есть единство, там есть процветание! В единстве рождается сила страны! Для того, чтобы Казахстан стал прогрессивной, передовой и конкурентоспособной страной, нам исключительно важно сохранять мир и дружбу, проявлять терпение и настойчивость, креативность и усердие, трудолюбие и ответственность, — отметил Президент.

По словам Главы государства, Конституция, получившая всенародную поддержку и одобренная волеизъявлением граждан, — это важный ориентир на пути развития нашего государства.

— Новая Конституция — фундамент нашей Независимости и Суверенитета. Основным законом — незыблемая гарантия прав и свобод человека. Мы как единая нация сделали важный шаг к построению справедливого общества, в котором Закон и Порядок неукоснительно соблюдаются, а гражданам присущи высокая ответственность и созидательность. Сегодня мы открыли новую страницу в летописи страны. Впереди нас ждет масштабная работа. Самое главное: наш народ решительно поддерживает глубокие преобразования. Искренне убежден, что, объединив усилия во имя общих интересов, мы оставим будущим поколениям Прогрессивный и Передовой Казахстан. Выражаю искреннюю благодарность молодежи, которая приняла активное участие в референдуме! Отраднo, что молодежь ярко заявила о себе в ходе этой кампании. Пусть будет вечной наша священная Независимость! Пусть процветает наша любимая Родина — Республика Казахстан! Поздравляю всех с принятием новой Конституции! — заявил Касым-Жомарт Токаев.

Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev,
Cumhuriyet Referandumu
Sırasında Yapılan Çıkış Anketinin
Sonuçlarıyla Tanıştı

Devlet başkanı, yaptığı konuşmada bu referandumun halk için gerçekten tarihi bir olay olduğunu vurguladı.

– Halkımız bugün ülkemizin geleceğini belirlemek için çok önemli bir tercih yaptı. Bütün vatandaşlarımıza şükranlarımı sunuyorum. Yeni Anayasa büyük çoğunluk tarafından desteklendi. Bu, halkımızın ilerleme ve toplumsal gelişim yolunu seçtiğini gösteriyor. Bugün Kazakistan tarihinde yeni bir sayfa açıldı, ülkemiz daha yüksek bir gelişim aşamasına geçiyor, – dedi Tokayev.

Cumhurbaşkanı, halkın iradesinin yalnızca Kazakistan tarihine değil, tüm dünya tarihine de yazılacağını, bunun ülkenin vatandaşlarının vatanlarına olan yüksek sadakatinin gerçek bir örneği olduğunu kaydetti.

– Bundan böyle 15 Mart, Anayasa Günü olarak kutlanacaktır, – dedi.

Kasım-Jomart Tokayev, referandumun yüksek katılımı, açık ve adil bir biçimde geçtiğini de ifade etti.

– Uluslararası ve yerli gözlemciler kanunlara ve demokratik normlara tam uyulduğunu tasdik ediyorlar. Elbette referandumun resmi sonuçları Merkez Referandum Komisyonu tarafından yasal prosedüre uygun olarak açıklanacaktır, – dedi Cumhurbaşkanı.

Devlet başkanı ayrıca Kazakistan vatandaşlarının birlik ve dayanışma gösterdiğini, ulusal çıkarları koruma konusunda ortak duyarlılık sergilediğini de kaydetti.

– Halkımız ilerlemeyi, hukuku, düzeni, öngörülebilirliği, doğanın korunmasını ve temizliği seçti. Bu, Kazakistan için iyi bir yoldur. Bizi ancak iyi işler ve adaletin yükseltilmesi ileriye götürebilir, – dedi.

Cumhurbaşkanı, halkın demokratik olgunluğunu da vurguladı.

– Bugün halkımız ulusal çıkarlar uğruna birlik içinde olduğunu gösterdi. Özellikle gençler referanduma aktif katılım gösterdiler. Onların ülkenin kaderine gösterdikleri sorumluluk memnuniyet vericidir, – dedi Tokayev.

Devlet başkanı, Kazakistan Cumhuriyeti'nin kutsal bağımsızlığının sonsuza kadar sürmesini, halkın refahının daha da artmasını diledi.

К.-Ж. ТОКАЕВ: НОВАЯ КОНСТИТУЦИЯ
ОБЕСПЕЧИТ ПРОГРЕССИВНОЕ
БУДУЩЕЕ КАЗАХСТАНА

ПРЕЗИДЕНТ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ:
ЖАҢА КОНСТИТУЦИЯ ҚАЗАҚСТАННЫҢ
ПРОГРЕССИВТІ БОЛАШАҒЫН
ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕДІ

Выступление Главы государства Касым-Жомарта Токаева на торжественном мероприятии, посвященном принятию Конституции

Уважаемые соотечественники!

Сегодня вы все стали свидетелями поистине эпохального события, которое окажет колоссальное влияние на жизнь нашей страны.

Я как Глава государства от имени всего нашего народа скрепил своей подписью Основной закон Казахстана.

Также мною подписан Указ о мерах по реализации Конституции.

1 июля Народная Конституция официально вступит в силу.

А День Конституции мы будем ежегодно отмечать 15 марта как государственный праздник на общенациональном уровне.

Искренне поздравляю всех соотечественников с принятием Основного закона!

Конституция — исторический документ, определяющий миссию развития нашего государства на долгосрочный период и оказывающий непосредственное воздействие на будущее нашей нации.

Это поистине Народная Конституция. Идея обновления Конституции зародилась два года назад. Затем она получила широкое обсуждение с последующей детальной разработкой проекта нового Основного закона. Итоговый документ — результат неустанных коллективных усилий.

Сплотившись как единый народ, мы открыли новую эпоху в летописи страны, приступив к уникальным по своему качеству и содержанию преобразованиям.

Буквально вчера состоялся общенациональный референдум, который прошел на должном уровне, вызвав живой отклик в сердцах граждан.

Наши соотечественники сделали свой выбор, своими голосами поддержав путь обновления и модернизации.

В этот ответственный момент казахстанцы продемонстрировали пример со-

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Конституцияны қабылдауға арналған салтанатты жиында сөйлеген сөзі

Қымбатты отандастар!

Бүгін баршаңыз тарихымыздағы аса маңызды, мән-мағынасы айрықша, ел өмірінде өшпес із қалдыратын оқиғаның куәсі болдыңыздар. Мен Мемлекет басшысы ретінде бүкіл халық атынан Ата заңымызға қол қойдым. Сонымен қатар Конституцияны іске асыру жөніндегі шаралар туралы Жарлыққа қол қойдым.

Енді Халық Конституциясы 1 шілдеден бастап ресми түрде өз күшіне енеді. Ал Конституция күнін мемлекеттік мереке ретінде ұлттық деңгейде жыл сайын 15 наурызда атап өтетін болдық. Еліміздің барша халқына Ата заңымыз құтты болсын дегім келеді!

Конституция — мемлекетіміздің ұзақмерзімді мақсат-мұратын айқындайтын, ұлтымыздың келешек тағдырына тікелей әсер ететін тарихи құжат. Бұл — шын мәнінде Халық Конституциясы. Оның жобасы шамамен екі жыл бұрын пысықтала бастады. Кейін мұқият талқыланып, зерделеніп жазылды. Конституциямыз — табанды ұжымдық еңбектің нәтижесі.

Біз бүгін бір ел болып ұлт жылнамасының жаңа межесіне өттік, түбегейлі өзгерістердің сапасы және мазмұны ерекше бірегей кезеңіне аяқ бастық. Кеше ғана елімізде жалпыхалықтық референдум ойдағыдай өтті. Оған жұртшылық жаппай белсене қатысты. Азаматтарымыз өз таңдауын жасады, халқымыз бір кісідей жаңару мен жаңғыру жолын жақтап дауыс берді. Халқымыз Отанымыздың болашағы үшін өте жауапты сәтте жұмыла еңбек етті, ортақ іске орасан зор үлес қосты. Ұлы Абайдың «Бірлік — ақылға бірлік» деген өсиет сөзі осындай кезде айтылған болса керек.

Бұл референдум берекелі бірлік пен ырысты ынтымағымыздың тағы бір өнегелі көрінісі және нышаны болды. Біз халқымызға тән нағыз отаншылдық рухын сезіндік, олардың риясыз қолдауына куә болдық.

TÜRK BİRLİĞİ

лидарности, внеся значимую лепту в достижение общей цели.

Сегодня как никогда актуально звучат слова великого Абая: «Бірлік — ақылға бірлік» («Единство народа начинается с единства помыслов»).

Нынешний референдум стал еще одним ярким подтверждением нашего незыблемого единства и приверженности духу созидательного сотрудничества.

Мы стали свидетелями проявления подлинного патриотизма и искренней поддержки наших граждан.

Выражаю глубокую признательность всем соотечественникам, проявившим неравнодушие к судьбе государства и принявшим участие в голосовании!

Хочу искренне поблагодарить граждан, которые, полностью разделяя национальные интересы, поддержали Основной закон и восприняли голосование как историческую миссию.

В этой связи хочу особо отметить жителей Павлодарской, Актюбинской, Мангистауской, Жамбылской, Туркестанской, Восточно-Казахстанской, Кызылординской областей, области Жетысу и других регионов, поддержавших Основной закон.

Отдельного упоминания заслуживает высокая активность молодежи Казахстана. Представители молодого поколения воплотили в жизнь принцип «национальной ответственности», о котором писал классик казахской литературы Абиш Кекильбаев.

Считаю это закономерным, поскольку Новая Конституция призвана служить, прежде всего, во благо нашего подрастающего поколения.

Я не раз заявлял и хочу повторить: будущее Казахстана — в руках нашей молодежи!

Я как Глава государства искренне доверяю вам и возлагаю на вас большие надежды!

Наша молодежь обладает уникальными навыками, невероятно талантлива, ее отличают высокий потенциал развития и мощная созидательная энергия!

Не сомневаюсь, что именно вам суждено превратить Казахстан в одно из самых прогрессивных и передовых государств мира!

Принятая сегодня Народная Конституция будет служить путеводителем на вашем жизненном пути.

Мемлекет тағдырына бей-жай қарамай, дауыс беру науқанына атсалысқан барша азаматқа зор алғыс айтамын!

Ұлт мүддесін терең түсініп, Ата заңды қолдап, дауыс беруді тарихи миссия санаған жұртшылыққа шынайы ризашылығымды білдіремін. Бұл орайда, Павлодар, Ақтөбе, Маңғыстау, Жамбыл, Түркістан, Шығыс Қазақстан, Жетісу, Қызылорда облыстарының және басқа да аймақтардың Ата заңды мақұлдап, дауыс берген тұрғындарына алғысымды айтқым келеді.

Сондай-ақ осы тұста Қазақстан жастарының ерекше белсенді болғанын атап өту қажет. Олар заңғар жазушы Әбіш Кекілбаев айтып кеткен «ұлттық жауапкершіліктің» озық үлгісін көрсетті. Мұны заңды құбылыс деп айтуға толық негіз бар. Өйткені жаңа Конституция, ең алдымен, өскелең ұрпақтың игілігі үшін қабылданып отыр.

Бұған дейін де айттым, қазір де қайталаймын: еліміздің болашағы — жастарымыздың қолында! Мемлекет басшысы ретінде мен сіздерге сенемін, зор үміт артамын! Жастарымыздың қарым-қабілеті айрықша, талант-дарыны мол, әлеуеті зор, күш-жігері мықты! Қазақстанды әлемдегі ең озық, дамыған елдердің қатарына қосатын да — сіздер! Бұған еш күмәнім жоқ! Бүгін төрге озып, тұғырына қонған жаңа Халық Конституциясы сіздерге бағдар беретін темірқазық болады. Себебі, бұл — келер ұрпақпен бірге жасай беретін қасиетті құжат.

Осы орайда, мен Конституциялық реформа жөніндегі комиссияның нәтижелі еңбегіне айрықша тоқталғым келеді. Комиссия мүшелері өте ауқымды, тиімді жұмыс атқарып, мемлекет пен қоғамның өзара сенімі және серіктестігі аса маңызды екенін айқын көрсетті.

Жалпыұлттық коалиция мүшелері де қажырлы қызмет етті. Олар жаңа Конституцияның мән-мазмұнын жұртшылыққа кеңінен түсіндіріп, қажетті үгіт-насихат жұмысын ойдағыдай атқарды. Бүгін осы тарихи сәтке орай, мен Комиссия құрамында болған барша азаматқа және Коалиция мүшелеріне ерекше ризашылығымды білдіремін.

Еліміздің әр аймағы, ауданы мен қаласында қоғамдық белсенділер, олардың ішінде еріктілер, яғни, волонтерлер жоғары азаматтық жауапкершілік

Этот фундаментальный документ призван стать главным ориентиром для будущих поколений.

Хочу отдельно отметить плодотворную деятельность Конституционной комиссии.

Члены Комиссии проделали масштабную и эффективную работу, которая убедительно продемонстрировала значимость взаимного доверия и партнерства между государством и обществом.

Хочу также отметить значительный вклад в общее дело членов Общенациональной коалиции, которые на высоком уровне провели информационно-разъяснительную работу, разъясняя гражданам содержание новой Конституции.

Хотел бы в этот исторический момент выразить искреннюю признательность всем членам Конституционной комиссии и Общенациональной коалиции.

В каждом регионе, районе и городе нашей страны общественные активисты, среди которых было немало волонтеров, продемонстрировали высокую гражданскую ответственность и внесли значительный вклад в принятие Народной Конституции.

Выражаю всем благодарность!

Мы принимали Народную Конституцию, глубоко осознавая свой непреложный долг перед будущими поколениями.

Конституция — это новый фундамент сильного, энергичного и конкурентоспособного Казахстана.

Этот документ продолжает традиции законов Великой степи, демонстрируя неразрывную историческую связь и преемственность поколений.

Обновленный Основной закон отвечает требованиям современности и в то же время является продолжением многовековой истории нашей государственности.

Конституцию по праву можно назвать подлинно Народным законом, так как в ней дух патриотизма и героизма, традиции, унаследованные нами от предков, тесно переплелись с креативностью и новаторством.

Конституция — это стальной щит, стоящий на страже интересов государства.

Одна из главных целей нашей Конституции — защита территориальной

танытып, Халық Конституциясының қабылдануына зор үлес қосты. Баршаңызға рақметімді айтамын.

Біз Халық Конституциясын келешек ұрпақ алдындағы жауапкершілігімізді терең сезіне отырып қабылдадық. Ата заң — қуатты, күшті, бәсекеге қабілетті Қазақстанның жаңа Жарғысы. Жаңа Конституция — көне заманнан бері бабаларымызға бағдар болған дала заңдарының бүгінгі жалғасы, ұрпақтар арасындағы сабақтастық көрінісі. Заман талабына сай жаңғырған бас құжат мемлекеттігіміздің сан ғасырлық тарихынан хабар береді. Қазіргі Конституция нағыз Ұлт заңы деген атқа лайық. Оның өне бойында бабаларымыз аманат еткен елдік пен ерлік рухы, салт-дәстүр, жасампаздық және жаңашылдық ұғымдары тоғысқан.

Ата заң — мемлекет мүддесінің болаттай берік қалқаны. Конституциямыздың ең басты мақсаттары — жеріміздің тұтастығын, еліміздің Тәуелсіздігі мен егемендігін қорғауға, азаматтарымыздың құқықтары мен бостандықтарын сақтауға, қоғамдық әділет пен заң үстемдігін нығайтуға кепілдік беру, сондай-ақ білім, ғылым, инновация мен мәдениетті дамыту, тазалықты дәріптеп, табиғатты қорғауды қамтамасыз ету.

Мемлекетіміздің бас құжаты — халық болмысының мызғымас нышаны, берекелі ауызбіршілігіміздің символы. Азаматтарымыз таңдаған жаңа Конституция Қазақстанның жаңа дәуіріне жол ашады!

Қазақстан — аяғына нық тұрған, халықаралық беделі биік мемлекет. Еліміз ішкі тұрақтылығын сақтап, өзге жұртпен достық қатынас орнатып, зор сеніммен алға қарай қадам басып келеді. Енді мемлекетіміз дамудың даңғыл жолына түседі. Сондықтан бізге татулық пен достық, сабырлық пен табандылық, жасампаздық пен ұқыптылық, еңбекқорлық пен сенімділік ауадай қажет. Біздің биік мақсаттарымыз, нақты жоспарларымыз бар. Көп созбай бәріміз осы міндеттерді іске асыруға кірісуіміз керек.

Құрметті отандастар!

Шын мәнінде, Халық Конституциясын өзірлеу мен қабылдау жалпыұлттық

целостности, Независимости и Суверенитета страны, прав и свобод граждан, гарантия укрепления общественной справедливости и верховенства закона. Она также создает условия для развития образования, науки, инноваций и культуры, обеспечивает соблюдение чистоты и охрану природы.

Главный документ Казахстана — это незыблемый символ солидарности и нерушимого единства нашего народа.

Конституция, принятая нашими гражданами, открывает новую веху в развитии Казахстана!

Казахстан зарекомендовал себя в международном сообществе как сильное и авторитетное государство. Поддерживая внутреннюю стабильность, мы укрепляем дружеские отношения с другими народами и уверенно идем в завтрашний день.

Сегодня наша страна поступательно идет вперед.

Поэтому нам как воздух нужны мир и дружба, терпение и настойчивость, креативность и усердие, трудолюбие и ответственность.

Перед нами стоят высокие цели и конкретные планы.

Отныне наша общая задача — безотлагательно начать их воплощение в жизнь.

Уважаемые соотечественники!

Разработка и принятие поистине Народной Конституции олицетворяют торжество общенационального единства, массовую поддержку нашей стратегии модернизации и реформ.

Историческое значение этого документа по достоинству оценят и нынешнее, и, конечно, будущие поколения, а нам выпала миссия стать подлинными творцами государственной летописи.

Это не только почетная и ответственная миссия, но и ниспосланная самой судьбой редчайшая возможность своим мнением и голосом определить вектор развития родного Отечества.

Поэтому можно с уверенностью сказать: все мы стали свидетелями и участниками великого переломного момента в нашей истории.

Благодарю всех, кто принял участие в референдуме, проявил гражданскую от-

бирліктің салтанат құрғанын, жаңғыру стратегиясы мен реформалар жаппай қолдау тапқанын аңғартады. Әрине, бұл құжаттың тарихи маңызына, қазіргі қоғам мен келер ұрпақ баға береді. Ал бізге мемлекеттілік жылнамасын жазу миссиясы жүктелді. Бұл — абыройлы әрі жауапты миссия. Сонымен бірге азаматтық ой-пікірің арқылы туған Отаныңның даму бағдарын белгілеуге берілген сирек мүмкіндіктердің бірі, тағдырдың сыйы. Сондықтан бөріміз тарихи әрі ұлы бетбұрыстың бел ортасынан табылып, тағдыршешті сәтке куә болдық деп сеніммен айта аламыз.

Референдумға қатысып, азаматтық жауапкершілік пен отаншылдық танытқан баршаңызға алғыс айтамын. Әсіресе, жастарға шынайы ризашылығымды білдіремін. Жас буын ел жылнамасына есімдерін алтын әріппен жазып, Ата заң авторларының біріне айналды. Қазақстанның бүгіні мен келешегі жастардың қолында. Бұл — ешқандай ұран емес, қарапайым өмір заңы, мемлекеттік саясатымыздың өзегі.

Референдумның табысты өтуіне орай менің атыма достас мемлекеттердің басшылары мен халықаралық ұйымдардың жетекшілерінен құттықтаулар келіп түсіп жатыр. Орайлы сәтті пайдалана отырып, халқымызға қолдау көрсетіп, тілектестіктерін жеткізген әріптестеріме ризашылық білдіремін.

Алдымызда ауқымды жұмыс тұрғанын, біз мемлекетімізді жан-жақты жаңғырту жолын енді ғана бастағанымызды айрықша атап өткім келеді. Дүние дүрбелеңге толып, айналамызда тұрақсыздық белең алған жағдайда бұл жолды еңсерудің оңай болмайтыны, түрлі кедергімен бетпе-бет келетініміз анық. Алайда жолдың қиындығына қарамай, алға қадам басуымыз керек. Ол үшін ұлтымыз ауызбіршілік танытып, жауапты әрі жасампаз патриотизмнің, терең білім мен кәсібиліктің үлгісін көрсетуі қажет. Біз көздеген мақсатымызға жетеміз. Жеңімпаз болуға міндеттіміз!

Мен бүгін қол қойған Жарлық Ата заң ережелерін жүзеге асырудың негізгі бағыттары мен шараларын айқындайды. Көп ұзамай Парламент қарауына Президент, Құрылтай, Халық Кеңесі, Астананың мәртебесі және еліміздің әкімшілік-аумақтық құрылысы туралы жаңа бес

ветственность и патриотизм, в особенности выражаю сердечную признательность молодежи.

Молодые граждане вписали свое имя в летопись страны, стали соавторами Основного закона.

Настоящее и будущее Казахстана — в руках молодых людей!

Это не лозунг, а закон жизни, суть нашей государственной политики.

По поводу успешного проведения референдума ко мне поступают теплые поздравления руководителей дружественных государств и международных организаций.

Пользуясь данной возможностью, выражаю им искреннюю признательность за поддержку и симпатии к нашему народу.

Хочу особо отметить: впереди много работы, мы только в начале большого пути всесторонней модернизации нашего государства.

Этот путь в условиях колоссальной турбулентности, нестабильности мировой ситуации будет невероятно тернистым, с большим количеством преград и «подводных камней».

Но дорогу, какой бы сложной она ни была, может осилить только идущий. Для этого мы все должны проявить несокрушимое общенациональное единство, ответственный и созидательный патриотизм, глубокие знания и профессионализм.

Мы должны достичь поставленных целей, мы обязаны победить!

Подписанный мною Указ определяет ключевые направления и меры реализации положений Основного закона.

На рассмотрение Парламента в ближайшее время будет внесено пять новых конституционных законов — о Президенте, Курултае, Халық Кеңесі, а также статусе столицы и административно-территориальном устройстве страны.

Потребуется системное редактирование еще восьми конституционных законов и более 60 законов, включая основополагающие кодексы.

Законотворческий процесс будет синхронизирован с предстоящими парламентскими выборами, которые планируется провести до открытия новой сессии.

К этому времени необходимо полностью завершить подготовку соответствующей юридической базы.

Тотальная трансформация правовой и политической сферы Казахстана прод-

конституциялық заң енгізіледі. Сонымен қатар сегіз конституциялық заңға және 60-тан астам заңға, соның ішінде негізгі кодекстерге түзетулер енгізу қажет. Заң шығару үдерісі алдағы парламент сайлауымен қатар жүреді. Сайлауды жаңа сессияның ашылуына дейін өткізу жоспарланып отыр. Сол уақытқа дейін тиісті заңнамалық база әзірлеуді толықтай аяқтаған жөн.

Елімізді құқықтық және саяси тұрғыдан түбегейлі жаңғырту жыл соңына дейін, тіпті, келесі жылы да жалғасуы мүмкін. Алдымызда қазіргі билік институттарын реформалап, жаңасын құру, сондай-ақ олардың құрылымы мен кадрлық құрамын өзгерту міндеті тұр. Конституцияның тың қағидаттары құқықтық, экономикалық, қоғамдық-саяси өміріміздің, басқаша айтқанда, тұтас тыныс-тіршілігіміздің ажырамас бөлшегіне айналады.

Халық Конституциясы — стратегиялық сенім мандаты және ұзақмерзімді мақсаттар мен өрлеу жолына бастайтын жаңа қоғамдық келісім. Сондықтан еліміз дамудың жаңа кезеңіне қадам басты деп сеніммен айтуға болады. Соған сәйкес, мемлекет пен азаматтардың ықпалдастығы қайта жаңғыруы қажет.

Өздеріңізге мәлім, былтыр қылмыстық жауапкершілікке тартылғандарға рақымшылық жасалды. Енді азаматтар мен мемлекеттің қауіпсіздігіне қатер төндірмейтін бірқатар қылмыстық және әкімшілік құқықбұзушылық бойынша тағы да рақымшылық жариялауға болады. Елімізде әкімшілік істер бойынша рақымшылық алғаш рет жасалатынын атап өткім келеді. Парламент қазіргі сессияның соңына дейін тиісті заң қабылдауы керек. Бұл — Негізгі заңдағы адамгершілік идеалдары мен прогрессивті құндылықтарды қоғамда орнықтыратын маңызды қадам.

Жаңа Конституция — халқымыздың ынтымақ-бірлігінің жарқын символы. Оның баптарында әрбір қазақстандықтың арманы мен аңсары, ұрпағының баянды болашағына деген үміті мен сенімі көрініс тапқан. Ата заң барша азаматтың — Отанымыздың шынайы патриоттарының басты бағдарына айналады. Қазақстанның жаңа Конституциясы — әлемдік өркениеттің биігіне бет алған ұлтымыздың берік әрі мызғымас тұғыры. Менің бұған ешқандай күмәнім жоқ. Сіздердің де шүбәларыңыз болмайды деп ойлаймын.

TÜRK BİRLİĞİ

лится в течение всего этого и, возможно, следующего года.

Нам предстоит реформировать действующие и создать новые институты власти, структурно и кадрово обновить их.

Новые конституционные принципы станут неотъемлемой частью нашего общего бытия на всех уровнях — правовом, экономическом, политическом, общественном.

Народная Конституция — это по сути стратегический мандат доверия и новый общественный договор, устремленный к долгосрочным целям и горизонтам прогресса.

Поэтому можно уверенно сказать: наша страна вступает в качественно новый этап своего развития. Следовательно, предстоит перезагрузка взаимоотношений государства и граждан.

В прошлом году, как вы знаете, состоялась уголовная амнистия, сейчас мы можем провести дополнительную амнистию по ряду уголовных и административных правонарушений, не представлявших угрозы безопасности граждан и государства.

Хочу отметить, что административная амнистия станет первой в истории нашей страны.

Прошу Парламент принять соответствующий закон до конца текущей сессии.

Это важный шаг на пути утверждения в нашем обществе гуманистических идеалов и прогрессивных ценностей Основного закона.

Новая Конституция — яркий символ единства и солидарности нашего народа.

В ее статьях отражены мечты и чаяния каждого из нас, надежда и вера в светлое будущее наших детей и внуков.

Основной закон станет настольной книгой для всех истинных патриотов нашего Отечества.

Новая Конституция Казахстана — это прочная, незыблемая платформа для восхождения нашей нации к вершинам мировой цивилизации. В этом у меня и, полагаю, у вас сомнений нет.

Дорогие друзья!

Принятие новой Конституции означает формирование нового качества нации.

Эта благородная миссия под силу лишь зрелому народу, которому присущи твердые нравственные и моральные ориентиры.

Новая Конституция станет надежной опорой нашей государственности и Суверенитета.

Каждая ее норма, каждое ее положение призваны укреплять нашу Независимость.

Принцип Справедливости красной линией проходит сквозь все содержание Основного закона.

Поэтому можно с уверенностью заявить, что Новая Конституция — главный документ Справедливого Казахстана.

Я как Президент страны и гарант Конституции приложу все усилия для ее безупречного исполнения.

Торжественно обещаю верно служить в соответствии с Новой Конституцией.

*Пусть всегда
процветает
наша страна!
Пусть будет вечной
наша священная
Родина —
Республика
Казахстан!*

Қадірлі қауым!

Жаңа Конституцияны қабылдау — ұлттың жаңа сапасын қалыптастыру деген сөз. Бұл — дұрыс пен бұрысты тани білетін, жақсы мен жаманның ара-жігін ажырата алатын, кемеліне жеткен жұрттың ғана қолынан келетін іс. Жаңа Конституция елдігіміздің тірегі, егемендігіміздің тұғыры болады. Оның әр нормасы, әр тармағы Тәуелсіздігімізді нығайта түседі.

Әділдік қағидаты бас құжаттың өзегіне айналды. Сондықтан жаңа Ата заңды Әділетті Қазақстанның төлқұжаты десек, қателеспейміз. Мен ел Президенті және Конституция кепілі ретінде бас құжаттағы ережелердің мүлтіксіз орындалуы үшін бар күш-жігерімді саламын.

*Жаңа
Конституциямызға
сәйкес адал қызмет
етуге серт беремін.
Еліміз әрқашан
есіп-өркендей берсін!
Қасиетті Отанымыз —
Қазақстан
Республикасы
мәңгі жасасын!*

TÜRK BİRLİĞİ

Ziyatdin KASANOV

Kazakistan Ahıska Türk Etnokültür Derneği Başkanı

Şükran ve Sorumluluk Anayasası

Her devletin tarihinde, toplumun onlarca yıl boyunca gelişim yönünü belirleyen bir seçim yapmak zorunda kaldığı anlar vardır. Bugün Kazakistan tam da böyle bir aşamada bulunuyor. Kazakistan Cumhuriyeti Anayasası'nın yeni versiyonuna ilişkin yaklaşan referandum, yalnızca hukuki bir prosedür değildir. Bu, vatandaşlık olgunluğunun önemli bir göstergesi, adalet, birlik ve ülkenin geleceği için sorumluluk ilkelerine bağlılığımızın teyididir.

Anayasa devlet olmanın temelidir. Toplumun değerlerini belirleyen, vatandaşların haklarını koruyan ve devletin gelişme stratejisini belirleyen belgedir. Güçlü bir Anayasa, zamana karşı güvenle durabilecek güçlü ve istikrarlı bir devlet demektir.

Ancak bugün Kazakistan'da yaşayan birçok etnos için Anayasanın anlamı daha da derin, neredeyse kişisel bir nitelik taşımaktadır. Bizim için o, tarihî adaletin, eşitliğin ve şükranın sembolüdür.

2025 yılının Nisan ayında Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi'nde konuşma yaparken, Kazak halkına en içten teşekkürlerimi sunma onuruna eriştim. Geçen yüzyılın ortalarında onlarca etnik grup, tarihî vatanlarından uzak, Kazakistan'ın sert bozkır bölgelerine sürgün edildi. Ancak tam da o dönemde Kazak halkının cömertliği ve asil ruhu en parlak şekilde ortaya çıktı.

Bu insani dayanışma sayesinde, Kazak halkının geniş gönlü sayesinde milyonlarca insan hayatta kaldı ve ailelerini koruyabildi. İşte bu nedenle bugün onlarca etnostan insanlar Kazakistan'da barış ve uyum

içinde, yan yana, ortak geleceğimizi inşa ederek yaşamaktadır.

Kazak yurduna, Kazak halkına bin teşekkür!

On yıllar geçti. Bir zamanlar Kazak topraklarında sığınak bulan insanların torunları bugün ülkenin tüm bölgelerinde yaşıyor ve çalışıyor. Ekonominin, bilimin, kültürün ve toplumsal hayatın gelişimine katkıda bulunuyoruz.

Hem toplumsal faaliyetlerde hem de girişimcilikte elde edebildiğim tüm başarıların ancak Kazakistan sayesinde mümkün olduğuna yürekten inanıyorum. Çünkü ülkemiz, etnik kökeni ne olursa olsun tüm vatandaşlarına fırsatlar sunmaktadır.

Böylesi hikâyeler binlercedir. Her etnik topluluk içinde, Kazakistan'ın gerçek bir vatan, dürüstçe çalışılabilecek, gelecek kurulabilecek ve çocuk yetiştirilebilecek bir yer haline geldiği insanlar vardır.

Ve tüm bu imkanların güvenilir hukuki temeli Kazakistan Cumhuriyeti Anayasasıdır. O, vatandaşların eşitliğini garanti eder, haklarımızı korur ve toplumda güven ve adalet atmosferi oluşturur.

Bugün Kazakistan gelişiminin yeni bir

TÜRK BİRLİĞİ

aşamasına giriyor. Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Kemeloviç Tokayev tarafından başlatılan siyasi reformlar, devlet yapısının güçlendirilmesine, demokratik kurumların geliştirilmesine, hukukun üstünlüğüne ve iktidarın toplum karşısındaki sorumluluğunun artırılmasına yöneliktir.

Anayasanın yeni versiyonu, toplumumuzun yenilenme arzusunu, daha adil ve daha açık bir kamu yönetimi sistemine olan isteğini yansıtmaktadır. O, vatandaşların haklarının güvencelerini güçlendiriyor ve toplumun devlet kararlarına katılım imkanlarını genişletiyor.

Bugünkü reformlar, aynı zamanda toplumsal kurumların doğal evrimini yansıtmaktadır. Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev'in adil bir şekilde belirttiği gibi, Kazakistan Halkları Asamblesi tarihî misyonunu layıkıyla ve başarıyla yerine getirmiştir.

Uzun yıllar boyunca Asambleya, etnik gruplar arası uyumun güçlendirilmesinde, toplumsal istikrarın korunmasında ve Kazakistan'a özgü eşsiz bir birlik modelinin oluşmasında kilit rol oynamıştır.

Asambleya'nın etnik topluluklar arasındaki dostluğun pekiştirilmesine, toplumda güven, karşılıklı saygı ve dayanışma atmosferinin oluşmasına sunduğu büyük katkı için içtenlikle minnettarız.

Yeni toplumsal yapı — Kazakistan Halk Konseyi — ülkenin siyasi modernleşmesinin mantıklı bir devamıdır ve toplumsal diyalogun yeni bir aşamasını açmaktadır. Bu kurum, vatandaşları devletin en önemli meselelerinin tartışılmasına ve çözülmesine daha geniş

biçimde dahil etmeyi, Kazakistan'ın geleceğinin şekillenmesine toplumun katılımını artırmayı amaçlamaktadır.

Biz bu adımı, siyasi sistemin yenilenmesinin önemli bir parçası olarak destekliyoruz ve yeni toplumsal katılım mekanizmalarının ülkemizin birliğinin, istikrarının ve demokratik gelişiminin daha da güçlenmesine katkıda bulunacağına inanıyoruz.

Özellikle önemli olan, Anayasa'nın yeni versiyonunun ülke çapında bir referanduma sunulmasıdır. Bu, demokrasinin en üst biçimidir; zira bir ülkenin geleceğini bizzat halk belirler.

Kazakistan'daki tüm etnik gruplar için bu referandumun özel bir anlamı vardır. Haklarımız, devletin Anayasası ile güvence altına alınmıştır ve bugün ülkenin daha da gelişmesi için sorumluluk taşıdığımız farkındayız.

Bu nedenle Anayasanın yeni versiyonunu desteklemek, sadece siyasi bir pozisyon değildir. Bu, anavatanımız Kazakistan'a — farklı milletlerden milyonlarca insana yuva olan bu ülkeye — duyduğumuz şükranın bir ifadesidir.

Bu aynı zamanda bizim vatandaşlık görevimizdir

Kazakistan'da yaşayan tüm etnik toplulukların görevi, güçlü, adil ve müreffeh bir devletin inşasına yönelik girişimleri ve Kazakistan Cumhuriyeti Anayasası'nın yeni versiyonunu desteklemektir.

Tarih bize şunu öğretir: Devletler, halk kader anlarında birlik olabildiğinde güçlenir.

Bugün tam da böyle bir andayız

Anayasanın yeni versiyonunu destekleyerek, Kazakistan'a olan sadakatimizi, Kazak halkına olan şükranımızı ve gelecek nesiller karşısındaki sorumluluğumuzu teyit etmiş oluyoruz.

Birlikte vereceğimiz bu ortak karar, ülkemizde barışın, uyumun ve istikrarın daha da güçlenmesine; güçlü ve birlik içindeki Kazakistan'ın daha da gelişmesine katkı sunsun.

АЛҒЫС ПЕН ЖАУАПКЕРШІЛІК КОНСТИТУЦИЯСЫ

**ЗИЯТДИН
ИСМИХАНОВИЧ
КАСАНОВ**
«Ахыска» Түрік
этномәдени
орталығы»
РҚБ төрағасы

Әр мемлекеттің тарихында қоғам ондаған жылдар бойы дамудың бағытын айқындайтын таңдау жасайтын кезеңдер болады. Бүгінде Қазақстан дәл осындай тарихи сәттің алдында тұр. Қазақстан Республикасы Конституциясының жаңа редакциясына қатысты алдағы референдум — жай ғана құқықтық рәсім емес. Бұл — азаматтық кемелдіктің маңызды көрінісі, әділет, бірлік және елдің болашағы үшін жауапкершілік қағидаттарына деген ортақ адалдығымыздың дәлелі.

Конституция — мемлекеттік құрылыстың негізі. Ол қоғамның құндылықтарын айқындап, азаматтардың құқықтарын қорғайды және мемлекеттің даму стратегиясын белгілейді. Мықты Конституция — уақыт сынынан сүрінбей өтетін мықты әрі тұрақты мемлекет demektir.

Алайда бүгінгі таңда Қазақстанда өмір сүріп жатқан көптеген этностар үшін

Конституцияның мән-мағынасы бұдан да терең, тіпті жеке сипатқа ие. Ол — тарихи әділдіктің, теңдіктің және алғыстың символы.

2025 жылдың сәуірінде Еуропа Кеңесінің Парламенттік Ассамблеясында сөз сөйлей отырып, қазақ халқына шын жүректен алғыс айту құрметіне ие болдым. Өткен ғасырдың ортасында ондаған этнос өкілдері тарихи отандарынан алыс, Қазақстанның қатал дала-

сына жер аударылды. Бірақ дәл сол кезеңде қазақ халқының жомарттығы мен асыл қасиеті айқын көрінді.

Адамгершілік жылуының арқасында, қазақ халқының кең пейілі sayesinde миллиондаған адам аман қалып, отбасыларын сақтап қала алды. Сондықтан бүгінде ондаған этнос өкілдері Қазақстанда бейбітшілік пен келісімде өмір сүреді, болашақты бірге құрып жатыр.

Қазақ еліне, қазақ халқына мың алғыс!

Ондаған жылдар өтті. Кезінде Қазақстан жерінен пана тапқан адамдардың ұрпақтары бүгінде елдің барлық өңірінде өмір сүріп, еңбек етуде. Біз экономика, ғылым, мәдениет және қоғамдық өмірдің дамуына үлес қосудамыз.

Қоғамдық қызметте де, кәсіпкерлікте де қол жеткізген жетістіктеріміздің барлығы Қазақстанның арқасында мүмкін болды деп толық сеніммен айта аламын. Өйткені еліміз этникалық шығу тегіне қарамастан, барлық азаматтарына тең мүмкіндік береді.

Мұндай тағдырлы оқиғалар мыңдаған. Әр этноста Қазақстанды өзінің шынайы Отаны деп таныған, адал еңбек етіп, келешек құрып, ұрпақ тәрбиелеуге мүмкіндік тапқан адамдар бар.

Және осы мүмкіндіктердің мызғымас құқықтық іргетасы — Қазақстан Республикасының Конституциясы. Ол азаматтардың теңдігін кепілдендіреді, құқықтарымызды қорғайды және қоғамда сенім мен әділдікке негізделген ахуал қалыптастырады.

Бүгінде Қазақстан дамудың жаңа кезеңіне қадам басуда. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев ұсынған саяси реформалар мемлекеттілікті нығайтуға, демократиялық институттарды дамытуға, заңның үстемдігін қамтамасыз етуге және биліктің қоғам алдындағы жауапкершілігін арттыруға бағытталған.

Конституцияның жаңа редакциясы — қоғамның жаңаруға, мемлекеттік басқарудың әділетті әрі ашық жүйесіне ұмтылысын көрсетеді. Ол азаматтардың құқықтық кепілдіктерін күшейтеді және қоғамның мемлекеттік шешімдер қабылдау үдерісіне қатысу мүмкіндігін кеңейтеді.

Бүгінгі реформалар — қоғамдық институттардың табиғи эволюциясының да белгісі. Президент Қасым-Жомарт Тоқаев атап өткендей, Қазақстан халқы Ассамблеясы тарихи миссиясын лайықты және табысты атқарды.

Көп жылдар бойы Ассамблея этносаралық келісімді нығайтуда, қоғамдық тұрақтылықты сақтауда және қазақстандық бірлік моделін қалыптастыруда маңызды рөл атқарды.

Этностар арасындағы достық пен өзара

құрметке, сенім мен ынтымақ ахуалының орнығуына қосқан зор үлесі үшін Қазақстан халқы Ассамблеясына шынайы алғыс білдіреміз.

Жаңа қоғамдық құрылым — Қазақстан Халық Кеңесінің құрылуы елдің саяси жаңғыруының заңды жалғасы болып табылады және қоғамдық диалогтың жаңа кезеңін ашады. Бұл институт азаматтарды мемлекет өмірінің маңызды мәселелерін талқылауға және шешуге кеңінен тартуға, Қазақстанның болашағын қалыптастыруға қоғамның қатысуын күшейтуге бағытталған.

Бұл қадамды саяси жүйені жаңғыртудың маңызды бөлігі ретінде толық қолдаймыз. Жаңа қоғамдық қатысу тетіктері еліміздің бірлігін, тұрақтылығын және демократиялық дамуын одан әрі нығайтуға септігін тигізетініне сенімдіміз.

Ең маңыздысы — Конституцияның жаңа редакциясын қабылдау жөніндегі шешімнің жалпыұлттық референдумға шығарылуы. Бұл — демократияның ең жоғарғы көрінісі. Өйткені елдің болашағын тікелей халықтың өзі анықтайды.

Қазақстандағы барлық этностар үшін бұл референдумның ерекше мәні бар. Біздің құқықтарымыз мемлекетіміздің Негізгі заңымен бекітілген және бүгін біз еліміздің одан әрі дамуына жауапкершілігімізді сезінеміз.

Сондықтан Конституцияның жаңа редакциясын қолдау — жай ғана саяси ұстаным емес. Бұл — түрлі ұлт өкілдеріне ортақ шаңырақ болған Қазақстанға деген ризашылықтың көрінісі.

Бұл — біздің азаматтық борышымыз

Қазақстанда тұратын барлық этностардың міндеті — күшті, әділетті және гүлденген мемлекетті нығайтуға бағытталған бастамаларды және Конституцияның жаңа редакциясын қолдау.

Тарих бізге мынаны үйретеді: шешуші сәттерде бірлік танытқан халық қана мемлекетін күшейте алады.

Бүгін — сондай сәт

Конституцияның жаңа редакциясын қолдай отырып, біз Қазақстанға деген адалдығымызды, қазақ халқына деген алғысымызды және болашақ ұрпақ алдындағы жауапкершілігімізді растаймыз.

Біздің ортақ таңдауымыз еліміздегі бейбітшілік, келісім және тұрақтылықты одан әрі нығайтуға, мықты әрі біртұтас Қазақстанды дамытуға үлес қоссын.

КОНСТИТУЦИЯ БЛАГОДАРНОСТИ И ОТВЕТСТВЕННОСТИ

В истории каждого государства бывают моменты, когда общество делает выбор, определяющий направление развития на десятилетия вперед. Сегодня Казахстан находится именно на таком этапе. Референдум по новой редакции Конституции Республики Казахстан – это не просто юридическая процедура. Это важный акт гражданской зрелости, подтверждение нашей общей приверженности принципам справедливости, единства и ответственности за будущее страны.

КАСАНОВ ЗИЯТДИН ИСМИХАНОВИЧ,
Председатель Турецкого этнокультурного объединения "Ахыска" РК

Конституция – это фундамент государственности. Это документ, который закрепляет ценности общества, защищает права граждан и определяет стратегию развития государства. Сильная Конституция – это сильное и устойчивое государство, способное уверенно отвечать на вызовы времени.

Однако для многих этносов, живущих сегодня в Казахстане, значение Конституции имеет еще более глубокий, почти личный смысл. Для нас она является символом исторической справедливости, равенства и благодарности.

В апреле 2025 года, выступая на Парламентской Ассамблее Совета Европы, я имел честь выразить искреннюю благодарность казахскому народу. В середине прошлого века десятки этносов были переселены на казахстанскую землю – в суровые степные регионы, вдали от своих исторических родин. Но именно в тот период особенно ярко проявились великодушие и благородство казахского народа.

Благодаря этой человеческой солидарности, благодаря широте души казахского народа миллионы людей смогли выжить и со-

хранить свои семьи. Именно поэтому сегодня представители десятков этносов живут в Казахстане в мире и согласии, бок о бок строя общее будущее.

Казах еліне, қазақ халқына мың алғыс!

Прошли десятилетия. Сегодня потомки тех людей, которые когда-то нашли на казахстанской земле спасение, живут и работают во всех регионах страны. Мы участвуем в развитии экономики, науки, культуры, общественной жизни.

Я убежден, что всего, чего я смог добиться – как в общественной деятельности, так и в предпринимательстве, – стало возможным именно благодаря Казахстану. Благодаря тем возможностям, которые дает наша страна всем своим гражданам независимо от их этнического происхождения.

Таких историй – тысячи. Во всех этносах есть люди, для которых Казахстан стал настоящей Родиной, местом, где можно честно трудиться, строить будущее и воспитывать детей.

И именно Конституция Республики Казахстан стала надежной правовой основой этих возможностей. Она гарантирует равенство граждан, защищает наши права и формирует атмосферу доверия и справедливости в обществе.

Сегодня Казахстан вступает в новый этап своего развития. Политические реформы, инициированные Президентом Республики Казахстан Касым-Жомартом Кемелевичем Токаевым, направлены на дальнейшее укрепление государственности, развитие демократических институтов, усиление роли закона и ответственности власти перед обществом.

Новая редакция Конституции отражает стремление нашего общества к обновлению, к более справедливой и открытой системе государственного управления. Она укрепляет гарантии прав граждан и расширяет возможности участия общества в принятии государственных решений.

Сегодняшние реформы также отражают естественную эволюцию общественных институтов. Президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев справедливо отметил, что Ассамблея народа Казахстана достойно и успешно выполнила свою историческую миссию.

На протяжении многих лет Ассамблея играла ключевую роль в укреплении межэтнического согласия, сохранении общественной стабильности и формировании уникальной модели казахстанского единства.

Мы искренне благодарны Ассамблее народа Казахстана за ее огромный вклад в

укрепление дружбы между этносами, за годы плодотворной работы, благодаря которой в нашей стране сформировалась атмосфера доверия, взаимного уважения и солидарности.

Создание новой общественной структуры – Қазақстан Халық Кеңесі – является логичным продолжением политической модернизации страны и открывает новый этап развития общественного диалога. Этот институт призван еще шире вовлечь граждан в обсуждение и решение важнейших государственных вопросов, усилить общественное участие в формировании будущего Казахстана.

Мы поддерживаем этот шаг как важную часть обновления политической системы и уверены, что новые механизмы общественного участия будут способствовать дальнейшему укреплению единства, стабильности и демократического развития нашей страны.

Особенно важно, что судьбоносное решение о принятии новой редакции Конституции вынесли на всенародный референдум. Это высшая форма демократии, когда именно народ определяет будущее своей страны.

Для представителей всех этносов Казахстана этот референдум имеет особое значение. Наши права закреплены и защищены Основным законом государства, и сегодня мы осознаем свою ответственность за дальнейшее развитие страны.

Поэтому поддержка новой редакции Конституции – это не просто политическая позиция. Это выражение благодарности нашей Родине – Казахстану, который стал домом для миллионов людей разных национальностей.

Это также наш гражданский долг

Долг всех этносов, проживающих в Казахстане, – поддержать новую редакцию Конституции Республики Казахстан и инициативы, направленные на укрепление справедливого, сильного и процветающего государства.

История учит нас: государства становятся сильными тогда, когда народ умеет быть единым в судьбоносные моменты.

Сегодня именно такой момент

Поддерживая новую редакцию Конституции, мы подтверждаем свою верность Казахстану, свою благодарность его народу и свою ответственность перед будущими поколениями.

Пусть наш общий выбор станет еще одним шагом к укреплению мира, согласия и стабильности в нашей стране – сильном и едином Казахстане.

Kazakistan'daki Anayasal Reformlar:
tarihçesi, nedenleri ve özellikleri

КОНСТИТУЦИОННЫЕ РЕФОРМЫ
В КАЗАХСТАНЕ:
ИСТОРИЯ, ПРИЧИНЫ И ОСОБЕННОСТИ

Karaev Alipasha

*Hukuk Bilimleri Doktoru, “Adilet” Yüksek
Hukuk Okulu Profesörü
Hazar Üniversitesi*

21 Ocak 2026’da Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım-Jomart Tokayev, Anayasanın kapsamlı biçimde değiştirilmesine yönelik öneriler hazırlamak amacıyla Anayasal Reform Komisyonunun kurulmasına ilişkin Kararnameyi imzaladı.

Komisyonu, devlet yetkilileri, sivil toplum temsilcileri ve ülkenin önde gelen hukukçuları dâhil edildi. Bu yılın 31 Ocak tarihinde ise Kazakistan’ın yeni Anayasa taslağı basında yayımlandı ve ülke vatandaşları arasında geniş bir kamuoyu tartışması başlattı.

Taslak; yenilenmiş bir Önsöz, yeni devlet kurumları (Haliq Keneşi, Kurultay, Cumhurbaşkanı Yardımcısı), “Miranda Kuralı”nın ve avukatlık mesleğinin statüsünün anayasal düzeyde tanınması, kişi hak ve özgürlüklerine ilişkin güvencelerin güçlendirilmesi gibi önemli yenilikler içeriyor. Ayrıca, onaylanmış uluslararası anlaşmaların kanunlara üstünlüğünü öngören hükmün kaldırılması, Anayasa değişikliklerinin yalnızca referandum yoluyla yapılmasını zorunlu kılan daha karmaşık bir usulün getirilmesi, barışçıl toplantıların sınırlandırılmasına dair ek gerekçeler ile yolsuzluk suçu işlemiş kişilerin pasif seçim hakkına ilişkin yeni kısıtlamalar öneriliyor.

Taslak, devlet iktidarının yapısında da kısmi değişiklikler öngörmekte; Kurultay seçimlerinde kendi kendine adaylığı ve çoğunluk esaslı seçim bölgelerini yasaklamakta, “Adil Kazakistan”, “Hukuk ve Düzen” gibi yeni ideolojik yönelimleri tanımlamakta, ulusal güvenliğin sağlanması

amacıyla özellikle barışçıl toplanma hakkı gibi bazı siyasi hakları netleştirmekte, aile kurumunu ve evliliği (erkek ve kadın arasındaki birlik) güçlendirmektedir.

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı makamının ve tek meclisli Kurultay’ın oluşturulmasının temel amacı, devlet kurumlarının işleyişini iyileştirmek, siyasal sistemin mimarisini yeniden yapılandırmak ve yasama organını toplum karşısında daha etkili ve sorumlu kılmaktır.

Bu, kuşkusuz son derece önemlidir. Anayasada yeni ideolojik yönelimlerin belirlenmesi ve toplumun aşamalı siyasal modernizasyonu, devlet kurumlarının etkinliğinin artırılmasına, ulusal çıkarların korunmasına ve geleneksel değerlerin güçlendirilmesine yöneliktir.

Bununla birlikte, anayasal reformun başarılı bir şekilde yürütülmesi, nedenlerinin ve olası hukuki sonuçlarının önceden bilimsel olarak derinlemesine analiz edilmesini gerektirir. Dünya deneyimi, anayasal dönüşümlerin çeşitli etkenlere dayanabileceğini göstermektedir: siyasal krizler, yönetim biçimi değişiklikleri, devlet darbeleri, sömürgeci kurtulma süreçleri ve hatta halk protestoları. Bu konuda Kırgızistan, Kuzey Afrika ülkeleri (Fas, Tunus, Cezayir, Mısır) ve diğer ülkelerde kabul edilen anayasal düzenlemeler çarpıcı örneklerdir.

İç taleplerin etkisiyle kısmi anayasa reformları Fransa, İtalya, Rusya, Özbekistan, Türkiye gibi ülkelerde de gerçekleşmiştir.

Anayasa tarihinin gösterdiği bir başka olgu ise, anayasa yapım süreçlerinin büyük imparatorlukların yıkılmasıyla ilişkilendirilebilmesidir. Osmanlı, Rus, Sovyet ve diğer imparatorlukların dağılması, dünya haritasında birçok yeni devletin ortaya çıkmasına yol açtı. Ulusal egemenliğini ve bağımsızlığını ilan eden bu devletler, önceki bağımlılıklardan uzaklaşmak amacıyla kendi siyasi statülerini anayasal olarak tanımlamaya yöneldiler. Bu Anayasalar; devlet sembollerini, sınırları, ulusal kimliği, devlet biçimini ve insan haklarına ilişkin güvenceleri belirledi (Ortadoğu ülkeleri, Polonya, Finlandiya, Gürcistan vb.).

Bazen bir ülkedeki önemli siyasi değişiklikler de anayasa yapımının nedeni olabilir. Amerika Birleşik Devletleri Anayasası bunun örneklerindedir: merkezi otoritenin zayıflığı, ekonomik kriz ve Birlik'in dağılma tehlikesi, konfederatif yapıdan daha güçlü bir federatif yönetime geçişi zorunlu kılmıştır.

Yine Varşova Paketi'nin dağılması, Doğu Avrupa ülkelerinde yeni anayasal düzenlerin kabulüyle sonuçlanmış ve güçler ayrılığı, çok partililik ve sosyalist ideolojiden vazgeçme ilkeleri yerleşmiştir (Macaristan, Polonya, Çekya, Slovakya vb.). Benzer eğilimler Yugoslavya ve eski SSCB ülkelerinde de görülmüştür.

Kazakistan'da bağımsızlık döneminde iki Anayasa kabul edilmiştir (1993 ve 1995). 1993 Anayasası, bağımsız devlet kurumlarının oluşumunun ilk aşamasında olumlu bir rol oynamıştır. Eşitlik, halk egemenliği, güçler ayrılığı ve siyasi çoğulculuk ilkelerini içermekteydi. Ancak zamanla bu parlamenter model siyasi krize yol açmış, Yüksek Sovyet'in feshi ve 1995'te daha güçlü bir başkanlık sistemi öngören yeni Anayasanın kabulü ile sonuçlanmıştır.

Fakat çeşitli nedenlerle 1995 Anayasası monokratik bir yönetim modeli oluşturmuş, toplumun sosyo-politik taleplerini tam olarak yansıtmamış ve bugüne kadar yapılan binden fazla değişiklik, Anayasanın otoritesini zayıflatmıştır.

2022 anayasa reformu bazı değişiklikler getirmiş; Anayasa Mahkemesi'nin yeniden kurulması ve karma seçim sisteminin getirilmesi sağlanmış olsa da, süper-başkanlık modelinin ana unsurlarını

korumuş ve sistemdeki yapısal sorunların tümünü çözmemiştir.

Bu nedenle, Cumhurbaşkanı ile diğer kuvvetler arasındaki ilişkilerin yeni bir modelinin aranması ve yeni kurumlara duyulan ihtiyaç, yeni bir Anayasa taslağı hazırlanmasını kaçınılmaz kılmıştır.

Kazakistan Cumhurbaşkanı, özel anayasal statüsü gereği temel yetkileri elinde tutmaya devam edecektir: devletin iç ve dış politikasının ana yönlerini belirlemek, kararname ve talimatlar çıkarmak, hükümeti kurmak, hâkim ve diğer yetkilileri atamak, kuvvetler arası uyumu sağlamak gibi.

Taslağa göre, Kurultay'ın feshi, önemli bir siyasi kriz çözme aracı olarak kullanılabilir; özellikle Parlamento, Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Kurultay Başkanı, Başbakan ve diğer yüksek görevlilerin adaylıklarını iki kez reddederse.

Yeni Anayasa ile oluşturulan tek meclisli Kurultay, önceki kurumdan farklı olsa da, anayasal kimliğin güçlendirilmesi ve geçmiş ile bugünün tarihsel geleneklerinin bütünleştirilmesi açısından önemli bir işleve sahiptir.

Modern Kurultay'ın temel amacı, anayasal reformun normatif gereklerini karşılamanın yanı sıra, sivil toplum ile devlet kurumları arasında etkin bir iletişim platformu oluşturmaktır. Bu yapı, anayasal gelişimin temel meselelerinin şeffaf biçimde tartışılmasını, ulusal birlik ve adalet ilkelerinin yerleşmesini hedeflemektedir.

Kurultay'ın başarılı olabilmesi, yeni kadrolara ihtiyaç duyacağını göstermektedir. Bunun yolu da seçim ve parti sisteminin reforme edilmesi, parti kuruluş prosedürlerinin kolaylaştırılması ve siyasi rekabetin artırılmasından geçmektedir.

Anayasa reformunun başarısı büyük ölçüde metnin kalitesine bağlı olacaktır: hükümlerin açık, net, çelişkisiz ve uygulanabilir olması son derece önemlidir.

Ayrıca, devlet kurumlarına duyulan güvenin artırılması ve toplumda anayasal kültürün geliştirilmesi de zorunludur. Anayasanın etkinliği, toplumdaki siyasi istikrara, uzlaşmaya ve yeni yasanın yalnızca deklaratif bir metin değil, ulusal çıkarların korunması ile kişi hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasının gerçek aracı olduğuna dair ortak anlayışa bağlı olacaktır.

21 января 2026 года Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев подписал Указ о создании Комиссии по Конституционной реформе для разработки предложений по масштабному изменению Основного закона. В состав Комиссии вошли представители власти, гражданского общества и известные правоведы республики. 31 января текущего года в СМИ был опубликован проект новой Конституции Казахстана, который вызвал широкий общественный отклик казахстанских граждан.

Алипаша КАРАЕВ,

*кандидат юридических наук,
профессор ВШП «Адилет»
Каспийского университета*

Проект Конституции предлагает обновленную Преамбулу, новые институты власти (Халык кенесі, Курултай, Вице-президент), закрепляет «Правило Миранды», статус адвокатуры и усиливает гарантии прав и свобод личности. Предлагается также исключить норму о приоритете ратифицированных международных договоров над законами страны, усложнить процедуру внесения поправок в Конституцию исключительно референдным путем, расширить основания для ограничения мирных собраний и пассивного избирательного права для лиц, совершивших коррупционные правонарушения и др.

Проект частично обновляет и структуру власти, вводит запрет на самовыдвижение и мажоритарные округа при выборах Курултая, провозглашает но-

вые идеологизмы «Справедливый Казахстан», «Закон и порядок»; в целях обеспечения национальной безопасности уточняет некоторые политические права, в частности право на мирные собрания, укрепляет институт семьи и брака (союз мужчины и женщины) и др.

Главная цель учреждения должности Вице-президента и однопалатного Курултая состоит в стремлении оптимизировать и усовершенствовать работу институтов власти, перестроить архитектуру всей политической системы и сделать законодательную власть более эффективной и ответственной перед обществом.

Безусловно, это важно. Закрепление в Конституции идеологических ориентиров и поэтапная политическая модернизация общества направлены на повышение эффективности институтов власти, защиту национальных интересов и укрепление традиционных ценностей в обществе.

Вместе с тем проведение конституционной реформы невозможно без предварительного глубокого научного осмысления её причин и возможных правовых последствий. Мировой опыт показывает, что в основе конституционных преобразований лежат различные факторы. Это и политические кризисы, изменение фор-

мы правления, государственные перевороты, деколонизация и даже народные акции протеста. Ярким примером в этом отношении являются Конституции, принятые в Кыргызстане, в странах Северной Африки (Марокко, Тунис, Алжир, Египет) и др. Под влиянием внутренних запросов частичные конституционные реформы состоялись также во Франции, Италии, России, Узбекистане, Турции и других странах.

Вместе с тем, история конституционализма показывает, что процесс принятия Конституций может быть связан с разрушением крупных мировых империй. Так, распад Османской, Российской, Советской и других крупных мировых держав привели к появлению на карте мира ряда новых независимых стран. Заявив о своем национальном суверенитете и государственной независимости, новые государства стремились юридически оформить свой политический статус в Конституциях, дистанцировавших их от прежней зависимости. Конституции установили государственные символы, территориальные границы, национальную идентичность, форму государства и гарантии прав человека и гражданина (страны Ближнего Востока, Польша, Финляндия, Грузия и др.).

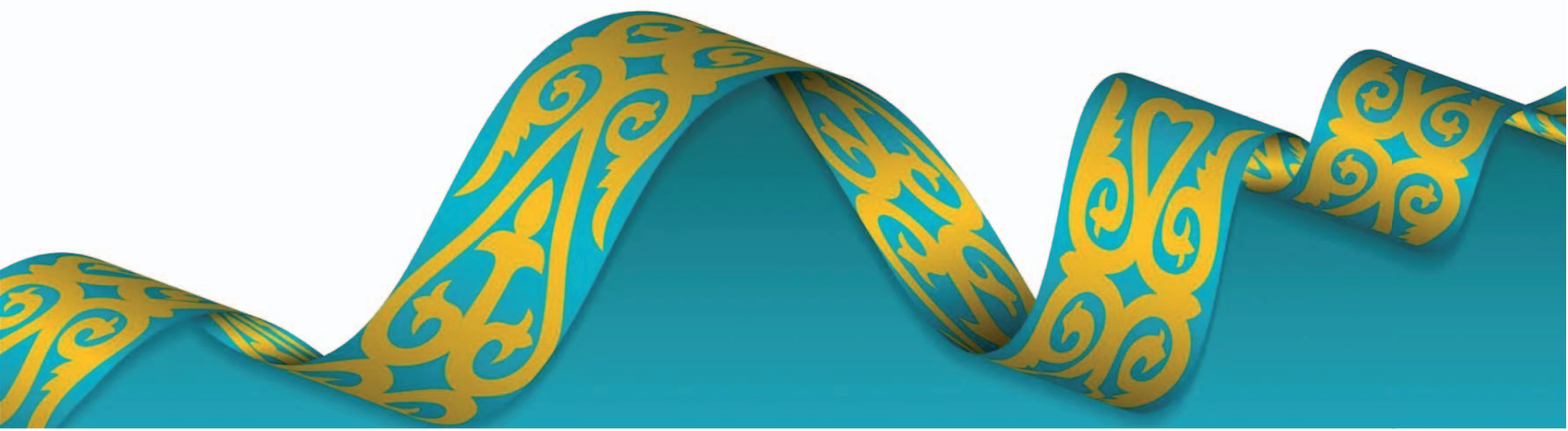
Нередко в качестве причин принятия Конституций могут выступать существенные сдвиги, произошедшие в политической жизни стран. Примером в этом отношении может быть Конституция США. Именно слабость центральной власти, экономический кризис и перманентная угроза распада Союза привели к необходимости отказа от конфедеративных начал в управлении и переходе к более сильному федеративному устройству. Распад Варшавского договора в начале девяностых годов прошлого века также

сопровождался принятием в странах Восточной Европы новых Конституций, закрепивших принцип разделения власти, многопартийность и отказ от социалистической идеологии (Венгрия, Польша, Чехия, Словакия и др.). Схожие тенденции наблюдались в Югославии и в странах бывшего СССР.

В Казахстане, к примеру, за годы государственной независимости были приняты две Конституции (в 1993 и 1995 годах). Необходимо отметить, что Конституция 1993 года сыграла свою положительную роль на начальном этапе строительства суверенной государственности и становлении институтов независимого государства. Она включала в себя принципы равенства и народного суверенитета, разделения власти и политического многообразия. Однако, со временем модель парламентской республики, заложенная в Конституции 1993 года, привела к политическому кризису, следствием которого стал роспуск Верховный Совета и принятие новой Конституции 1995 года, закрепившей институт сильной президентской модели правления с ограниченным парламентаризмом.

Вместе с тем, в силу разных причин и обстоятельств она закрепила монархическую модель государственного устройства, не отражала в полной мере социально-политические запросы, накопившиеся в обществе. К тому же с момента принятия и по настоящее время в нее было внесено более тысячи поправок.

Конституционные реформы 2022 года, отразив определенные изменения в политической системе, восстановили Конституционный Суд и смешанную избирательную систему, вместе с тем сохранили основные контуры суперпрезидентской модели правления и не устранили си-

стемных проблем, сложившихся в конституционной системе.

Поиск новой формулы политико-правовых отношений между Президентом и ветвями власти, необходимость в учреждении новых институтов власти в конечном итоге привели к необходимости разработки проекта новой Конституции.

В силу особого конституционного статуса Президент Республики Казахстан сохраняет за собой ключевые функции. Как глава государства и высшее должностное лицо страны он будет определять основные направления внутренней и внешней политики государства, издавать указы и распоряжения, образовывать правительство, назначать на должности судей и иных лиц, обеспечивать согласованное функционирование ветвей власти и др.

Проектом Конституции предусмотрено, что роспуск Курултая, как важный инструмент разрешения политического кризиса может быть применен, если Парламент дважды откажет Президенту и не утвердит кандидатуры Вице-президента, Председателя Курултая, Премьер-министра и иных лиц.

Учреждаемый новой Конституцией однопалатный Курултай, хотя и отличается по своим задачам от предшественника, вместе с тем выступает важной формой закрепления принципов конституционной идентичности в Основном законе и объединяющий исторические традиции прошлого и настоящего.

Главное назначение современного Курултая, помимо нормативного обеспечения конституционной реформы состоит в создании эффективной площадки, обеспечивающей обратную связь между гражданским обществом и институтами власти. Подобный формат должен обеспечить открытое обсуждение ключевых проблем конституционного развития на принципах гласности и прозрачности, а также способствовать утверждению идей национального единства и справедливости, характерных для кочевых цивилизаций.

Таким образом, включение института Курултая в современную государственную практику свидетельствует о стремлении нашей страны подчеркнуть тысячелетнюю историческую преемственность поколений и отразить национальную специфику институтов власти в Основном законе страны.

Очевидно также, что новый Курултай нуждается в новых людях, приток которых возможен за счет реформирования выборного и партийного законодательства, упрощения процедур регистрации политических партий и повышения политической конкуренции.

Успех конституционной реформы во многом будет определяться качеством самого текста Конституции. Важно, чтобы ее нормы были понятными, четкими, непротиворечивыми и выполнимыми.

Не менее важными представляются вопросы повышения доверия к институтам власти и формирования в обществе конституционной культуры. Эффективность Конституции будет определяться также наличием в обществе согласия и политической стабильности, пониманием того факта, что новый закон - это не декларативный акт, а реальный инструмент защиты национальных интересов и обеспечения прав и свобод личности.

“Yeni Anayasanın Kabulünde Halkın İradesi Temel Esastır”

Bu makalede, Kazakistan’da yeni anayasa sürecinde halkın iradesinin en önemli ilke olduğu vurgulanmaktadır.

Yazar, anayasanın sadece hukuki bir belge değil, aynı zamanda toplumun bugünkü taleplerine ve geleceğe yönelik beklentilerine cevap veren bir sistemin kalbi olduğunu belirtiyor. Dünyadaki birçok ülkenin anayasalarını uzun yıllar önce kabul ettiği hatırlatılarak, çağdaş anayasal reformların sadece eski metinleri değiştirmek değil, günümüz ihtiyaçlarına uygun yeni bir yapı oluşturmak olduğu ifade ediliyor.

Yenileme tartışmalarında vatandaşların aktif katılımının önemine dikkat çekiliyor. Halkın öneri ve görüşleri e devlet platformları üzerinden geniş ölçüde toplanmış; binlerce teklif anayasanın gözden geçirilmesi için iletilmiştir. Bu katılım, anayasa reformunun toplumun ortak iradesine dayandığını

gösteren güçlü bir kanıt olarak sunulmaktadır. Belgede, anayasa metninin önemli bir bölümünün – yaklaşık %84’ünün – yeniden ele alındığı ve tüm bölümlerin gözden geçirildiği belirtiliyor.

Makalede ayrıca anayasal reform sürecinin şeffaflık ve katılımcılıkla yürütüldüğü belirtiliyor. Komisyon toplantılarının canlı yayınlanması, öneriler üzerine kamuoyunun bilgilendirilmesi ve tartışmaların herkese açık yürütülmesi, halkın karar alma sürecine doğrudan dahil edilmesini sağlamıştır.

Özellikle anayasanın kabul edilme yöntemi olarak milli referandumun önemi üzerinde duruluyor. Bu yöntem, vatandaşların devletin temel yasasını doğrudan onaylama hakkını kullanmasını sağlayan demokratik bir araç olarak görülmektedir. Halkın iradesi bu bağlamda anayasanın meşruiyetini ve siyasi sistemin kabul edilebilirliğini güçlendiren temel unsur olarak tanımlanıyor.

Kısacası metin, yeni anayasa reformunun sadece hukuki bir süreç değil, toplumun aktif katılımıyla şekillenen bir demokratik dönüşüm olduğunu vurguluyor ve bu dönüşümün halkın iradesi temelinde gerçekleşmesi gerektiğini ortaya koyuyor.

ВОЛЯ НАРОДА — ГЛАВНЫЙ ПОСТУЛАТ В ДЕЛЕ ПРИНЯТИЯ НОВОЙ КОНСТИТУЦИИ

Как отмечает Глава государства, конституционализм никогда не будет аморфной сферой. Он тесно сопряжен с процессом законотворчества, а потому должен постоянно находиться в фокусе внимания квалифицированного юридического сообщества.

Нет ни одного государства в современном мире, которое не вносило бы изменений в Конституцию. В XXI веке новые конституции были приняты в 45 из 201 страны мира, из них в 26 — в предыдущем десятилетии (с 2010 по 2019 год). При этом основные законы в США, Норвегии, Бельгии, Аргентине, Канаде и Люксембурге имеют более чем полутора-вековую историю, конституции 44 государств действуют более полувека.

Как отмечает Венецианская комиссия Совета Европы, все конституции, достигшие «зрелого» возраста, отражают интересы не современных, а прежних поколений, предоставляя возможность «отцам-основателям» диктовать ответы на политические проблемы и вызовы современности. И в этом — суть вопроса.

Политические и экономические реформы, колоссальная сила и потенциал нашего народа, масштабные инвестиции в образование, науку и культуру — все это в совокупности проложило путь к переменам в нашей стране. При этом нужно помнить, что за государством остаются ключевые обязанности — обеспечение безопасности, стабильности, правопорядка, защита уязвимых слоев населения. Но именно гражданское общество должно инициировать перемены. Такое партнерство возможно только на основе

доверия. Именно оно становится политическим капиталом.

Конфуций писал: «В государстве должно быть достаточно пищи, оружия и доверия к правителям. Если чем-то и можно пожертвовать, то только не доверием — без него государство не устоит».

Политическим кредо Касым-Жомарта Токаева с первых дней его президентства было и остается укрепление доверия, создание концептов и общественных институтов, способствующих развитию республики. «Слышащее государство», Справедливый Казахстан, Национальный курултай... В Послании 2022 года Касым-Жомарт Токаев сказал: «Наши предки всегда обсуждали и принимали судьбоносные решения всенародно. Свидетельством этого являются великие собрания в Улытау, Ордабасы, Култобе. Мы должны возродить эту демократическую традицию Великой степи, заложившую основы общенационального единства».

В Послании 2025 года Глава государства выступил с инициативой о реформировании Парламента. С этой целью была сформирована рабочая группа, которая активно включилась в процесс, задействовав потенциал общественного обсуждения на платформах e-Отinish и eGov через специальный раздел «Парламентская реформа».

С октября прошлого года зарегистрировано огромное множество предложений от граждан, представителей экспертного сообщества и общественных объединений. 1 600 предложений по пересмотру положений Конституции поступило от политических партий и общественных объединений. Все это привело к решению о проведении конституционной реформы и создании представительной Конституционной комиссии в составе 130 человек, на которую была возложена работа, имеющая важнейшее значение для будущего страны.

Прямая трансляция заседаний, специальный telegram-канал, публичные комментарии членов Конституционной комиссии по всем предлагаемым изменениям приблизили граждан к пониманию масштабы политической реформы. Изменения коснулись 84% текста действующей Конституции, затронуты все разделы — от преамбулы и основ конституционного строя до механизмов правосудия, государственного управления и участия граждан.

В результате все предложения были объединены в проекте Конституции, в котором общественное согласие, политическая стабильность, экономическое развитие на благо народа, патриотизм остаются непреложными ценностями государства.

Международный опыт и законодательная практика государств мира говорят о широком усмотрении национального законодателя в регламентации соответствующих процедур, которые в первую очередь должны опираться на волю народа. Подходы к проведению национальных конституционных реформ не имеют сегодня согласованных стандартов, но, согласно мнению Венецианской комиссии Совета Европы, сводятся к тому, что всем конституционным системам желательно иметь достаточно гибкие правила внесения поправок, чтобы приспособиться к фундаментальным изменениям в государстве и обществе.

Вместе с тем правила относительно фундаментальных ценностей должны быть достаточно жесткими, чтобы обеспечить требование конституционной законности, и направлены на обеспечение широкого консенсуса по легитим-

ности Конституции, а через нее — всей политической системы.

Базой стабильной легитимности конституционного строя выступает существующая возможность легально вносить в Основной закон изменения, обусловленные меняющейся ситуацией. Один из важнейших законов нашего государства — Конституционный закон «О республиканском референдуме» от 2 ноября 1995 года гласит: «Республиканский референдум — всенародное голосование по проектам Конституции, конституционных законов, законов и решений по иным наиболее важным вопросам государственной жизни Республики Казахстан».

Принятие проекта Конституции путем всенародного референдума — фундаментальное право народа на участие в вопросах управления делами государства, когда воля граждан становится главным условием принятия Основного закона страны.

Зарема ШАУКЕНОВА,
член научно-экспертного совета
комиссии по правам человека
при президенте РК

ВИТАЛИЙ КОЛТОЧНИК:

ПРАВА И СВОБОДЫ
В НОВОЙ КОНСТИТУЦИИ УСИЛИВАЮТСЯ
НЕ ТОЛЬКО ДЕКЛАРАТИВНО, А ЧЕРЕЗ
ВСТРОЕННЫЕ МЕХАНИЗМЫ БЕЗОПАСНОСТИ

Vitaliy Koltochnik:

Yeni Anayasa ile Haklar ve Özgürlükler
Sadece Bildirgesel Olarak Değil,
Güvenlik Mekanizmalarıyla da
Güçlendiriliyor

Analist Vitaliy Koltoçnik ile yapılan röportajda, Kazakistan'da hazırlanan yeni Anayasa taslağının sadece şeklen değil, aynı zamanda yerleşik güvenlik mekanizmaları yoluyla vatandaş hak ve özgürlüklerini daha güçlü koruyacağı vurgulandı. Anayasal reform ve parlamenter yenilenme, devletin "işletim sisteminin" güncellenmesi gibi değerlendiriliyor: karar alma süreçlerini hızlandırmak, kurumların dayanıklılığını artırmak ve koordinasyon ile toplumsal diyalog mekanizmalarını güçlendirmek hedefleniyor.

Yeni Anayasa: Devletin İşleyişinde "Çekirdek" Rolü

Koltoçnik'e göre yeni Anayasa, devlet sisteminin tüm çalışma prensiplerini belirleyen çekirdek bir belge niteliği taşıyor. Yani yasalar "uygulamalar" ise Anayasa bu uygulamaları çalıştıran sistemin temel yazılımıdır. Bu bağlamda, yeni Anayasa taslağında yer alan değişiklikler devlet ve toplum ilişkilerinde önemli etkiler yaratacak.

Yeni metinde, Kazakistan tarihinin Sovyet döneminin bitişiyle değil, yüzyıllar öncesiyle başladığı açıkça ifade edilirken, ülkenin egemenliği, bağımsızlığı, üniter yapısı ve toprak bütünlüğü gibi unsurlar değiştirilemez temel ilkeler olarak koruma altına alınıyor. Böylece devlet yapısının istikrarı güçlendiriliyor.

Parlamenter Reform ve Yeni Yönetim Yapısı

Yeni Anayasa tasarısının en dikkat çekici unsurlarından biri parlamenter reform. Tek meclisli sistemde 145 milletvekilinden oluşacak yeni Yüksek Temsil Organı "Kuruçtay" kurulması öngörülüyor. Bu değişiklik ile yasama süreçleri daha şeffaf, net ve halk tarafından daha kolay takip edilebilir hale gelecek.

Yeni sistemde ayrıca, devlet yönetiminde denge ve koordinasyonu sağlayacak bir Cumhurbaşkanı Yardımcılığı pozisyonu oluşturulması da planlanıyor. Bu görev, devlet başkanının yükünü hafifletirken yönetim sisteminin öngörülebilirliğini artırmayı amaçlıyor.

Haklar ve Özgürlükler: Bildirgesel Değil, Gerçek Koruma

Koltoçnik'e göre yeni Anayasa ile insan hakları ve özgürlükleri sadece güzel ifadeler olarak değil, fiili koruma mekanizmalarıyla destekleniyor. Bu da belgeyi "sadece deklarasyon" olmaktan çıkarıp pratiğe bağlayan bir yapı kazandırıyor.

Örneğin kişisel verilerin korunması, dijital çağda giderek artan bir risk olduğundan bu hak doğrudan anayasal güvenceye alınıyor. Böylece bireylerin mahremiyeti sadece geleneksel bağlamda değil, dijital ortamlarda da korunuyor.

Ayrıca Anayasatasarısı, hak ve özgürlüklerin keyfi yorumlara veya yerel uygulamalardaki yanlış anlayışlara bırakılmaması için daha net prosedür garantileri sunuyor. Belirli hakların hiçbir koşulda sınırlandırılmayacağı açıkça belirtilerek hukuki belirsizlik azaltılıyor.

Toplum Devlet Diyalogu İçin Kurumsal Kanallar

Yeni Anayasa taslağı, devletin "dinleyen devlet" ilkesini sadece bir söylem olmaktan çıkararak anayasal yapının içine yerleştiriyor. Halk Konseyi gibi yapılar anayasa tarafından kabul edilen kanallarla halkın görüşlerini yasa yapım süreçlerine taşıyabilecek. Buna örnek olarak:

- Toplumsal konularda yasa teklif etme yetkisi
- Referandum başlatma hakkı verilmesi gösteriliyor. Bu, halk ile devlet arasında meşru bir diyalogun anayasal çerçevede tanımlanması anlamına geliyor.

Zamanlamanın Önemi ve Global Bağlam

Koltoçnik'e göre bu anayasal reformun gerekli olması, sadece iç meselelere bağlı değil; uluslararası hukuk normlarının belirsizleştiği, devletler arası güvenin azaldığı bir dönemde meydana geliyor. Bu nedenle orta ölçekli devletlerin kendi kurumlarını daha sağlam ve esnek hale getirmesi gerekiyor.

Reformla birlikte devletin karar alma süreçleri daha koordineli ve hızlı hale gelirken, istikrar ve uyum kapasitesi de güçlendiriliyor. Böylece Kazakistan'ın uluslararası arenada hem ekonomik hem de siyasi alanda daha etkin bir aktör olma şansı artıyor.

Kazpravda

Конституционная реформа и парламентская перезагрузка Казахстана выглядят как адаптация «операционной системы» государства: укрупнение ответственности и ускорение решений, усиление институциональной устойчивости, встраивание механизмов координации и общественного диалога, — отметил политический эксперт Виталий Колточник.

В интервью с вице-президентом Центра народной дипломатии мы обсудили ключевые аспекты предстоящей политической трансформации страны и ряд других актуальных вопросов, вызвавших широкий отклик не только в нашей республике, но и за рубежом.

— *Виталий Сергеевич, главная новость последнего дня января — презентация проекта новой Конституции. Какие изменения в Основном законе Казахстана кажутся Вам наиболее значимыми?*

— Я бы начал с главного образа. Новая Конституция — фактически новая операционная система государства. Если законы — это приложения, то Конституция — ядро, которое определяет, как работает вся система: кто принимает решения, как защищаются права, где стоят предохранители от злоупотреблений, и какие ценности являются настройками по умолчанию.

В этом смысле я выделю пласт наиболее значимых изменений.

ОБНОВЛЕНИЕ ЦЕННОСТНОГО КОДА, НОВАЯ «ПРОШИВКА» ОБЩЕСТВЕННОГО ДОГОВОРА

В проекте преамбула и первые статьи прямо задают смысловой вектор дальнейшего развития Второй Республики в наполнении идеологемами Справедливого Казахстана и Закона и Порядка, фиксируют за новым Казахстаном роль Хранителя и Преемника истории Великой Степи — это три столпа современной идеологии нашей страны. Отныне чётко зафиксировано, что казахстан-

ская история началась не концом советской реальности, а уходит корнями вглубь веков и объективно является носителем статуса региональной цивилизации Степи в оболочке средней державы.

УКРЕПЛЕНИЕ КОНТУРА УСТОЙЧИВОСТИ: НЕИЗМЕНЯЕМЫЕ ОСНОВЫ

В проекте прямо закрепляется, что суверенитет, независимость, унитарность, территориальная целостность и форма правления — неизменяемые основы. В терминах «операционной системы» это защищённый раздел, который нельзя переписать под конъюнктуру. Для региона и эпохи геополитической турбулентности весьма принципиальный момент.

Главное изменение — это парламентская реформа, поскольку она меняет саму архитектуру принятия решений и представительства народных интересов. Однопалатный Парламент в форме Курултая, как единый высший представительный орган, осуществляющий законодательную власть, с фиксированным корпусом 145 депутатов и пропорциональными выборами в едином общенациональном округе. Это не «смена вывески», а перезагрузка всей парламентской модели: меньше дублирования и межпалатных согласований, больше ответственности и понятности для общества — кто принял закон и кто отвечает за качество.

В выступлении Президента на Курултае эта логика раскрывается как цель политической модернизации: стране нужен эффективный и профессиональный законодательный орган, способный сопровождать масштабные реформы, при этом

акцент делается на качестве работы, а не на формальной сложности или росте численности.

Курултай как термин и институт глубоко понятен и близок народу, отражает традицию коллективного обсуждения и принятия судьбоносных решений. Курултай соединяет современный парламентаризм и историческую традицию, усиливая легитимность власти в глазах общества.

НОВЫЕ СИСТЕМНЫЕ РОЛИ И МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЯЕМОСТИ: ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ

Ввод позиции Вице-президента в качестве управленческого стабилизатора системы. Проектом чётко определена его задача — навести ясность во властной иерархии, разгрузить Президента от операционного контура и обеспечить устойчивую координацию между ветвями власти. Вице-президент назначается Президентом с согласия Курултая и получает конкретный функционал: представление интересов государства на международных переговорах, взаимодействие с высшим представительным органом, работа с общественно-политическими и гуманитарными структурами, выполнение специальных поручений. Это делает систему более предсказуемой, снижает риски управленческих сбоев и позволяет сохранить сильную президентскую модель без избыточной персональной перегрузки.

«АНТИКЛАНОВЫЙ ПРЕДОХРАНИТЕЛЬ»

Ограничения для близких родственников Президента в отношении политических должностей и руководства в квазигоссекторе подтверждаются и закрепляются в логике «антивзлома системы». Для доверия общества это одна из ключевых норм.

— Какие возможности, по Вашему мнению, формирует обновлённый документ в контексте усиления защиты прав и свобод казахстанцев?

— Здесь тезис про «операционную систему» особенно уместен. Права и свободы в новой Конституции усиливаются не только декларативно, а через встроенные механизмы безопасности. Это как в новой ОС: важна не красивая заставка, а то, ка-

кие стоят настройки приватности, контроля доступа и защиты от произвольных вмешательств.

Я БЫ ВЫДЕЛИЛ ЧЕТЫРЕ ВОЗМОЖНОСТИ

Права человека в цифровую эпоху: приватность и персональные данные как конституционная категория.

Проект прямо закрепляет защиту персональных данных от незаконного сбора, обработки, хранения и использования, включая случаи применения цифровых технологий. Это очень современная норма. В действующей редакции право на частную жизнь и тайну переписки есть, но проект делает акцент именно на персональных данных как на новой зоне риска.

Проще говоря: если раньше приватность ассоциировалась с «домом и письмами», то сегодня — с «данными и цифровой идентичностью». И новая Конституция вводит это в поле ключевых приоритетов госполитики. Здесь происходит легитимизация политики лидера страны на цифровое государство и вхождение страны в эпоху ИИ.

УТОЧНЕНИЕ ПРОЦЕДУРНЫХ ГАРАНТИЙ: МЕНЬШЕ ПРОСТРАНСТВА ДЛЯ ПРОИЗВОЛЬНОСТИ

Защита прав — прежде всего процедура. Проект развивает конституционные стандарты ограничений прав через более конкретные рамки и новую логику правоприменения. Это снижает вероятность того, что права будут зависеть от трактовок и искажённых практик на местах.

«КРАСНЫЕ ЛИНИИ» ПРОТИВ ПОЛИТИЧЕСКИ МОТИВИРОВАННЫХ ОГРАНИЧЕНИЙ

И действующая редакция, и проект фиксируют запрет ограничений прав по политическим мотивам, но проект иначе формирует перечень прав, которые не подлежат ограничению ни при каких условиях. Это усиливает юридическую определённость: общество лучше понимает, что является неприкосновенной зоной человеческого достоинства и свободы.

Қазақстанның Халық Кеңесі — Народный Совет Казахстана как конституционная «про-

шивка» Слышащего государства и новый канал артикуляции интересов граждан.

Проект делает принцип «Слышащего государства» не только политической установкой, а элементом конституционной конструкции. Во-первых, в проекте прямо вшита установка на общественный диалог как один из основополагающих принципов деятельности государства. Диалог становится не «желательной опцией», а нормой конституционного уровня, то есть обязанностью системы и механизмом интеграции и преемственности реорганизуемых АНК и Национального Курултая в единую платформу общенационального диалога.

Он - консультативный орган, представляющий интересы народа, с чётко заданным функционалом: рекомендации по внутренней политике, общественному согласию и общенациональным ценностям, плюс особые полномочия:

- право вносить проекты законов в Курултай (фактически, встроенный канал законодательной инициативы общества);
- право инициировать назначение референдума.

Это и есть «конституционная прописка» структуры Слышащего государства: не только слушать, но и давать обществу институциональный путь от запроса к норме закона. Народный Совет в проекте и в президентской логике — институциональный уровень, который:

- агрегирует общественные позиции в понятные их в легальный контур через законопроекты,
- создаёт «маршрут доверия» от общества к государственному решению.

— Насколько своевременным Вы считаете решение Президента по изменению Конституции Казахстана?

— Своевременность этой реформы я вижу прежде всего в том, что мир вошёл в фазу кризиса глобального управления: размываются нормы международного права, падает доверие между государствами, институты послевоенного мироустройства и универсальные площадки вроде ООН работают всё тяжелее и медленнее, а конфликты и силовая конкуренция становятся обычным инструментом политики. Президент прямо фиксирует эту новую

реальность как эрозию международного права и рост нестабильности, а значит государствам среднего масштаба приходится действовать точнее, быстрее и институционально собраннее, чтобы не потерять субъектность.

Для Казахстана это особенно чувствительно из-за географии и истории: мы на перекрёстке коридоров, интересов и экономических контуров, где уязвимости легко превращаются в давление, но при грамотной стратегии они же могут стать конкурентным преимуществом: логистическим, дипломатическим, инвестиционным, цивилизационным. И здесь важен фактор визионерства и опыта Президента: ставка на баланс, прагматичную многосторонность и защиту национальных интересов требует не только сильной внешней линии, но и перезагрузки внутреннего управления под задачи глобального мира. Поэтому конституционная реформа и парламентская перезагрузка выглядят как адаптация «операционной системы» государства: укрупнение ответственности и ускорение решений, усиление институциональной устойчивости, встраивание механизмов координации и общественного диалога. Иными словами, это попытка сделать так, чтобы Казахстан не реагировал на внешние штормы постфактум, а заранее усилил управляемость и адаптивность страны, превращая сложности геополитики в ресурсы развития.

— К слову, о преодолении сложностей. На днях в общественном поле обсуждалась информация о переводе одним из казахстанских банков значительной суммы средств за рубеж. Как Вы оцениваете принципиальную позицию Президента Касым-Жомарта Токаева, который инициировал рассмотрение данной ситуации, исходя из необходимости обеспечения прозрачности финансовых процессов и защиты репутации Казахстана?

— Ситуация действительно является опасным фактором с далеко идущими политическими последствиями. В условиях опасной международной обстановки и доминирования «права силы» над международным правом Казахстану очень важно продвигать курс «Евразийской Швейцарии» — наиболее надёжного и предсказуемого стратегического игрока в регионе, который не только является медиатором урегулирования международных конфликтов, но и выступает эталоном соблюдения действующих на сегодняшний день правил игры. Эти правила гласят, что санкции должны

строго соблюдаться в интересах поддержания мирового порядка, который сейчас подвергается серьёзным испытаниям. Неслучайно Казахстан одним из первых государств в лице Президента Касым-Жомарта Токаева был включен в состав Совета Мира (структуры, которая с полным правом претендует на превращение «Совет директоров» в текущей глобальной политике), призванного восполнить тот вакуум глобального управления, который образовался за счёт ослабления институтов ООН.

Растущая роль нашего государства в мировом диалоге возлагает на нас особую ответственность за региональный аспект глобальной безопасности и её финансовое измерение. Казахский лидер, будучи политиком и дипломатом мирового калибра, всегда стоит на страже международной репутации и безопасности своей страны, твёрдо оберегая суверенитет нации вопреки любым попыткам давления извне. Стиль Токаева — не пассивное следование конъюнктуре под прикрытием многовекторности, а чёткий подход государственника, который целеустремленно прокладывает курс своей страны к долгосрочному лидерству, учитывая все возможные риски и вызовы. Ситуация имеет действительно очень деликатный характер и в неё вовлечены влиятельные силы внутри страны и их союзники извне, которые действуют на подрыв государственного суверенитета и национальной безопасности — целенаправленно либо по неосторожности — не суть важно: вопрос в том, что руководство страны настроено решительно пресекать на корню подобные действия. Нужно рассматривать борьбу с теневым «чёрным финансовым рынком» в ключе системных мер государства по возврату преступных активов, принятых практически сразу после январских событий.

— Насколько, на Ваш взгляд, дальновидным было решение Президента Токаева поставить во главу угла именно национальные интересы и международную репутацию РК?

— Дальновидно по простой причине: санкционные риски для страны с открытой экономикой бьют не по «банкам вообще», а по реальным людям и реальному сектору. Попадание в токсичные списки или даже устойчивый «шлейф подозрений» приводит к удорожанию расчётов, проблемам с корреспондентскими отношениями, усложнению торгового финансирования и снижению доверия инвесторов. В итоге расплачиваются предприниматели, импортёры, экспортёры и граждане.

Поэтому выбор «репутация и национальные интересы» — это выбор экономической безопасности. Мы видим, что государство усиливает инструменты комплаенса и финмониторинга: расширены полномочия профильных агентств, усилены механизмы выявления подозрительных операций и обмена информацией, вводятся элементы, направленные на снижение концентрации и развитее конкуренции в банковском секторе. В такой логике жёсткая публичная позиция Президента — это не конфликт с рынком, а страховка рынка от системного риска.

Напомню, Президент Токаев нанёс системный удар по механизмам теневого банкинга: за кадром внимания аналитиков осталось подписание 26/01/26 Указа №1159, связанного с усилением госконтроля за отмыванием денег, финансированием терроризма и распространением оружия массового уничтожения в контексте политики нашей страны в рамках FATF. Три уполномоченных органа получили мандат нового уровня по борьбе с теневой экономикой — Агентства по финансовому мониторингу (АФМ РК); по регулированию и развитию финансового рынка (АРРФР); по защите и развитию конкуренции (АЗРК). Вкупе в орбиту их компетенций входят теперь вопросы передачи данных «...о подозрительных операциях в надзорные, правоохранительные и спецгосорганы, вести списки публичных должностных лиц, их супругов и близких родственников, определять порядок проверки клиентов и бенефициаров, участвовать в решениях об исключении из списков лиц, связанных с финансированием терроризма, и устанавливать правила передачи данных о подозрительной активности». Под колпаком теперь соблюдение законодательства против легализации преступных доходов экспортно-кредитного агентства, филиалов иностранных банков и страховых компаний, страховых брокеров-нерезидентов, национального почтового оператора и клиринговых центров. И в этот же день было опубликовано приказо создании особого подразделения Генпрокуратуры — Службы по возврату активов.

Государственный аппарат прошёл достаточно «тонкую настройку» на выявление слепых зон кредитно-финансовой системы, и борьба ведётся решительно, но без каких-либо панических тенденций. Замалчивание, а тем более игнорирование преступных схем для возможного обхода санкций привело бы к значительно худшим последствиям в будущем для страны, чем сумма всех рисков, которые имеются сейчас. Катастрофа отменяется.

TÜRK BİRLİĞİ

— Можно ли говорить о том, что в Казахстане сложилась система финансовых олигополий, которые фактически действуют автономно от государства и даже вопреки его стратегическим интересам, подрывая суверенитет и международный статус страны?

— Я бы формулировал точнее: в Казахстане действительно наблюдаются олигопольные черты банковского рынка, то есть высокая концентрация, когда несколько крупных игроков имеют непропорционально сильное влияние на правила и практики. Это характерно для многих развивающихся экономик и часто сопровождается перекосом: банки больше зарабатывают на финансовых операциях и комиссиях, чем на долгом кредитовании экономики, особенно малого и среднего бизнеса. Но говорить, что сектор «полностью автономен от государства», было бы упрощением. У государства есть регуляторные и надзорные инструменты, и нынешняя линия как раз показывает, что эти инструменты усиливаются. После резонансных заявлений начались проверки трансграничных операций с участием нескольких органов. Параллельно, по сообщениям СМИ, Президент подписал решения, расширяющие полномочия органов, отвечающих за финмониторинг и контроль рисков отмывания. То есть тренд очевиден: высококонцентрированный сектор не «выпадает» из контура государства, наоборот, государство повышает управляемость и прозрачность системы.

Однако стремление добиться автономии от государства у держателей олигополии налицо. Старый Казахстан далеко ещё не побежден на командных экономических высотах, несмотря на серьезную степень зачистки политического поля.

— Как Вы считаете, может ли обусуждаемая реакция со стороны отдельных представителей банковского и финансового сектора, включая использование аргумента об «обычных банковских операциях», быть связана с желанием сохранить ранее сложившиеся подходы к экономической политике и с различиями в оценке текущего курса, реализуемого Президентом?

— Безусловно. И эта конфигурация типична для реформ, которые затрагивают крупные интересы. Когда звучит аргумент «это обычные операции», я бы воспринимал его не как окончательный вердикт, а как попытку заранее нормализовать ситу-

ацию и снизить общественную реакцию. В правовом государстве это решает только проверка и процедура: если операция законна и экономически обоснована, она будет подтверждена. Если есть признаки обхода правил или риск для международной репутации — значит, должна быть реакция.

Суть в другом: Президент фактически проводит границу между двумя моделями. Первая — «Старый Казахстан», где крупные игроки могли жить в тепличных условиях и закрытых договорённостях с иерархами прежнего государственного строя. Вторая — Справедливый Казахстан, где крупный капитал и банки работают по единым правилам и в логике национальных интересов, а финансовая система обслуживает развитие, а не извлечение ренты. Показательно, что параллельно усиливается борьба с теневой экономикой и финансовыми преступлениями, АФМ отчитывается о масштабных расследованиях, пресечении незаконного обналичивания и криптосхем. Это и есть системный курс: сломать привычку «объяснять» репутационные риски и заменить её привычкой их предотвращать. Отрадно, что слом олигархического капитализма ведётся по всем направлениям: принятие новой Конституции — ключевой шаг на пути деолигархизации и ввода в режим полной силы нового Общественного договора, провозглашенного в качестве нового курса на Вторую Республику после сурового Кантара.

Kazpravda

“İçinde bulunduğumuz asra
Türk dünyasının mührünü vuracağız”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev ile düzenlediği ortak basın toplantısında yaptığı açıklamada, “İsmail Gaspıralı'nın işaret ettiği ‘dilde, fikirde, işte birlik’ hedefine doğru emin adımlarla ilerleyeceğiz. Yürek yüreğe verdiğimiz müddetçe, Allah'ın izniyle içinde bulunduğumuz asra Türk dünyasının mührünü vuracağımızdan eminiz” dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev ile gerçekleştirdiği baş başa görüşme ve Türkiye-Özbekistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Dördüncü Toplantısı ve anlaşmaların imza töreninin ardından ortak basın toplantısı düzenleyerek açıklamalarda bulundu.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev ile Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyinin dördüncü toplantısını biraz önce tamamladıklarını belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, Cumhurbaşkanı Mirziyoyev ve heyetini bu vesileyle ikinci vatanlarında ağırlamaktan duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

“ÖZBEKİSTAN’IN ULUSLARARASI PLANDA GİDEREK YÜKSELEN YILDIZINI YAKINDAN TAKİP EDİYORUZ”

Bu sene aynı zamanda 1996 yılında imzalanan ebedi dostluk ve iş birliği anlaşmasının 30. yıl dönümünü idrak ettiklerini ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, kardeş ülke Özbekistan'ın Mirziyoyev'in dirayetli ve güçlü liderliğinin yanında, devlet geleneğiyle Orta Asya'nın bölgesel entegrasyonu konusunda öncü rol oynadığını kaydetti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan'ın uluslararası planda giderek yükselen yıldızını yakından takip ettiklerini, bundan mutluluk duyduklarını ve samimiyetle desteklediklerini ifade etti.

Türkiye ve Özbekistan arasındaki dayanışmayı geliştirmekle kalmadıklarını,

sürekli ileriye taşıyarak kapsamlı stratejik ortaklık seviyesine yükselttiklerini aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, teatisi yapılan anlaşmalarla gelecek döneme ilişkin yol haritasını belirlediklerini söyledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, siyasi, ekonomik, kültürel, beşerî ve bölgesel tüm ortak hedeflerin gerçekleştirilmesi için iki ülke kurumlarının iş birliği içinde çalıştığını kaydetti.

Geçen günlerde dışişleri bakanlarının eş başkanlıklarında Ortak Stratejik Planlama Grubu'nun toplandığını hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, dışişleri, içişleri, savunma bakanları ile istihbarat teşkilatları başkanlarından oluşan 4+4 mekanizmasının birinci toplantısına da Ankara'da ev sahipliği yaptıklarını söyledi.

“SON 10 YILDA İKİLİ TİCARET HACMİMİZİ ÜÇ KAT ARTIRDIK”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle devam etti: “Ticaret, savunma sanayi, eğitim, kültür gibi alanlarda geçtiğimiz yıllarda birçok projeyi hayata geçirdik. Son 10 yılda ikili ticaret hacmimizi üç kat artırdık. Yeni hedefimiz olan 5 milyar dolara da yakında ulaşacağımıza inanıyorum. Bugün Özbekistan ekonomisinde Şevket kardeşimin liderliğinde, önemli bir yeniden yapılanma sürecine girildiğini memnuniyetle görüyorum. Türk şirketleri, 5 milyar doları aşan yatırımlarıyla hâlihazırda Özbekistan'da ilk üç yatırımcı arasında yer alıyor. İnşallah daha iyi seviyeleri göreceğiz. Türkiye olarak gerek Özbekistan'ın gerek ata yurdumuz Orta Asya'nın refahına katkı sunma noktasında elimizden geleni yapmaya kararlıyız.”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan'la aile meclisinin Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde yakın iş birliği içinde olduklarını dile getirerek, geçen yıl kasım ayında Semerkant'ta düzenlenen UNESCO 43. Genel Konferansı'nda 15 Aralık'ın Dünya Türk Dili Ailesi Günü olarak ilan edilmesinde Mirziyoyev'in önemli katkıları olduğunu aktardı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, büyük Özbek şairi merhum Abdülhamid Süleyman Çolpan'ın “Ey bizi uyandıran üstadımız” diyerek selamladığı İsmail Gaspıralı'nın işaret ettiği “dilde, fikirde, işte birlik” hedefine doğru emin adımlarla ilerleyeceklerini kaydetti.

“ÖZBEKİSTAN, 6 ŞUBAT DEPREMLERİNDE YARDIMIMIZA KOŞAN İLK ÜLKELERDEN BİRİYDİ”

“Yürek yüreğe verdiğimiz müddetçe Allah’ın izniyle içinde bulunduğumuz asra Türk dünyasının mührünü vuracağımızdan eminiz” diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan’ın, İsrail’in Gazze ve Filistin’in işgal altındaki diğer bölgelerine yönelik saldırılarında da ilkeli bir tutum sergilediğini vurguladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: “İnsanlığımızın sınındığı bir dönemde mazlumların yanında cesaretle duran Özbek kardeşlerimi Sayın Cumhurbaşkanı’nın şahsında bir kez daha yürekten tebrik ediyorum. Kardeşim Mirziyoyev’in Özbekistan’daki Filistinliler için sosyal hizmet sağlanmasına matuf bir fon kurma kararını da takdirle karşılıyorum. Özbek kardeşlerimizin konu Türkiye olunca sıkça kullandığı bir ifade var. ‘Dilimiz bir,

tilimiz bir.’ Yani gönlümüz bir, dilimiz bir. Sadece gönlümüz ve dilimiz değil, aynı zamanda acımız da bir, hüznümüz de bir, derdimiz de bir. Mübarek ramazanda, üç sene önce bizzat tecrübe ettik. Özbekistan, 53 binden fazla canımızı toprağa verdiğimiz 6 Şubat depremlerinde yardımımıza koşan ilk ülkelerden biriydi. Özbek kardeşlerimizin depremin haberini alır almaz, milletimiz için nasıl seferber olduğunu biz gayet iyi biliyoruz.”

“BU PROJEDE BİR ÖZBEK MAHALLESİNİN YER ALMASI BİZİ ZİYADESİYLE MUTLU ETMİŞTİR”

Türk Devletleri Teşkilatı’nın 2023 yılındaki olağanüstü zirvesinde, Özbekistan’ın teklifiyle 6 Şubat’ın, “Afet Kurbanlarını Anma ve Dayanışma Günü” olarak ilan edildiğini hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Özbekistan’ın bununla da yetinmediğini, TOKİ tarafından Hatay’ın Arsuz ilçesinde inşa edilen 3 bin 93 konuttan müteşekkil

TÜRK BİRLİĞİ

projede, 308 konutun yapımını üstlendiğini belirtti.

Bu projede bir Özbek mahallesinin yer almasının kendilerini ziyadesiyle mutlu ettiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları kaydetti: “Bu yerleşim, ebedi kardeşliğimizin kalıcı bir simgesi olmuştur. Birazdan bu konutların teslim törenini Sayın Mirziyoyev ile video konferans bağlantısıyla yapacağız.

Depremzedelerimizin mutluluğunu bizzat paylaşmak üzere şu an burada bulunan ailelerimize yeni yuvalarının anahtarlarını Şevket kardeşimle birlikte teslim edeceğiz. Yeni konutlarımızın ailelerimiz için hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum. Tabii sadece bununla da yetinmiyoruz. Hatay’a bağlanmadan önce Özbekistan Okulu’nun ‘taş koyuş’ merasimini yine çevrimiçi olarak gerçekleştireceğiz. Özbekistan’ın yurt dışında ilk kez inşa edeceği bu okul için İstanbul’u tercih etmesi bizleri ayrıca memnun etmiştir.”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Taş koyuş” töreninin de hayırlara vesile olmasını dileyerek, burada eğitim göreceğ öğrencilere başarılar temennisinde bulundu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’nin en zor günlerinde sergiledikleri dayanışma için tüm Özbeklere teşekkür etti.

ÖZBEKİSTAN CUMHURBAŞKANI MİRZİYOYEV: “TÜRKİYE, DÜNYANIN YENİ JEOPOLİTİK GÜÇ MERKEZLERİNDEN BİRİ HÂLINE GELİYOR”

Türkiye’nin sadece Müslüman dünyasında değil, belki küresel ölçekte de her alanda giderek daha fazla etki kazandığını ve değerli başarılar elde ettiğini vurgulayan Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, “Türkiye Yüzyılı” stratejik programının düzenli bir şekilde uygulandığını söyledi.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Ankara’nın sesinin uluslararası arenada daha gür şekilde yankılandığını belirterek, “Ülkeniz kelimenin tam anlamıyla dünyanın yeni jeopolitik güç merkezlerinden biri hâline geliyor” ifadesini kullandı.

Bu durumun Özbekistan’ı sevindirdiğini dile getiren Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, bu başarılar dolayısıyla Özbek halkı ve kendisi adına Türkiye’yi tebrik etti.

İki ülkenin tüm hedeflerinin gerçekleşiyor

olmasının dayanışma, birlik ve beraberlik neticesi olduğunu söyleyen Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Türkiye ve Özbekistan’ın son yıllarda çok fazla çalışma yaptığını ancak hedeflerinin daha da yüksek olduğunu ifade etti.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) Dördüncü Toplantısı kapsamında yerimli görüşmeler yaptıklarını aktararak, İstanbul’da Özbekistan okulunun “Taş Koyuş” Merasimi ve Hatay’da inşa edilen konutların açılışının ilişkiler tarihinde şüphesiz silinmez iz bırakacağını söyledi.

Türkiye ile Özbekistan’ın dillerinin, kalplerinin ve niyetlerinin aynı olduğunu, bir sorun olduğunda beraber netice için çalıştıklarını vurgulayan Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, “Gerçekten ana dilimiz ve kutsal dinimizin müşterek olması dolayısıyla kardeş Türk halkından bizi hiçbir mesafe ayıramaz” dedi.

ÖZBEKİSTAN CUMHURBAŞKANI: “TÜRKİYE’NİN DESTEĞİNİ HER ZAMAN HİSSEDİYORUZ”

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, bugünkü ziyaretin iki ülke arasındaki Ebedi Dostluk ve İşbirliği Anlaşması’nın imzalanışının 30. yıl dönümü arifesinde gerçekleştiğine işaret ederek, “Son yıllarda ortak çabalarımızla kapsamlı stratejik ortağımız hâline gelen Türkiye’nin desteğini her zaman hissetmekteyiz, ilgiyle görmekteyiz, saygıyla karşılamaktayız” ifadesini kullandı.

Bu yıl Türkiye’nin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 31. Taraflar Konferansı (COP31), NATO Zirvesi ve Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Zirvesi’ne ev sahipliği yapacağını hatırlatan Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, bu küresel etkinliklerin başarılı geçmesi dileğinde bulundu.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, bugün Özbekistan-Türkiye dostluğunun karşılıklı güven, saygı ve uzun vadeli dayanışma ruhuyla hızla büyüdüğünün altını çizerek, iş birliğinin mevcut durumunu ve geleceğini analiz ettiklerini anlattı.

Her alanda somut projeler ve hedefler belirlediklerini kaydeden Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, 2026’da

tüm alanlarda ikili ilişkilerin hızlı gelişimi konusunda mutabık kaldıklarını söyledi.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, heralanda ayır ayır herkesetalimat verdiklerini ve bunun kontrolünü yapacaklarını dile getirerek, YDSK toplantılarını düzenli yapmak, Karma Ekonomik Komisyon ve Stratejik Planlama Mekanizmalarından da verimli istifade etmek konusunda mutabık kaldıklarını belirtti.

Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, tüm bakanlık ve yerel düzeylerde diyalog için yeni bir format olarak ortak komitelerin faaliyetlerini başlatmaya karar verdikleri bilgisini paylaştı.

LİDERLER, ÖZBEKİSTAN'IN HATAY'DA İNŞA ETTİĞİ DEPREM KONUTLARININ ANAHTARLARINI TESLİM ETTİ

Kültürel, beşeri alandaki ilişkilerin geliştirilmesi, tiyatroların, sinema haftalarının, sergilerin gerçekleştirilmesi, inanç turizmi imkânlarından faydalanılması konusunda oy birliklerinin olduğunu dile getiren Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, müzakerelerin sonunda varılan tüm mutabakatların zamanında gerçekleştirilmesi için geniş kapsamlı yol haritasının onaylanacağını söyledi.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, İstanbul'da Özbek okulunun temel atma törenine tanıklık ettiklerini, Türkiye'de ilk Özbek okulunun inşa edilmesinin son yıllarda iki ülke arasında eğitim alanındaki ilişkilerin kalite açısından yeni düzeye yükseldiğinin bariz bir ifadesi olduğunu anlattı.

Taşkent'te Uluslararası Türk Devletleri Üniversitesini açtıklarını, Ali Şir Nevai Üniversitesinde Yunus Emre Enstitüsünün faaliyetlerinin başlatıldığını aktaran Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Taşkent'te bulunan Türk okulunu genişletmek için ek arsa tahsis edilerek büyütülmesi konusunda anlaşmalarını paylaştı.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, "İstanbul'daki 600 kişilik yeni Özbek okulu, buradaki Özbek vatandaşlarımızın çocukları için kendi ana dillerinde eğitim görmeleri için uygun bir fırsat yaratacak. Bu, bilim ve eğitimi, hayatın anlamı olarak gören atalarımızın, 'okul dünyanın en yüce yapısıdır' görüşüyle örtüşmektedir" dedi.

Hatay'daki Özbekistan Mahallesi'nin açılış törenine katılmaktan mutluluk duyduğunu belirten Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, 3 yıl önce meydana gelen depremin, Türk halkının sabrını, metanetini ciddi anlamda sınıdığını dile getirdi.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, "dost kara günde belli olur" atasözünü hatırlatarak, halkının o zor günlerde Türk halkının acısını ve ıstırabını kendi meseleleri gibi kabul ettiğini ve dayanışma gösterdiğini söyledi.

6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinin ardından ülkesinden çok sayıda arama kurtarma görevlisinin Türkiye'ye geldiğini ve deprem bölgelerinde çalışmalar yürüttüğünü hatırlatan Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, bu çalışmalarla ülkesinin "kardeşlik görevini" yerine getirdiğini vurguladı.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, Hatay'da inşa edilen deprem konutlarının, "atayurdunun mütevazı bir katkısı olarak" kabul edilmesini isteyerek, şunları kaydetti: "Bu müreffeh yerleşimler ve güzel binalar zorlu sınavlarda başlarını eğmeyen cesur Türk halkıyla olan ebedi dostluğumuzun parlak bir sembolü olacaktır. Yeni evleriniz hayırlı olsun. Bugünün istikrarsız ve hızla değişen dünyasında temiz hedeflerimizi iyi niyetlerle birleştirip cesurca ilerlersek aynı köklere sahip halklarımızı hiçbir güç, hiçbir tehlike yenemez. Bu vesileyle Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı, aziz kardeşimi, Özbekistan'a, İmam Buhari'nin ülkesine, Emine Hanımefendi ile ziyaret etmeye davet ediyorum. Kardeş Türk halkına ve güzel ülkenize barış, huzur ve devamlı kalkınmalar diliyorum. Şimdiki bizim sağlam dostluğumuza nazar değmesin diyorum."

Hatay'da deprem konutları teslim töreninde, liderler bazı ailelere, yapılan konutların anahtarlarını teslim etti.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, tören sonunda yaptığı konuşmada, Hataylılardan müteşekkil bir heyeti Nevruz Bayramı'nda Özbekistan'a davet etti.

İki ülke arasında anlaşmaların imzalanması ile Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in konuşmalarının ardından, İstanbul'daki Özbekistan okulunun "Taş Koyuş" merasimi için canlı bağlantı yapıldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Mirziyoyev

TÜRK BİRLİĞİ

daha sonra Özbekistan tarafından Hatay'ın Arsuz ilçesinde inşa edilen konutların açılışına canlı bağlantı ile katıldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Hatay'daki teslim töreni esnasında konutların deprem bölgesine ayrı bir güzellik kazandırdığını ifade ederek, "Bu konutlarda oturacak depremzede kardeşlerimizle bu konutlar çok daha zengin hâle gelecek. Hayırlı olsun, güle güle otursunlar inşallah" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev daha sonra Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde Hatay'dan gelen 5 depremzede aileye yeni evlerinin anahtarlarını teslim etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, anahtar tesliminde ailelerle bir süre sohbet etti.

Tören sonunda, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan uygun görmesi hâlinde depremzede ailelerden bir grubu Nevruz Bayramı'nda 5 gün Özbekistan'da misafir etmek istediklerini söyledi. Cumhurbaşkanı Erdoğan da Mirziyoyev'in davetine onay verdi.

Programda, Mehteran Birliği, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Türk Dünyası Müzik Topluluğu dinletisinin yanı sıra Türkiye Halk Oyunları Federasyonu Ulusal Gösteri Topluluğu gösteri sundu.

Programın ardından, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve eşi Emine Erdoğan, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev ve eşi Ziroat Mirziyoyeva onuruna yemek verdi.

TÜRKİYE İLE ÖZBEKİSTAN ARASINDA İMZALANAN ANLAŞMALAR

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev huzurunda iki ülke arasında anlaşmalar imzalandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, "Türkiye-Özbekistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 4. Toplantısı Ortak Bildirisi"ni ve "Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti arasında Kapsamlı Stratejik Ortaklık İlişkilerinin İşbirliği Mekanizmaları Hakkında Karar"ı imzaladı.

Törende, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in huzurunda iki ülke arasında imza altına alınan diğer anlaşmalar şöyle:

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşma

- Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Özbekistan Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı Arasında Uluslararası Ulaşım Koridorlarının ve Mevcut Uygulamaların Geliştirilmesine İlişkin Mutabakat Zaptı

- Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Özbekistan Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Arasında 2026-2027 Yılları İçin Kültürel İşbirliği Planı

- Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Özbekistan Cumhuriyeti Maden Endüstrisi ve Jeoloji Bakanlığı Arasında Madencilik Alanında İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Mutabakat Zaptı

- Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu ile Özbekistan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Nezdindeki Hafif Sanayi Geliştirme Ajansı Arasında Niyet Protokolü

- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı ile Özbekistan Cumhuriyeti Yatırım Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Arasında Serbest Bölgeler/ Özel Ekonomik Bölgeler Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı

- Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Özbekistan Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Arasında Ekonomi ve Finansal İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması

МЫ ОСТАВИМ ПЕЧАТЬ ТЮРКСКОГО МИРА В НЫНЕШНЕМ ВЕКЕ

Президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган заявил, что тюркские государства, усиливая сотрудничество и солидарность, способны оставить свой исторический след в XXI веке. По его словам, Турция намерена активно содействовать процветанию Центральной Азии – исторической родины тюркских народов.

TÜRK BİRLİĞİ

Выступая на совместной пресс-конференции с президентом Узбекистана Шавкатом Мирзиёевым в президентском комплексе в Анкаре, Эрдоган подчеркнул, что отношения между двумя странами постоянно укрепляются и развиваются в направлении всеобъемлющего стратегического партнерства.

Сотрудничество Турции и Узбекистана

По словам Эрдогана, стороны завершили очередное заседание Совета стратегического сотрудничества высокого уровня. Он отметил, что Узбекистан играет важную роль в региональной интеграции Центральной Азии и является одним из ключевых партнеров Турции в регионе.

Президент подчеркнул, что за последние годы между двумя странами были реализованы многочисленные проекты в таких сферах, как торговля, оборонная промышленность, образование и культура. За последнее десятилетие товарооборот между Турцией и Узбекистаном увеличился втрое, и теперь поставлена новая цель – довести его до 5 миллиардов долларов.

Кроме того, турецкие компании инвестировали в экономику Узбекистана более 5 миллиардов долларов и входят в число крупнейших иностранных инвесторов в стране.

Единство тюркского мира

Эрдоган отметил, что сотрудничество между странами также развивается в рамках Organization of Turkic States. Он подчеркнул важность идеи великого мыслителя Исмаила Гаспринского – «единство в языке, мысли и деле».

По словам президента, тюркские страны уверенно движутся к этой цели, укрепляя культурные, политические и экономические связи.

«Если будем действовать плечом к плечу и поддерживать друг друга, то мы уверены, что сможем оставить печать тюркского мира на нынешнем столетии», – заявил Эрдоган.

Солидарность и взаимная поддержка

Президент также поблагодарил народ Узбекистана за поддержку Турции после разрушительных землетрясений 6 февраля. Он напомнил, что Узбекистан был одной из первых стран, пришедших на помощь.

По его словам, Узбекистан взял на себя строительство части жилого комплекса для пострадавших в провинции Хатай, а также участвует в создании инфраструктурных и социальных проектов.

Эрдоган отметил, что подобные инициативы являются символом братства между народами двух стран и демонстрируют силу взаимной поддержки в трудные времена.

Türkiye – Kazakistan İlişkilerinde Yeni Dönem:
Almatı Başkonsolosu
Tuğba Alan Özdenfedakar ile Röportaj

TÜRK BİRLİĞİ

Türkiye ile Kazakistan arasındaki stratejik ortaklık son yıllarda her alanda güçlenirken, Almatı'daki diplomatik misyonumuz da bu ilişkilerin sahadaki en önemli temsilcilerinden biri olmayı sürdürüyor. Kazakistan'ın tarihî, kültürel ve ekonomik merkezinde görevine yeni başlayan Türkiye Cumhuriyeti Almatı Başkonsolosu Tuğba Alan Özdenfedakar ile yaptığımız bu kapsamlı röportajda; hem diplomasiye uzanan kariyer yolculuğunu hem de Türk dünyasının kalbinde yürütmeyi hedeflediği çalışmaların ayrıntılarını konuştuk.

Başkonolosumuz Özdenfedakar; Türkiye-Kazakistan ilişkilerinin geleceğine dair öngörülerini, kültürel ve kamu diplomasisi alanındaki önceliklerini, bölgedeki Türk iş dünyasına yönelik hedeflerini ve Kazakistan'ın önemli bir parçası haline gelen Ahıskalı Türk toplumuna ilişkin gözlemlerini tüm samimiyetiyle paylaştı.

Bu söyleşi, hem iki ülke arasındaki dostluk köprüsünün nasıl güçlendirileceğine ışık tutuyor hem de Almatı'daki vatandaşlarımız ile soydaşlarımız için yeni dönemde yapılacak çalışmaların çerçevesini ortaya koyuyor.

– Sayın Başkonsolosum, öncelikle yeni göreviniz hayırlı olsun. Okuyucularımız için kısaca kendinizi tanıtır mısınız? Diplomasiye nasıl adım attınız ve sizi bu mesleğe yönlendiren motivasyon neydi?

Öncelikle Ahıskalı soydaşlarımıza dergileri aracılığıyla seslenme imkânı verdiğiniz için sizlere teşekkür etmek istiyorum.

Dışişleri Bakanlığındaki diplomatik kariyerime 2004 yılında başladım. Almatı'dan önce Kudüs, Bratislava, Roma, Valetta şehirlerindeki temsilciliklerimizde görev yaptım. Merkezde de birçok farklı birimde çalıştım. Son olarak Afrika Genel Müdür Yardımcılığında görev aldım. Şimdi de Türkistan coğrafyasının ticari ve kültürel kalbi Almatı'da görev yapmaktan mutluluk ve gurur duyuyorum.

Diplomasi, kültürleri, toplumları ve değerleri anlayarak, yanlış anlamaları azaltıp

köprü kurmayı, sorunları barışçıl yöntemlerle çözmeyi, çatışmaları önlemeyi ve karşı çıkarları müzakereyle uyumlu hale getirmeyi içerir. Diplomasi kariyeri, mensuplarına dünyayı farklı bakış açılarından görme yetisi kazandırır. Diplomatlar olarak küçük bir cümlelerin ya da bir jestin dahi büyük sonuçlar yaratabileceğini bilerek hareket ederiz.

Diplomasi mesleği, tarih, ekonomi, hukuk, psikoloji, sosyoloji, kültür bilgisini ve stratejik düşünmeyi gerektirir. Bu derece son kapsayıcı disiplin, diplomatlara sürekli öğrenme ve zihinsel bir meydan okuma motivasyonu sağlar. Farklı toplumlar ve kültürleri anlamak ve onlarla iletişim kurmak bir diplomatın her günkü ödevidir. Bu özellikler, diplomasi mesleğine ilgi duymamı ve severek çalışmamı sağlayan başlıca etkenler olmuştur.

- Dışişleri Bakanlığı'ndaki kariyeriniz boyunca farklı ülkelerde görev yaptınız. Bu süreçte edindiğiniz tecrübelerden yola çıkarak, Kazakistan'daki görevinizin sizde nasıl bir yer edinmesini bekliyorsunuz?

Kazakistan, hem tarihi ve kültürel bağlarımız hem de stratejik ortaklığımız bakımından Türkiye'nin en önemli ortaklarından biridir.

Tabiiyle, günümüzün sınamalarla, belirsizlikler ve istikrarsızlıklarla dolu uluslararası sisteminde, bizim kendi içimizde, yani Türk dünyası içindeki işbirliğinin, dayanışma ve kardeşliğin önemi her geçen gün artmaktadır.

Bu nedenle, bu görev benim için herhangi bir tayinden öte, gerek ikili ilişkilerimizi geliştirmeye gerek Türk dünyasının entegrasyonu kapsamındaki çalışmalara katkı yapmak bakımından bir fırsattır.

Daha önceki görevlerimde kriz yönetimi, kamu diplomasisi, vatandaşlarla ilişkiler ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi konularında edindiğim deneyimleri kullanarak, hem Türk ve Kazak halkları arasındaki yakınlığın pekiştirilmesine hem de ülkelerimiz arasında ticaret işbirliklerinin geliştirilmesine katkı sağlamayı umuyorum.

Bu görevin, diplomatik kariyerim bakımından, insan temasları derinleştirdiğim ve somut proje üretebildiğim bir dönüm noktası olmasını ümit ediyorum.

- Almatı Başkonsolosluğu olarak önümüzdeki dönemde öncelikli hedefleriniz ve projeleriniz neler olacak?

Plan ve projelerimizi şu şekilde sıralayabilirim, Türkiye-Kazakistan Ekonomik İşbirliğini Derinleştirmek

- Türk yatırımlarının önündeki bürokratik engellerin azaltılması,
- Yeni sektörlerde (yenilenebilir enerji, lojistik, organik tarım teknolojileri, finans) işbirliği fırsatlarının tanımlanması ve geliştirilmesi,
- Görev bölgemizde Türk ve Kazak iş insanları arasında İş Forumu toplantılarının başlatılması

Eğitim, Kültür ve Bilim Alanlarında İnsanî ve Toplumsal Bağları Derinleştirmek

- Üniversiteler arasında ortak programların ve değişim anlaşmalarının artırılması
- Lise düzeyinde Türkiye ile kardeş okul projelerinin artırılması
- Türk kültür ve sanatını Almatı'da daha görünür kılabilecek etkinliklerin düzenlenmesi
- Türk dilini öğretme gayretlerimize ivme verilmesi
- Vatandaş vesoydaşlarımızın Türkiye'yle bağlarını güçlendirecek kültürel ve sosyal projeler gerçekleştirilmesi

Türk İş Dünyası ve Almatı'daki Diasporayla Yakın İşbirliği

- Görev bölgemizdeki Türk iş insanları, iş dernekleri ve topluluk temsilcileriyle düzenli istişare toplantıları yapılması
- Kadın ve çocuklarımıza yönelik proje ve etkinlikler düzenlenmesi

- Günümüz diplomasisinde kültürel diplomasi ve kamu diplomasisi giderek önem kazanıyor. Bu alanlarda Kazakistan'da ne tür çalışmalar yapmayı planlıyorsunuz?

Türkiye ve Kazakistan arasındaki işbirliği ve dayanışma son yıllarda gerek ikili düzeyde gerekse çok taraflı platformlarda karşılıklı fayda temelinde giderek gelişip, önemli bir seviyeye ulaşmış durumdadır.

Bu çerçevede; ortak kültürel mirasımızı görünür kılabilecek, Türkiye ve Kazakistan arasındaki derin tarihî ve kültürel bağları daha geniş kitlelere aktarmamıza imkân verecek, ortak tarihi merkeze alan sergiler, akademisyen ve yazarlarımızı buluşturacak etkinlikler, sergi ve film-belgesel gösterimi projeleri düzenlemeyi planlıyorum.

Kamu diplomasisinde en güçlü yatırım gençlere yapılan yatırımdır. Bu çerçevede Türkçe dilinin öğretiminin yaygınlaştırılması, üniversiteler arası ortak araştırma ve öğrenci değişimi, lise düzeyinde kardeş okul programlarının artırılması, genç girişimcilere yönelik forumlar, spor ve sanat odaklı etkinlikler başlatmayı hedefliyorum.

Almatı'daki yüksek kültürel dinamizmi fırsata çevirerek Türk kültürünün Almatı'da en iyi şekilde temsiline katkıda bulunmak üzere Türk sinemasını tanıtan film haftaları, mutfak kültürümüzü öne çıkaran gastronomi etkinlikleri, modern Türk sanatçıları Kazakistan'a taşıyan sanat sergileri gibi düzenli tematik etkinlikler gerçekleştirmeyi arzu ediyorum.

Günümüzde kamu diplomasisinin önemli bir kısmı dijital ortamda yürütülüyor. Bu nedenle Başkonsolosluğun sosyal medya kanallarını daha aktif ve doğru hedeflenmiş içerikle yönetmek ve bilgilendirme kampanyalarıyla daha geniş kitlelere erişmek planladığım başlıklar arasında.

Kamu diplomasisini yalnızca etkinlikler üzerinden değil, toplumla temas üzerinden yürütmeyi hedefliyorum. Bu doğrultuda

eğitim kurumları, valilikler ve sivil toplum kuruluşlarıyla ortak projeler, üniversite ve camilerde buluşmalar ve iftarlar, Almatı'daki şirketlerimizi de harekete geçiren sosyal sorumluluk çalışmaları, kadın girişimciliğinin artırılması ve desteklenmesine yönelik projeleri hayata geçirmeyi öngörüyorum.

- Türkiye-Kazakistan ilişkileri son yıllarda oldukça gelişti. Sizce bu ilişkilerin sahadaki yansımaları neler? Almatı özelinde hangi alanlarda daha fazla iş birliği potansiyeli görüyorsunuz?

Türkiye ve Kazakistan 2019 yılında ilişkilerini "genişletilmiş stratejik ortaklık" seviyesine çıkarmaya karar vermiş olup, sözkonusu tarihten bu yana ülkelerimiz arasındaki karşılıklı ticaret hacmi ve yatırım ivme kazanmayı sürdürmekte, Almatı'daki Türk firmalarının görünürlüğü ve faaliyet alanları da genişlemektedir.

Bu kapsamda sahada, inşaat, enerji, lojistik, finans ve tekstil gibi alanlarda büyüyen Türk şirket varlığı gurur vericidir. Türk şirketleri kendilerini ayrıca Türk Kazak İş İnsanları Birliği (TÜKİB) ve MÜSİAD

Kazakistan gibi çatı kuruluşlar aracılığıyla da temsil etmektedir.

Üniversiteler arasında ortak programlar, değişim anlaşmaları ve araştırma projeleri artmış durumdadır. Bu durum, Kazak öğrencilerinin Türkiye’de eğitim görme eğiliminin daha da güçlenmesine ve Türk öğrencilerinin de eğitim için Kazakistan’ı tercih etmeye başlamasına imkan sağlamaktadır. Türk şirketlerinin Türkçe eğitim almış, lisans ve yüksek lisans derecesine sahip nitelikli personele talebi artmaktadır.

Ülkelerimiz arasında doğrudan uçuşların artması, başta THY olmak üzere Ajete ve Pegasus’un uçuşlarıyla bağlantısallığın güçlenmesi ve karşılıklı tanıtım faaliyetleri iki ülke arasındaki turizm trafiğini canlı tutmaktadır.

Almatı, Orta Asya’nın en güçlü start-up merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Türkiye’nin teknoloji firmaları ve üniversite teknokentleriyle ortak inovasyon programları, yapay zekâ ve e-ticaret projeleri fırsatları bulunmaktadır.

Almatı’nın Çin–Orta Asya–Hazar hattındaki stratejik konumu, Türkiye’nin Orta Koridor vizyonu bakımından önemlidir. Bu alanda yeni lojistik hatların güçlendirilmesi, depolama ve taşımacılık merkezlerinin ortak geliştirilmesi, dijital gümrük süreçleri önemli fırsat alanları yaratmaktadır.

Kazakistan’ın enerji dönüşüm hedefleri, Türk şirketleri için yenilenebilir enerji projelerinde ciddi potansiyel sunmaktadır.

Türkiye’nin sağlık alanındaki uzmanlığı, Kazakistan’daki taleple birleştiğinde, Almatı üzerinden yeni iş ve hizmet modelleri geliştirilebilir. Nitekim Almatı’da bu kapsamda faaliyet gösteren Türk ortaklı klinikler ve sağlık turizmi amacıyla açılmış Türk sağlık kuruluşlarının ofisleri mevcuttur.

Karşılıklı turizm tanıtımları, doğa turizmi rotaları ve Türk Mutfağı Haftası, Dünya Türk Kahvesi günü gibi gastronomi projeleri iki ülke arasındaki toplumsal bağları güçlendirecek potansiyel taşımaktadır.

– Kazakistan, Ahıskalı Türklerin en yoğun yaşadığı ülkelerden biri. Ahıskalı kardeşlerimizle ilgili gözlemlerinizi neler? Göreve gelir gelmez onlarla bir araya gelme fırsatınız oldu mu?

Ahıskalı Türkler, Kazakistan’ın sosyal dokusunun önemli ve saygın bir parçası;

aynı zamanda Türk dünyasının ortak hafızasında özel bir yere sahip bir topluluktur. Kazakistan’a zorunlu göçle gelen Ahıskalı kardeşlerimizin, tüm zorluklara rağmen buldukları her bölgede üretken, çalışkan ve topluma uyumlu bir profil çizmektedirler. Bunda Kazak toplumunun soydaşlarımıza kucak açarak kendilerine vatan olması da etkili olmuştur.

Göreve başlar başlamaz Ahıska Türk toplumunun temsilcileriyle bir araya gelmeye özel önem verdim. Topluluğun kanaat önderleri, gençlik temsilcileri, eğitimciler ve iş insanlarıyla yaptığımız temaslarda hem onların çalışmalarını dinleme hem de beklentilerini öğrenme fırsatım oldu. Bu görüşmelerden edindiğim izlenim, topluluğun birlik duygusunun güçlü olduğu, kendi kimliklerini titizlikle korurken aynı zamanda Kazak toplumuyla da çok uyumlu ilişkiler geliştirdikleri yönünde.

Ahıskalı soydaşlarımızın aile yapılarında dayanışma, saygı ve geleneksel değerlerin çok güçlü şekilde yaşatıldığını gözlemliyorum. Topluluk içerisinde eğitim oranının yükseltilmesine önem verilmesi, gençlerin üniversitelere yönelmesi ve kimliklerini koruma arzuları dikkat çekicidir.

Soydaşlarımız, Kazakistan’a sadakatle bağlı, Kazak toplumuna katkı sunan, saygın bir konumdalar. Kazak yerel makamları da yaptığım görüşmelerde Ahıskalıların misafirperverlikleri ve çalışkanlıklarını sıkça vurguluyorlar.

Ahıska Türk toplumunun dil, kültür ve geleneklerini yeni nesillere aktarma konusundaki bilinçleri oldukça güçlü. Bu alanda gerçekleştirilebilecek ortak projeler için de büyük bir istekleri var.

Başkonsolosluk olarak soydaşlarımızla ilişkilerimizi hem insani hem kültürel hem de toplumsal bağlar çerçevesinde daha da güçlendirmeyi görevimin önemli bir parçası olarak görüyorum. Bu anlayışla, Ahıska Sürgününü anmak üzere Dışişleri Bakanlığımızın destekleriyle Almatı’da sergi düzenleme çalışmalarımızı da sürdürüyoruz.

– Ahıskalı Türkler, hem Türkiye’ye hem de yaşadıkları ülkelere güçlü bağlarla bağlı bir topluluk. Sizce bu topluluğun iki ülke arasındaki dostluk köprüsüne katkısı nasıl değerlendirilmeli?

Ahıska Türkü soydaşlarımız, ülkemizin en zor günlerinde destek için her zaman

TÜRK BİRLİĞİ

en önde yer almıştır. 15 Temmuz hain darbe kalkışmasında hiç tereddüt etmeden meydanlara inmiş ve FETÖ'nün karşısında yer almışlardır. Ülkemizde 6 Şubat 2023'te meydana gelen deprem felaketinde deprem bölgesine yardım için en önce koşanlar Ahıskalı soydaşlarımız olmuşlardır.

Soydaşlarımız; üretkenlikleri, girişimcilik ruhları ve eğitim düzeyleriyle hem Kazakistan'a hem Türkiye'yle ikili ilişkilere değer katmaktadır. Tarım, ticaret, hizmet sektörleri veya akademi gibi farklı alanlardaki başarıları, topluluğun iki ülke arasındaki sosyal ve ekonomik dayanışmayı güçlendirmesine imkân tanımaktadır.

Köklü tarihleri, güçlü kimlikleri ve Kazak toplumuna katkılarıyla takdir gören Ahıskalı Türkler, Türkiye ile Kazakistan arasında doğal bir dostluk köprüsüdür. Dilleri, gelenekleri, aile yapıları ve kültürel değerlerinin getirdiği uyum ve Kazak toplumuyla kurdukları sıcak ilişkiler iki halk arasında karşılıklı güven ve yakınlık oluşturan doğal bir etkileşim yaratmaktadır.

Ahıskalı Türklerin hem Türkiye'ye gönülden bağlılıklarını hem de yaşadıkları ülkelere sadakatle hizmet etmelerini son derece kıymetli buluyorum. Bu yönleriyle Ahıskalı Türkler, kültürel diplomamızın da en etkili aktörlerinden biridir.

Ahıskalı Türkleri yalnızca bir soydaş topluluğu değil, Türkiye ile Kazakistan arasında karşılıklı iyi niyet, güven ve dayanışmayı somutlaştıran bir bağ olarak görüyorum.

– Başkonsolosluğun Ahıskalı Türklerin eğitim, kültür ve sosyal alanlardaki faaliyetlerine destek verme konusunda planları var mı?

Ahıskalı Türklerin kendi arasındaki birliği ve dirliği, soydaşlarımızın sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerindeki hakları için son derece önemlidir.

Bu vesileyle, Kazakistan halkına da gösterdiği kardeşlik için müteşekkir olduğumuzu, başta Kazakistan devleti idarecileri olmak üzere Kazak kardeşlerimize, soydaşlarımız Ahıska Türklerinin Kazakistan'daki toplumsal ve kültürel uyumunun güçlendirilmesine, güvenli ve huzurlu bir şekilde bir arada yaşamının teşvik edilmesine yönelik uygulama ve çalışmaları için şükran duyduğumuzu belirtmek isterim.

Ahıska Türkü kardeşlerimize destek verilebilecek alanların başında eğitim alanını görüyoruz. Başkonsolosluk Ahıskalı Türk topluluğuna özgü eğitim kurumlarıyla düzenli temaslarını sürdürmektedir. Örneğin, Talgar'daki 1 Nolu Özel Talgar Lisesi Başkonsolosluğa gelen resmi heyetlerle de ziyaret edilmekte, düzenlenen tören ve etkinliklere karşılıklı olarak katılım sağlanmaktadır. Son olarak Talgar Lisesinden 20 öğrencimizin bu yıl Samsun'a kültürel ve turistik gezi yapması planlanmaktadır.

Başkonsolosluğumuz Eğitim Ataşeliğiyle eşgüdümle hem yerel üniversitelerle hem de Türk dili eğitimi konusunda ilişkiler aktif bir

şekilde geliştirilmektedir. Almatı'da birçok üniversitede ve devlet kurumu binasında çocuklar için de Türkçe dil kursları açılmış olup, halen 20'den fazla merkezde kurslara devam edilmektedir.

Bu tür eğitim projeleri, Ahıskalı Türk gençlerinin de hem kültürel kimliklerini korumalarına hem de Türkçe ve akademik bağlantılarını güçlendirmelerine katkı sağlayabilir. Bunun yanısıra Eğitim Ataşeliğimizle birlikte Ahıska Türkü öğretmenlere Türkiye'de Türkçe öğretimi formasyonlarını geliştirecek kurslar verilmesi de planlanmaktadır.

Kültürel diplomasi çerçevesinde, Başkonsoloslukça tertiplenen faaliyetlere Ahıskalı Türk soydaşlarımızın da katılımı desteklenmektedir.

TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı) Almatı'da faaliyet göstermekte ve sosyal yardım projeleri yürütmektedir. Ramazan döneminde TİKA, Diyanet Vakfı ve çeşitli vakıflarca Almatı'da ihtiyaç sahibi ailelere gıda paketleri dağıtılmakta; bu dağıtımlar kapsamında Ahıskalı toplulukla da işbirliği yapılmaktadır.

Bu tür insani faaliyetler, Ahıskalı Türklerin sosyal refahına doğrudan katkı sağlarken,

Türkiye ile aralarındaki güçlü bağları da teyit etmektedir.

- Genç Ahıskalı Türklerin Türkiye ile bağlarını güçlendirmek adına ne tür projeler veya programlar hayata geçirilebilir?

Eğitim Odaklı Programlar

- Ortak Türkçe Dil ve Kültür Okulları / Yaz Okulları
- Her yıl Almatı, Talgar ve çevresinde Türkçe atölyeleri, tarih-kültür dersleri ve Türkiye'den gelen eğitimcilerle 4-6 haftalık yaz okulları oluşturulabilir. Bu çerçevede, evvelki yıllarda Talgar Lisesinde görevli idareci ve öğretmenler için yaz döneminde İstanbul'a hizmeti içi eğitim kapsamında düzenlenen gezi programları sürdürülebilir.
- Üniversiteler Arası Köprü Programı
- Ülkemizdeki üniversitelerle Almatı'daki üniversiteler arasında geliştirilen öğrenci değişimi ve misafir akademisyen programlarına Ahıskalı Türk öğrencilerin katılımı teşvik edilebilir.

TÜRK BİRLİĞİ

Kültürel Diplomasi ve Kimlik Programları

- Ahıskalı gençlere yönelik müzik ve halk dansları sınıfları, geleneksel mutfak çalışmaları, tarih ve sözlü kültür derleme projeleri, Türkiye'den Ahıska Türkü akademisyenlerin katılımıyla söyleşiler yapılabilir.
- Türkiye Kültür Kampı
- Almatı'daki gençler için Türkiye'de düzenlenebilecek 10-15 günlük kültür, tarih ve gezi programlarına (örneğin Konya, Bursa, İstanbul, Ankara güzergâhı) Ahıska Türkü gençler de dahil edilebilir.
- Türkiye'deki şirketlerde Staj Programı
- Halihazırda Almatı ve bölgesindeki Türk şirketlerinde çok sayıda Ahıska Türkü çalışmakta ve şirketlerimiz işe alımlarda tercihlerini Ahıska Türkü soydaşlarımızdan yana kullanmaktadır. Kazakistan'da da ofisleri bulunan önde gelen Türk şirketlerinde Ahıska Türkü gençlere staj imkânları aranabilir.

– Son olarak, hem Kazakistan'daki vatandaşlarımıza hem de Ahıskalı Türk toplumuna iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

Kazakistan'daki sevgili dostlarımız ve değerli Ahıskalı Türk kardeşlerimiz,

Türkiye olarak sizlerle olan bağlarımızı her zaman güçlü ve dayanıklı tutmayı önemsiyoruz. Kazakistan'daki tüm vatandaşlarımızın ve Ahıskalı Türk

topluluğunun güvenliği, refahı ve kültürel kimliğinin yaşatılması önceliğimizdir.

Ahıskalı Türk kardeşlerimiz, tarih boyunca topluma katkı sunan ve iki ülke arasındaki dostluk köprüsünü güçlendiren bir toplum olmuştur. Biz, bu bağları daha da derinleştirmek ve gençlerimizin eğitim, kültür ve sosyal alanlarda gelişimini desteklemek için yanınızdayız.

Devlet büyüklerimizin de ifade ettikleri gibi Ahıska Türkü demek vefa demek, dayanışma demektir. Siz değerli soydaşlarımızın her zaman yanınızdayız ve yanında olmaya, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Ahıskalı kardeşlerimizin her türlü ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmaya devam edeceğiz.

Bu bağlamda, Ahıskalı soydaşlarımızın Dünya Ahıskalı Türkler Birliği'nin (DATÜB) kurumsal çatısı altında toplanmaları büyük önem arz etmektedir.

Kazak dostlarımızla birlik ve dayanışma ruhunu koruyarak, Kazakistan toplumu içinde kültürünüzü yaşatmaya ve Türkiye ile bağlarınızı güçlendirmeye devam etmenizi diliyoruz.

Türkiye'nin Almatı Başkonsolosluğu olarak sizlere selam ve sevgilerimizi sunuyoruz.

Rövşen MEMMEDOĞLU

ТҮРКИЯ — ҚАЗАҚСТАН ҚАТЫНАСТАРЫНДАҒЫ ЖАҢА КЕЗЕҢ: АЛМАТЫДАҒЫ БАС КОНСУЛ ТҰҒБА АЛАН ӨЗДЕНФЕДАҚАР ХАНЫММЕН СҰХБАТ

Түркия мен Қазақстан арасындағы стратегиялық әріптестік соңғы жылдары барлық салада нығайып келе жатса, Алматы қаласындағы дипломатиялық өкілдігіміз де бұл қатынастардың ең маңызды тіректерінің бірі болып қалуда. Қазақстанның тарихи, мәдени әрі экономикалық жүрегінде қызметіне жаңадан кіріскен Қазақстан Республикасындағы Түркия Республикасының Алматыдағы Бас консулы Тұғба Алан Өзденфедақар ханыммен жүргізген кең ауқымды сұхбатымызда оның дипломатияға басталған кәсіби жолын, сондай-ақ Түркі дүниесінің орталығында жүзеге асыруды көздеп отырған жоспарларын талқыладық.

Бас консул Өзденфедақар ханым Түркия—Қазақстан қатынастарының болашағына қатысты болжамдарын, мәдени және қоғамдық дипломатия бағытындағы басымдықтарын, өңірдегі түрік іскер қауымына арналған мақсаттарын, сондай-ақ Қазақстан қоғамының маңызды бір бөлігіне айналған ахысқалық түріктер туралы ой-пікірлерін шынайылықпен бөлісті.

Бұл сұхбат екі ел арасындағы достық көпірінің қалай нығая түсетініне жарық түсіріп қана қоймай, Алматыдағы азаматтарымыз бен бауырларымыз үшін жаңа кезеңде атқарылатын жұмыстың жалпы бағытын айқындайды.

— Құрметті Бас консул ханым, ең алдымен жаңа қызметіңіз құтты болсын. Оқырмандарымыз үшін өзіңізді қысқаша таныстырып өтсеңіз. Дипломатияға қалай қадам бастыңыз және сізді бұл қызметке жетелеген мотивация қандай болды?

Алдымен, Ахыска түркі бауырларымызға журнал арқылы үн қатуға мүмкіндік беріп отырғандарыңыз үшін сіздерге алғысымды білдіремін.

Мен 2004 жылы Түркия Республикасының Сыртқы істер министрлігінде дипломатиялық қызметімді бастадым. Алматыға келмей тұрып, Иерусалим, Братислава, Рим және Валлетта қалаларындағы өкілдіктерімізде жұмыс істедім. Министрліктің орталық аппаратында да әртүрлі бөлімдерде қызмет атқардым. Соңғы қызметім — Африка жөніндегі Бас директордың орынбасары лауазымы болды. Енді түркі дүниесінің мәдени және экономикалық жүрегі саналатын Алматыда қызмет ету мен үшін үлкен қуаныш әрі мақтаныш.

Дипломатия — мәдениеттерді, қоғамдарды және құндылықтарды түсіну арқылы қате түсінулерді азайтып, көпір салуды; мәселелерді бейбіт жолмен шешуді, қақтығыстардың алдын алу-ды және қарама-қарсы мүдделерді келіссөздер арқылы үйлестіруді талап ететін сала. Дипломатиялық қызмет әлемді түрлі қырынан көруге мүмкіндік береді. Дипломаттар бір ғана сөздің не ишараның үлкен нәтижелер әкелуі мүмкін екенін біле отырып әрекет етеді.

Дипломатия мамандығы тарихты, экономиканы, құқықты, психологияны, өлеуметтануды, мәдениетті білуді және стратегиялық ойлауды қажет етеді. Осы жан-жақты сала үнемі үйренуге ынталандырып, зияткерлік тұрғыдан үнемі ізденіске жетелейді. Әр күн сайын түрлі қоғамдарды түсіну және олармен дұрыс байланыс орнату — дипломатты алға бастайтын негізгі міндет. Міне, осы қасиеттер мені дипломатияға қызықтырған және сүйіспеншілікпен жұмыс істеуге жетелеген басты себептер болды.

— Сыртқы істер министрлігіндегі қызметіңіз барысында әртүрлі елдерде жұмыс істедіңіз. Сол тәжірибеңізге сүйене отырып, Қазақстандағы жаңа қызметіңіздің сіз үшін қандай маңызға ие болатынын қалай бағалайсыз?

Қазақстан — тарихи және мәдени байланыстарымыз, сондай-ақ стратегиялық серіктестігіміз тұрғысынан Түркияның ең маңызды әріптестерінің бірі.

Қазіргі халықаралық жағдайдағы сын-қатерлер мен белгісіздік тереңдеген сайын түркі дүниесінің ішкі ынтымақтастығының, бірлігі мен бауырластығының маңызы арта түсуде.

Сондықтан бұл қызмет мен үшін кезекті тағайындаудан гөрі, екіжақты қатынастарды дамытуға және түркі әлемінің интеграциясына үлес қосуға мүмкіндік береді.

Алдыңғы қызметтерімде дағдарысты басқару, қоғамдық дипломатия, азаматтармен жұмыс және экономикалық байланыстарды дамыту саласында жинақтаған тәжірибемді пайдалана отырып, қазақ және түрік халықтары арасындағы жақындықты нығайтуға, сондай-ақ елдеріміздің арасындағы сауда және инвестициялық

ынтымақтастықты кеңейтуге үлес қосқым келеді.

Бұл қызметтің кәсіби өмірімде адаммен тікелей байланыс күшейген және нақты жобалар іске асыра алатын ерекше кезең боларына сенемін.

— Алматыдағы Бас консулдық ретінде алдағы кезеңдегі негізгі мақсаттарыңыз бен жобаларыңыз қандай?

Біздің жоспарларымызды төмендегідей топтастыруға болады:

Қазақстан—Түркия экономикалық ынтымақтастығын тереңдету

- Түрік инвесторлары үшін бюрократиялық кедергілерді азайту,
- Жаңартылатын энергия, логистика, органикалық ауыл шаруашылығы технологиялары, қаржы салаларында жаңа серіктестік мүмкіндіктерін анықтау,
- Өңірімізде қазақ және түрік кәсіпкерлері арасында Іскерлік форумдарды бастау.

Білім, мәдениет және ғылым салаларында гуманитарлық байланыстарды күшейту

- Университеттер арасында ортақ бағдарламалар мен алмасу келісімдерін көбейту,
- Мектеп деңгейінде бауырлас мек-

теп жобаларын арттыру,

- Алматыда түрік мәдениеті мен өнерін кеңінен танытатын іс-шаралар ұйымдастыру,
- Түрік тілін оқытуға серпін беру,
- Азаматтар мен соудастардың Түркиямен мәдени және әлеуметтік байланыстарын күшейтетін жобалар іске асыру.

Түрік бизнесі және Алматыдағы диаспорамен тығыз жұмыс

- Түрік кәсіпкерлері, қауымдастықтары және қоғамдық өкілдерімен тұрақты кеңесулер өткізу,
- Әйелдер мен балаларға арналған әлеуметтік жобалар ұйымдастыру.

— Қазіргі дипломатияда мәдени және қоғамдық дипломатияның рөлі артып келеді. Бұл бағытта Қазақстанда қандай жұмыстар жүргізуді жоспарлап отырсыз?

Түркия мен Қазақстан соңғы жылдары екіжақты және көпжақты форматта өзара тиімді ынтымақтастықты тарихи деңгейге жеткізді.

Осы тұрғыда бірлескен мәдени мұрамызды танытатын, екі ел арасындағы терең тарихи байланыстарды кең аудиторияға жеткізетін көрмелер, жазушылар мен ғалымдарды табыстыратын кездесулер, фильм және деректі фильм

көрсетілімдері өткізуді жоспарлап отырмын.

Қоғамдық дипломатияның ең маңызды бөлігі — жастарға бағытталған жұмыс. Түрік тілін оқытуды кеңейту, университетаралық бірлескен зерттеулер, мектеп деңгейіндегі бауырлас мектеп бағдарламалары, жас кәсіпкерлер форумдары, спорт және өнер іс-шараларын қолға алу жоспарымда бар.

Алматының мәдени әлеуетін тиімді пайдалана отырып, Түрік кино апталығы, гастрономиялық фестивальдер, заманауи түрік өнері көрмелері сияқты үздіксіз тақырыптық жобаларды өткізуге ниеттімін.

Сонымен қатар Бас консулдың әлеуметтік медиа арналары арқылы сапалы ақпарат таратып, кең аудиторияға жетуді де мақсат етемін.

Көпшілікпен байланыс тек іс-шаралар арқылы емес, тікелей қоғаммен жұмыс арқылы да жүзеге асады. Сондықтан білім мекемелері, әкімдіктер және үкіметтік емес ұйымдармен бірлескен жобалар, университеттер мен мешіттерде кездесулер, iftar бағдарламалары, әлеуметтік жауапкершілік жобалары мен әйелдер кәсіпкерлігін қолдау бағытында жұмыстар жүргізуді жоспарлап отырмын.

— Қазақстан—Түркия қарым-қатынастары соңғы жылдары едәуір дамыды. Сізше, бұл қарым-қатынастардың даладағы (сахадағы) көрінісі қандай? Алма-

ты бойынша қандай салаларда жоғары ынтымақтастық мүмкіндігін көресіз?

2019 жылы Қазақстан мен Түркия өз қарым-қатынастарын «кеңейтілген стратегиялық серіктестік» деңгейіне көтерді. Осы уақыттан бері екі ел арасындағы сауда айналымы мен инвестиция көлемі артып келеді. Алматыдағы түрік компанияларының саны мен қызмет салалары да кеңеюде.

Құрылыс, энергетика, логистика, қаржы және тоқыма салаларында өсіп келе жатқан түрік бизнесінің болуы — қуантатын жайт. Түрік компаниялары өздерін TÜKİB және MUSİAD Қазақстан сияқты ұйымдар арқылы да танытып отыр.

Университеттер арасындағы ортақ бағдарламалар мен академиялық жобалардың көбеюі қазақ студенттерінің Түркияда білім алуға деген қызығушылығын арттырды. Сонымен қатар, түрік тілін меңгерген қазақ және Ахыска жастарына қазақ-түрік компаниялары тарапынан сұраныс артуда.

Екі ел арасындағы әуе рейстерінің көбеюі — turizm байланыстарын күшейтуде маңызды рөл атқарды.

Алматы — Орталық Азияның ең қарқынды дамып келе жатқан стартап орталықтарының бірі. Түркияның технологиялық компаниялары мен технопарктерімен ортақ инновациялық бағдарламалар, жасанды интеллект және электрондық коммерция салаларында мүмкіндік мол.

Қазақстанның жасыл энергетикаға көшу стратегиясы — түрік компаниялары үшін үлкен жаңа мүмкіндік.

Алматыдағы медициналық мекемелерде түрік дәрігерлерінің, клиникаларының белсенді қызмет атқаруы да ынтымақтастықтың маңызды бір бөлігі.

Туризм, мәдениет және гастрономия салаларында да үлкен әлеует бар.

— Қазақстан — Ахыска түріктері ең көп тұратын елдердің бірі. Осы қауымдастық туралы алашқы әсерлеріңіз қандай? Қызметке кіріскеннен бері олармен кездесуге мүмкіндік болды ма?

Ахыска түріктері — Қазақстан қоғамының құрметті әрі маңызды бөлшегі, түркі дүниесінің ортақ тарихи жадында ерекше орны бар қауым. Қазақстанға еріксіз қоныс аударылғанына қарамастан, олар қай өңірде болмасын еңбекқорлығы, тәртіптілігі және қоғамға бейімделуімен ерекшеленеді. Бұл ретте қазақ халқының бауырларымызды бауырына басып, жер бергенінің рөлі зор.

Қызметке кіріскен бойда Ахыска түрік қауымдастығымен кездесуге ерекше мән бердім. Қауымның ақсақалдары, жастар өкілдері, ұстаздары және кәсіпкерлерімен жүздесіп, олардың жұмыстары мен күткен үміттерін тыңдадым.

Жалпы алғандағы әсерім — олардың бірлігі берік, ұлттық болмыстарын сақтап,

сонымен қатар қазақ қоғамымен үйлесімді қарым-қатынас орнатқаны.

Ахыска түріктерінің отбасылық құндылықтары, ұйымшылдығы, үлкенге құрметі, дәстүрге беріктігі өте жоғары деңгейде сақталған.

Жастардың білімге құлшынысы, тілін, мәдениетін сақтауға деген ынтық қуантады.

Қазақстан билік өкілдері де Ахыска түріктерінің еңбекқорлығын, тәртіптілігін әр кездесуімізде атап өтеді.

Олардың тіл, мәдениет және дәстүрді ұрпаққа жеткізуге деген ниеті күшті. Біз де осы бағыттағы жұмыстарға қолдау көрсетуді басты міндеттеріміздің бірі деп білеміз.

Сондай-ақ Ахыска депортациясын еске алуға арналған көрме ұйымдастыру бойынша жұмыстарымызды жалғастырып жатырмыз.

— Ахыска түріктері — әрі Түркияға, әрі тұрып жатқан елдеріне адал қауым. Сіздің ойыңызша, олардың екі ел арасындағы достық көпіріне қосқан үлесін қалай бағалауға болады?

Ахыска түркі бауырларымыз тарихтың әр кезеңінде Түркияға шынайы қолдау көрсеткен халық.

15 шілде төңкеріс әрекеті кезінде де, 2023 жылғы 6 ақпандағы жойқын жер сілкінісі кезінде де ең алдымен көмекке ұмтылғандардың қатарында болды.

Олардың еңбекқорлығы, кәсіпкерлік рухы, жоғары білімге ұмтылысы Қазақстандағы қоғамдық өмірге де, екі ел арасындағы байланыстарға да үлкен үлес қосуда.

Тамыры терең тарихы мен ұлттық болмысын сақтай отырып, қазақ халқымен үйлесімді өмір сүре білулері — оларды екі ел арасында табиғи достық көпіріне айналдырады.

Ахыска түріктерінің әрі Түркияға, әрі Қазақстанға деген адалдығы — мәдени дипломатия тұрғысынан да ерекше құнды.

— Бас консулдыңтың Ахыска түріктерінің білім, мәдениет және әлеуметтік жобаларына қолдау көрсету жөнінде жоспарлары бар ма?

Ахыска түріктерінің бірлігі — олардың әлемнің қай түкпірінде болмасын құқықтары мен мүмкіндіктері үшін аса маңызды.

Сонымен бірге Қазақстан халқына да көрсеткен бауырмалдығы үшін ризашылығымызды білдіреміз. Қазақстан билігінің Ахыска түріктерінің әлеуметтік және мәдени интеграциясына жағдай жасауы — жоғары бағалауға лайық.

Біз үшін қолдау көрсетудің негізгі

бағыттарының бірі — білім саласы. Бас консулдық Ахыска қауымына тән білім мекемелерімен тұрақты байланыс орнатып келеді. Мысалы, Талғардағы №1 арнайы мектеп-лицейін ресми делегациялармен бірге жиі аралап, олардың мәдени іс-шараларына қатысып отырамыз. Биыл осы мектептің 20 оқушысының Самсунға мәдени-танымдық сапары жоспарланып отыр.

Алматыда көптеген университеттер мен мемлекеттік мекемелерде балаларға арналған түрік тілі курстары ашылған, қазір 20-дан астам орталықта сабақтар жүргізілуде.

Бұл жобалар Ахыска жастарының тілін, мәдениетін және Түркиямен байланысын нығайтуға елеулі үлес қоса алады.

Сонымен қатар ТІКА мен түрлі қорлар Рамазан айында әлеуметтік көмек жобалары аясында Ахыска қауымымен бірлесе жұмыс істеп келеді.

— Жас Ахыска түріктерінің Түркиямен байланысын күшейту үшін қандай жобалар іске асырылуы мүмкін?

Білімге бағытталған бағдарламалар

- Түрік тілі мен мәдениеті бойынша жазғы мектептер,

- Орта және жоғары оқу орындары арасындағы алмасу бағдарламалары,
- Ахыска жастарын Түркияда білім алуға ынталандыру.

Мәдени дипломатия және кімлік жобалары

- Музыка, би, ас мәзірі, тарих және ауыз әдебиеті бойынша шеберлік сабақтары,
- Түркияда 10—15 күндік мәдени-танымдық лагерьлер ұйымдастыру (Конья—Бурса—Стамбұл—Анкара бағытында),
- Түрік компанияларында тағылымдамадан өту мүмкіндіктерін қарастыру.

— **Соңында, Қазақстандағы азаматтарымыз бен Ахыска түріктеріне айтар жолдауыңыз бар ма?**

Қазақстандағы құрметті отандастарымыз және қымбатты Ахыска түркі бауырларымыз,

Түркия сіздермен байланысын әрдайым берік әрі мықты ұстауды маңызды санайды. Сіздердің қауіпсіздіктеріңіз, әл-ауқаттарыңыз және мәдени кімліктеріңіздің сақталуы — біздің басты міндетіміз.

Ахыска түріктері тарих бойы екі ел арасындағы достықтың символы болып келеді. Біз де осы байланысты одан әрі тереңдету үшін әрдайым жандарыңыздамыз.

Мемлекет басшыларымыздың да атап өткендей, Ахыска түрігі — адалдық пен ынтымақтың үлгісі.

Сондықтан DATÜB сияқты ортақ ұйымдар аясында бірлікті нығайта беру аса маңызды.

Қазақстандағы бауырластығыңызды, қазақ халқымен үйлесімді өмір сүруіңізді және Түркиямен байланысты одан әрі күшейтуіңізді тілейміз.

Алматыдағы Түркия Республикасының Бас консулдығы ретінде баршаңызға сүйіспеншілік пен құрмет жолдаймыз.

Ревшан МАМЕДОҒЛЫ

Kürşad Zorlu:
Türk Dünyası diaspora gücünü
birleştirmeyi hedefliyoruz

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Kürşad Zorlu, «Türk Dünyası diaspora gücünü birleştirmeyi hedefliyoruz» dedi. Zorlu, «Son dönemde Türk Dünyası arasındaki ilişkiler, özellikle Türk Devletleri Teşkilatı nezdinde güçlenerek, büyüyerek devam ediyor» açıklamasını yaptı.

Avrupa Türk Basın Yayın ve Gazeteciler Birliğinin (ATGB) düzenlediği etkinliğe, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden basın mensuplarının yanı sıra siyasetçiler ve çeşitli dernek temsilcileri katıldı.

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Kürşad Zorlu, burada yaptığı konuşmanın ardından açıklamada bulundu.

Zorlu, Türk Dünyası diaspora gücünü birleştirmeyi hedeflediklerini belirterek, «Son dönemde Türk Dünyası arasındaki ilişkiler, özellikle Türk Devletleri Teşkilatı nezdinde güçlenerek, büyüyerek devam ediyor. Bu güçlenen ilişkilerimizin önemli bir ayağı da diaspora gücümüzü bir araya getirebilmek.» ifadelerini kullandı.

Türkiye'nin dışında dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan 20 milyona yakın Türk olduğuna dikkati çeken Zorlu, gerek medyanın gerekse sivil toplum kuruluşlarının Türk diasporasının güçlenmesi açısından önemine işaret etti.

«Türkiye sözüne, inancına güven duyulan bir ara bulucu ülke konumuna geldi»

Zorlu, son dönemde dünyadaki küresel kırılmaların, yeni ittifak arayışlarının, farklı coğrafyalarda cereyan eden gelişmelerin, Türkiye'yi de etkilediğine dikkati çekerek, şöyle konuştu:

«Bugün Türkiye Cumhuriyeti, yaşanan bu kırılmalar, coğrafi sınamalar kapımıza gelmekte olan tüm krizlere karşı esasında bölgesinde onurlu, bağımsız, kendi kararlarını alabilen milli savunma sanayisiyle güçlenen, büyüyen bir ülke konumuna ulaştı.

Yakın coğrafyamızda yaşanan bu sınamalara karşı Türkiye, sadece burada değil, bu krizlere karşı, kaotik süreçlere karşı farklı coğrafyalarda adımlar atan ve bu adımları takip eden bir ülke konumuna ulaştı.

Afrika'da, Karadeniz'de, Güney Kafkasya'da, Orta Doğu'da, Asya'da süregelen pek çok çatışma ikliminin dinmesinde artık Türkiye sözüne, inancına güven duyulan bir ara bulucu ülke konumuna geldi.»

**Kürşad Zorlu'ya,
«Türk Dünyası Hizmet
Ödülü» verildi**

Önemli bir projeyi hayata geçireceklerinin müjdesini veren Zorlu, «Geçen yıl ilkini gerçekleştirdiğimiz Türk Dünyası sivil toplum çalıştayını, bu yıl büyük bir sempozyuma dönüştüreceğiz ve büyük bir dijital sistemi hayata geçireceğiz. Türk Dünyası sivil toplum destek sistemi. Bu sistemle birlikte bugün, Türk Dünyası'ndaki bütün sivil toplum kuruluşlarını tek bir çatı altında toplayarak Türkiye'deki bütün kurumlarımızla ilişkili hale getiriyoruz. Orada bir tuşla inşallah bütün bu sivil toplum kuruluşları, ortak bir ağda toplanacak, işbirliğimiz çok daha güçlü şekilde yoluna devam edecek.» diye konuştu.

Kürşad Zorlu: Türk Dünyası diaspora gücünü birleştirmeyi hedefliyoruz

Zorlu, Türkiye'nin AB ilişkilerine de değinerek, şunları kaydetti:

«Bugün küresel sistemdeki çatırdama özellikle uygarlık değerlerinden hızla uzaklaşan toplumların varlığı Türkiye Cumhuriyeti'ni gerek bölgesinde gerek dünyada gerekse ilişki içerisinde olduğu ittifakları da çok önemli bir noktaya taşıyor. Ne demişti Sayın Cumhurbaşkanımız? 'Türkiye, Avrupa Birliği için köprüden önceki son çıkıştır.' Biz, bu konuda evet stratejik olarak Avrupa Birliği ile ilişkileri önemli görüyoruz ve yolumuza bu anlamda devam etmek istiyoruz. Ancak Avrupa'daki dostlarımızın da şunu çok iyi bilmesini istiyoruz: Türkiye, bugün büyüyen, güçlenen, artan nüfusu, dinamik yapısı ve bahsettiğim bu Türk devletleriyle yükselen işbirliği alanıyla artık AB için de çok önemli yeni bir heyecan merkezi haline gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'nin Avrupa'dan Asya'ya, Avrupa'dan Doğu Akdeniz'e kadar pek çok sahada üstlendiği bu misyon, hepimiz için, insanlık için, bölgelerimizin barış ve huzuru için büyük anlamlar taşımaktadır.»

Program sonunda Kürşad Zorlu'ya, «Türk Dünyası Hizmet Ödülü» verildi.

КЮРШАД ЗОРЛУ: «МЫ НАЦЕЛЕННЫ ОБЪЕДИНИТЬ ДИАСПОРУ ТЮРКСКОГО МИРА»

Заместитель председателя правящей Партии справедливости и развития (AK Parti) Кюршад Зорлу заявил, что одной из ключевых целей является объединение диаспоры тюркского мира и усиление её влияния.

Выступая на мероприятии, организованном Европейским союзом турецкой прессы и журналистов (ATGB), он отметил, что в последние годы отношения внутри тюркского мира, особенно в рамках Организации тюркских государств, постоянно укрепляются и развиваются. Он подчеркнул, что одной из важнейших задач является совместное объединение усилий диаспоры.

По словам Зорлу, за пределами Турции в различных странах мира проживает около 20 миллионов тюрков и людей тюркского происхождения, поэтому у СМИ и неправительственных организаций есть важная роль в укреплении этих связей и культурной близости.

Он также сообщил о планах реализации нового проекта: трансформации проведённого в прошлом году первого съезда гражданского общества тюркского мира в большой симпозиум, а также создании цифровой системы поддержки гражданского общества тюркского мира. Эта система позволила бы объединить

все НПО тюркских государств под одной платформой и укрепить взаимодействие между ними.

Кроме того, Зорлу отметил, что в глобальной системе, где происходят значительные изменения ценностей и новых союзов, Турция становится важным центром сотрудничества – не только в регионе, но и на международной арене, благодаря растущему взаимодействию с тюркскими государствами и их диаспорами.

В завершение мероприятия Кюршаду Зорлу была вручена награда «За заслуги перед тюркским миром» за его вклад во взаимосвязь и укрепление сотрудничества среди народов тюркского мира.

Türk Dünyası'nın haritası çiziliyor

Türk birliği konusunda adımlar atılıyor, anlaşmalar imzalanıyor. Ortak Türk Alfabetesi kararından sonra sıra Türk Dünyası'nın ortak haritasına geldi. Harita Genel Müdürü Tümgeneral Osman Alp, Türk Dünyası'nın ortak haritasına ilişkin ilk bilgileri anlattı.

Türk Dünyası kenetleniyor, gücünü artırıyor...

Türk Dünyası ortak tarih, ortak coğrafya, ortak edebiyat, ortak harita, ortak alfabe, konusunda çok önemli adımlar atıyor. Türk Dünyası'nın birliği noktasında yeni bir adım daha atıldı.

Ortak Türk Alfabetesi'nden sonra harita da geliyor

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Haritacılık Kurumları Başkanları 1'inci Toplantısı, teşkilata üye ve gözlemci ülkelerin haritacılık kurumlarının başkanları ile ülke askeri ataşelerinin katılımıyla Ankara'da gerçekleşti.

Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkiye'nin üye; Macaristan, KKTC ve Türkmenistan'ın gözlemci olduğu ülke temsilcileri, ortak Türk dünyası haritası üretme amacıyla bir araya geldi.

Milli Savunma Bakanlığı (MSB) Harita Genel Müdürü Tümgeneral Osman Alp, Türk Dünyası'nın ortak haritasına ilişkin

TÜRK BİRLİĞİ

ilk bilgileri TRT Haber'den Ayşe Şimşek'e anlattı.

"Ülke savunmasının en önemli anahtarlarından biri harita"

Tümgeneral Osman Alp, haritanın öneminden bahsederken, ülke savunmasının anahtarlarından biri olduğunun altını çizdi:

"Biz haritacılar; İbn-i Haldun'un "Coğrafya kaderdir" sözünden, coğrafyanın çok iyi bilinmesi gerektiğini savunuruz. Coğrafyanın iyi bilinmesinin yolunun da kalkınmanın ve ülke savunmasının en önemli anahtarlarından biri olan haritadan geçtiğini kabul ederiz. Bu nedenle, haritacılık alanında gerçekleştirilen bu toplantı, bizler için bir toplantıdan öte bir anlam taşıyor."

TDT çatısı altında gerçekleştirilen ilk toplantıda; haritacılık ile ilgili disiplinleri kapsayan iş birliğine ilişkin bir deklarasyon metni imzalandı.

Çalışma grubu kurulacak

Tümgeneral Osman Alp, toplantıda imzalanan deklarasyona ilişkin şu bilgileri verdi:

"Deklarasyon ile; haritacılık alanında teknik bilgi ve deneyim paylaşımı, eğitim ve danışmanlık verilmesi, müşterek harita üretimine yönelik standartların oluşturulması, sayısal haritacılık uygulamalarına yönelik iş birliği yapılması hususlarında mutabık kalınmış, bu konulardaki teknik çalışmaları yürütmek üzere, TDT ülkelerindeki haritacılık kurumlarının, konularında uzman teknik personelinden oluşacak bir çalışma grubunun kurulması kabul edildi.

Deklarasyonda bahsedilen iş birliği konularına yönelik somut iş birliği adımları, çalışma grubunun teknik personeli tarafından belirlenecek."

"Türk Devletleri Teşkilatı Haritası ile Türk Dünyası Haritası yapılacak"

Tümgeneral Osman Alp, toplantıda, Türk Devletleri Teşkilatı Haritası ile Türk Dünyası Haritasının yapılması konusunda uzlaşıldığını açıkladı:

Ankara'da yapılan ilk toplantıda, TDT ülkeleri arasında haritacılık alanındaki iş birliğinin ilk somut uygulaması olarak, ortak Türk Devletleri Teşkilatı Haritası ile Türk Dünyası Haritasının yapılması konusunda da görüş birliğine varıldı.

Tümgeneral Osman Alp

"Birlik ve beraberliğimizi sağlamada önemli bir katkı sağlayacak"

Tümgeneral Osman Alp, Türk Dünyası'nın haritasının oluşturulmasına giden süreci anlattı ve tarihi geçmişimize vurgu yaptı:

"Türk Devletleri Teşkilatı kurulduktan sonra, biz haritacılar olarak ülkeler arasında kültürü, geçmişi, tarih zenginliğini, yaşama ilişkin detaylarını harita üzerinde gösterebilir miyiz?" diye düşündük. Haritanın sembolü olması özelliği ile Türk dilinde olduğu gibi ülkelerimizi bir araya getireceğini, birlik ve beraberliğimizi sağlamada önemli bir katkı sağlayacağını düşündük."

"Türk Dünyası Haritası, Türk Devletlerinin gelecekte de neden birlikte olması gerektiği hakkında fikir verecek"

Ortak Türk Dünyası Haritası ortaya çıktığında, o haritaya bakan tüm vatandaşlarımız aslında coğrafya olarak uzak gibi gözükken Türk Devletlerinin aslında çok yakın olduğunu fark edecek. Bizim adet, gelenek ve göreneklerimizin orada da geçerli olduğunu, oradaki bazı yaşam konularının bizde de aynen uygulandığını göreceğiz. Dolayısıyla, sembol olarak gördüğümüz harita, aslında Türk Devletlerinin birbirinden ne kadar yakın olduğunu, geçmişte ne kadar birlikte yaşadığını ve gelecekte de neden birlikte olması gerektiği hakkında fikir verecek.

Tümgeneral Osman Alp

TÜRK BİRLİĞİ

Üretim nasıl olacak?

İlk aşamada hızlı bir şekilde topografya, hidrografya, bitki örtüleri, yerleşim yerleri gibi temel bilgileri içeren bir temel/altlık harita üretilecek.

Temel veya altlık harita, yerleşim yer adları, tarihi eserler, kültür varlıkları gibi daha önce bahsettiğim çok sayıda temayla zenginleştirilecek. Dolayısıyla, tarafların mutabakatıyla belirlenecek farklı temaların altlık harita üzerine işlenmesi ile tüm temaları bir arada gösteren tek bir harita üretilebileceği gibi, her bir temanın ayrı bir haritada gösterilmesi de mümkün olacak.

“Haritalar Türk Devletlerini Türk birliği adına bir araya getirecek önemli bir sembol olacak”

Ortak Türk dünyası haritasının benzerliklerimizi ve zengin Türk kültürünü kolayca göstereceğine inanıyoruz. Bu haritalar, tarihsel ve kültürel bağları olan Türk Devletlerini Türk birliği adına bir araya getirecek önemli bir sembol olacaktır. Birlikte üreteceğimiz haritalar, bu devletlerin kökenlerine, tarihine ve kültürüne işaret edecek, Türk devletlerinin tarih boyunca kurduğu bağları görsel olarak görmemize ve anlamamıza imkan sağlayacaktır.
Tümgeneral Osman Alp

Ayşe ŞİMŞEK

ÖZBEKİSTAN: TÜRK DÜNYASININ MANEVİ KALBI

Türk Dünyası; ortak tarih, dil ve muazzam bir manevi mirasa dayanan devasa bir medeniyet havzasıdır. Doğu ile Batı'yı birbirine bağlayan kilit bir bölge olarak küresel kalkınmada önemli bir rol oynamaktadır. Türk halklarının inşa ettiği devletçilik gelenekleri, ilmi-irfani miras ve kültürel zenginlikler, insanlık medeniyetinin gelişimine paha biçilemez katkılar sunmuştur. Türk dünyasının her bir bölgesinde ölümsüz kültürel birikim vardır ve özellikle Özbekistan'ın bu hususta önemi fevkalade büyüktür.

TÜRK BİRLİĞİ

Zira Semerkant, Buhara, Hive, Şehrisebz ve Termiz gibi eşsiz şehirler, kadim zamanlardan beri kültür ve bilimin beşiği olmuştur. Türk dünyasının bu kutsal topraklarından El-Harezmi, İmam Buhari, İmam Tirmizi, Hakim Tirmizi, Ebu Reyhan el-Biruni, İbn-i Sina, Mahmud ez-Zemahşeri, Mirza Ulugbey ve Ali Şîr Nevâî gibi büyük dehaler çıkmıştır. Onların matematik, astronomi, tıp, felsefe ve hadis ilmi gibi alanlardaki mirası, sadece o dönemde değil, günümüz bilim dünyasında ve manevi kalkınma süreçlerinde de sarsılmaz bir temel teşkil etmektedir.

Örneğin; VIII-IX yüzyıllarda yaşamış büyük alim Muhammed el-Harezmi, «sıfır» rakamını, onluk sayı sistemini ve kutup koordinatlarını dünyada ilk temellendirenlerden biri olmuştur. Onun cebir ve algoritma üzerine kurduğu teoriler, modern matematik, bilişim ve dijital teknolojilerin temel taşıdır. İmam Buhari ve İmam Tirmizi'nin hadis ilmindeki mirası ise İslam maneviyatı, ahlakı ve sosyal ilişkilerin şekillenmesinde kilit bir öneme sahiptir. Ebu Reyhan el-Biruni ise matematik, astronomi, tarih ve coğrafya gibi pek çok dalda çalışmış; Dünya'nın Güneş etrafında döndüğünü savunmuş, Dünya'nın küresel formunu kanıtlamış ve dünyanın coğrafi haritasını oluşturmuştur.

İbn-i Sina'nın tıp ve felsefe alanındaki eserleri günümüz tıp eğitimi için hala bir temel teşkil ederken; Mirza Ulugbey'in astronomik gözlemleri ve bilimsel hesaplamaları modern astronomi biliminin gelişimine büyük etki etmiştir.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. En önemlisi; bugün Özbekistan bu büyük mirası, kültürü ve değerleri sadece koruyup tanıtmakla kalmıyor, aynı zamanda ecdadına layık nesiller yetiştirmeye de büyük bir ihtimam gösteriyor.

Özellikle Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev'in «Yeni Özbekistan» ve «Üçüncü Rönesans»ın temellerini atma yolunda gerçekleştirdiği tarihi reformlar, açık, yapıcı ve karşılıklı faydaya dayalı iş birliğini geliştirme çabaları takdire şayandır. Özbekistan'ın Türk halklarıyla olan ilişkilerinin yeni bir seviyeye yükselmesi, sadece Orta Asya'da değil, tüm Türk Dünyası'nda yepyeni bir siyasi atmosferin oluşmasına büyük ivme kazandırmıştır. Tarihimiz bir olduğu gibi, parlak geleceğimiz de ancak birlik ve beraberlik içinde yeni üretimlerle ortak medeniyetimizin geliştirilmesiyle

inşa edilecektir. Tüm insanlığın belki de her zamankinden çok bugün buna ihtiyacı vardır.

Halklarımız arasındaki dostluk ve kardeşlik bağlarını güçlendirmede Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı – TÜRKSOY'un yeri ve önemi büyüktür. Özbekistan bu teşkilatın kurucularından biridir. Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev'in talimatlarıyla ülke 2022 tarihinden itibaren TÜRKSOY'un faaliyetlerinde yüksek bir destekle katılım sağlamaya başladı. Böylece Özbekistan, TÜRKSOY faaliyetlerine taze bir ruh katmıştır. Bugün teşkilat bünyesinde gerçekleştirilen her projede, Özbek halkının zengin kültürü, sanatı, gelenekleri ve misafirperverliği açıkça görülmektedir.

Özbekistan'da Türk devletlerinin kültür ve sanat günleri, gençlik ve tiyatro festivalleri, yaratıcı forumlar büyük bir coşkuyla düzenlenmektedir. Teşkilat kapsamındaki ilmi-akademik toplantılara, Türk dilleri ve edebiyatlarının gelişimine yönelik uluslararası konferanslara ve kültürel projelere Özbekistan temsilcileri aktif katılım sağlamaktadır.

Özbekistan'ın markası haline gelen Uluslararası Bahşılık Sanatı Festivali, Uluslararası Makam Sanatı Forumu, «Şark Teraneleri» Festivali ve «Lazgi» Uluslararası Dans Festivali'ne TÜRKSOY aktif destek vermektedir. Teşkilatımız tarafından Özbek halkının büyük şairleri, düşünürleri ve tarihi şahsiyetlerinin yıl dönümleri geniş çapta kutlanmaktadır. TÜRKSOY'un 30. yıl dönümü Özbekistan'da görkemli törenlerle idrak edilmiştir.

Türk Dünyası'nın siyaset, bilim, tıp, edebiyat ve sanat alanlarında üstün başarı gösteren isimlerini teşvik etmek amacıyla büyük şair ve mütefekkir Mir Ali Şîr Nevâî adına uluslararası bir ödülün ihdas edilmesi kültürel hayatımızda önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Kültür ve sanat iş birliği çerçevesinde her yıl Türk devletlerinden bir şehrin «Türk Dünyası Kültür Başkenti» ilan edilmesi en güzel geleneklerimizden biridir. Bu durum, o şehir nezdinde her bir ülkenin özgünlüğünü, kültürünü ve değerlerini uluslararası arenada sergilemesine vesile olmaktadır. 2021 yılında Özbekistan'ın Hive şehri «Türk Dünyası Kültür Başkenti» ilan edilmişti. Bu yıl ise Andican şehri bu yüksek unvana layık görüldü. Bu anlamda 2026 yılında TÜRKSOY faaliyetlerinin en önemli durağı Özbekistan olacaktır. Ayrıca geçtiğimiz yıl Kokand şehri «Türk Dünyası El Sanatları Şehri» ilan edilmiştir.

Malumunuz olduğu üzere TÜRKSOY Genel Sekreterliği'nde her üye devletin bir temsilcisi görev yapmaktadır. Bizi sevindiren bir diğer gelişme ise nihayet geçtiğimiz yıl Genel Sekreterliğimizde ilk kez bir Özbekistan temsilcisinin resmen göreve başlamış olmasıdır. Bunun iş birliğimizi daha da ileriye taşıyacağına inanıyoruz.

Özbekistan Lideri'nin TÜRKSOY faaliyetlerine daima teveccüh göstermesi bizleri ziyadesiyle memnun etmektedir. Nitekim Şevket Mirziyoyev, TÜRKSOY'un 30. yıl dönümü vesilesiyle Özbekistan'da düzenlenen kültür günleri katılımcılarına gönderdiği mesajında: «Tarihi, dili, dini, örf-adet ve gelenekleri ile bugünkü ideal ve hedefleri ortak olan halklarımız arasındaki dostluk ve dayanışma ilişkilerinin güçlendirilmesinde TÜRKSOY'un muazzam rolü ve önemini şükranla ifade ediyoruz» demiştir.

Sayın Şevket Mirziyoyev, TÜRKSOY'un geliştirilmesi konusunda da değerli teklifler

sunmaktadır. Özellikle 21 Mayıs 2025 tarihinde Budapeşte'de gerçekleştirilen Türk Devletleri Teşkilatı Gayriresmi Zirvesi'nde Özbekistan Lideri, kültürel iş birliğinde TÜRKSOY'un müstesna yerine dikkat çekmiş; teşkilatın itibarını artırmak için faaliyetlerini ve yapısını günün şartlarına uygun şekilde mükemmelleştirme gerekliliğini vurgulamıştır.

Bu doğrultuda geçtiğimiz yıl 7 Ekim'de Azerbaycan'ın Gebele şehrinde düzenlenen 12. TDT Devlet Başkanları Konseyi Toplantısı'nda «Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı TÜRKSOY'un Geliştirilmesi ve Güçlendirilmesi Hakkında» karar alınmıştır. Halihazırda TÜRKSOY Genel Sekreterliği bu kararın icrası için üye devletlerle birlikte aktif çalışmalar sürdürmektedir.

2025 yılının sonuna yaklaşırken bir diğer sevindirici hadiseye şahitlik ettik. Kasım ayında Özbekistan'daki İslam Medeniyeti Merkezi'nde, Orta Asya devletleri ve Azerbaycan Cumhurbaşkanlarının katılımıyla «Geleceğin Mirası» Uluslararası Ödülleri töreni düzenlendi. Bizim için gurur verici olan ise bu nüfuzlu ödülün ilk sahipleri arasında TÜRKSOY Genel Sekreteri, Kırgızistan Halk Yazarı Sultan Raev'in «Edebiyat» dalında ödüllendirilmiş olmasıdır.

Özetle Özbekistan'ın Türk Dünyası'ndaki konumu, sadece zengin bir tarihi mirasa değil, aynı zamanda parlak geleceğe yönelik stratejik hedeflere dayanmaktadır. Cumhurbaşkanı Sayın Şevket Mirziyoyev tarafından ileri sürülen Üçüncü Rönesans mefkuresi ve TÜRKSOY bünyesindeki yenilikler, kardeş halklarımızın manevi birliğini pekiştirmeye hizmet etmektedir.

Ecdadın şerefi ve nesillerin saadeti yolundaki bu dayanışma, Türk medeniyetinin dünya arenasındaki itibarını hiç şüphesiz daha da yükseltecektir. Özbekistan ise sahip olduğu ilmi ve kültürel potansiyeliyle Türk Dünyası'nın manevi kalbi olmaya devam edecektir.

Sayit YUSUF
TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı

УЗБЕКИСТАН – ДУХОВНОЕ СЕРДЦЕ ТЮРКСКОГО МИРА

Тюркский мир представляет собой огромную цивилизационную общность, основанную на общей истории, языке и богатом духовном наследии. Этот регион, являясь мостом между Востоком и Западом, играет важную роль в глобальном развитии. Государственные традиции, научно-духовное наследие и культурные ценности, созданные тюркскими народами, внесли неоценимый вклад в развитие человеческой цивилизации.

Каждая часть тюркского мира обладает уникальным культурным наследием, однако особое место в этом контексте занимает Узбекистан. Такие древние города, как Самарканд, Бухара, Хива, Шахрисабз и Термез, на протяжении веков служили центрами науки и культуры. Именно на этой благословенной земле родились выдающиеся мыслители и учёные – Аль-Хорезми, Имам Бухари, Имам Тирмизи, Хаким Тирмизи, Абу Райхан аль-Бируни, Ибн Сина, Махмуд аз-Замахшари, Мирзо Улугбек и Алишер Навои. Их труды в области математики, астрономии, медицины, философии и хадисоведения стали фундаментом не только для науки своего времени, но и для современного научного и духовного развития.

Например, великий учёный VIII—IX веков Мухаммад аль-Хорезми считается одним из основателей десятичной системы счисления, теории нуля и полярных координат. Его исследования в области алгебры и алгоритмов легли в основу современной математики, информатики и цифровых технологий. Огромное значение для духовной и социальной жизни мусульманского мира имеют труды Имама Бухари и Имама Тирмизи в области хадисоведения.

Абу Райхан аль-Бируни проявил себя как универсальный учёный, занимаясь математикой, астрономией, историей и географией. Он выдвигал идеи о вращении Земли вокруг Солнца, доказывал её сферическую форму и создавал географические карты мира. Ибн Сина своими трудами в медицине и философии оказал влияние на развитие медицинского образования на многие столетия. Астрономические наблюдения и научные расчёты Мирзо Улугбека также сыграли важную роль в формировании современной астрономии.

Сегодня Узбекистан не только бережно сохраняет и популяризирует это великое наследие, но и уделяет большое внимание воспитанию достойного поколения, продолжателей традиций своих предков. Масштабные реформы, проводимые Президентом Республики Узбекистан Шавкатом Мирзиёевым в рамках концепции «Новый Узбекистан» и идеи «Третьего Ренессанса», направлены на развитие открытого и взаимовыгодного международного сотрудничества.

Активизация отношений Узбекистана с тюркскими государствами придала новый импульс формированию позитивной политической атмосферы во всём тюрк-

дународный фестиваль танца «Лазги». ТЮРКСОЙ оказывает активную поддержку этим культурным инициативам.

Организация также проводит масштабные мероприятия, посвящённые юбилеям выдающихся поэтов, мыслителей и исторических личностей узбекского народа. В Узбекистане торжественно отмечалось и 30-летие ТЮРКСОЙ. Значимым событием стало учреждение международной премии имени великого поэта и мыслителя Алишера Навои, призванной поощрять выдающихся деятелей политики, науки, медицины, литературы и искусства тюркского мира.

Одной из красивых традиций стало ежегодное объявление одного из городов тюркских стран «Культурной столицей тюркского мира». Такая инициатива позволяет демонстрировать богатство и самобытность культур народов на международной арене. В 2021 году этим почётным статусом была удостоена Хива. В текущем году культурной столицей объявлен Андижан, поэтому в 2026 году Узбекистан станет одним из главных центров деятельности ТЮРКСОЙ.

Кроме того, город Коканд был объявлен «Городом ремёсел тюркского мира». В секретариате ТЮРКСОЙ работают представители всех государств-участников, и важным событием стало назначение первого официального представителя Узбекистана в прошлом году.

Президент Узбекистана неизменно поддерживает деятельность ТЮРКСОЙ. В своём обращении по случаю 30-летия организации Шавкат Мирзиёев подчеркнул её значительную роль в укреплении дружбы и солидарности народов, объединённых общей историей, языком, религией и традициями.

Глава государства также выступает с инициативами по дальнейшему развитию организации. На неформальном саммите Организации тюркских государств, состоявшемся 21 мая 2025 года в Будапеште, он отметил важность ТЮРКСОЙ в сфере культурного сотрудничества и подчеркнул необходимость совершенствования её структуры и деятельности в соответствии с современными требованиями.

В этой связи 7 октября в азербайджанском городе Габала на 12-м заседании Совета глав государств Организации тюркских государств было принято реше-

ние о развитии и укреплении ТЮРКСОЙ. В настоящее время секретариат организации активно работает над реализацией этого решения совместно с государствами-участниками.

Ещё одним знаменательным событием стала церемония вручения международной премии «Наследие будущего», прошедшая в ноябре в Центре исламской цивилизации Узбекистана с участием лидеров стран Центральной Азии и Азербайджана. Среди первых лауреатов престижной награды оказался Генеральный секретарь ТЮРКСОЙ, народный писатель Кыргызстана Султан Раев, удостоенный премии в области литературы.

Таким образом, значение Узбекистана в тюркском мире определяется не только богатым историческим наследием, но и стратегическим видением будущего. Концепция Третьего Ренессанса, выдвинутая Президентом Шавкатом Мирзиёевым, а также новые инициативы в рамках ТЮРКСОЙ способствуют укреплению духовного единства братских народов.

Это сотрудничество, основанное на уважении к наследию предков и стремлении к благополучию будущих поколений, несомненно, будет способствовать дальнейшему росту авторитета тюркской цивилизации на мировой арене. А Узбекистан, обладая огромным культурным и научным потенциалом, и впредь будет оставаться духовным сердцем тюркского мира.

**Саид ЮСУФ,
заместитель Генерального
секретаря ТЮРКСОЙ**

Coğrafyalar ne kadar farklı olursa olsun sanatçıların aynı duygusal hafızadan besleniyor olması dil, teknik ya da estetik yaklaşımlar ile değişiyor

Türk sanat dünyasında kültürlerarası etkileşimi güçlendiren, uluslararası platformlarda Türk sanatçılara görünürlük kazandıran önemli isimlerden biri olan Beste Gürsu, uzun yıllardır sanat danışmanı, küratör ve kültür elçisi niteliğinde çalışmalar yürütüyor.

Yönetim Kurulu Başkanlığını yürüttüğü ve kurucu üyesi olduğu İKASD İstanbul Kültürlerarası Sanat Diyalogları Derneği ile yine kurucusu olduğu Tabularasa Transnational Art Platform, farklı disiplinlerden sanatçıları aynı çatı altında buluşturarak, sanatın evrensel dilini yeni projelerle zenginleştiriyor. Dünyanın birçok ülkesinde gerçekleştirdiği sergiler, paneller ve sanatsal iş birlikleriyle Türk kültürünü küresel ölçekte temsil eden Gürsu, aynı zamanda genç sanatçılar için rehberlik eden bir figür olarak dikkat çekiyor.

Bugün Türk dünyası sanatı, kültürel çeşitlilik, çağdaş küratöryel yaklaşımlar ve uluslararası sanat ağları üzerine keyifli bir sohbet gerçekleştireceğiz.

Beste Hanım, dilerseniz önce sizi biraz daha yakından tanıyarak başlayalım.

- Kısaca kendinizden ve sanat yolculuğunuzun nasıl şekillendiğinden bahsedebilir misiniz?

- 1996 yılından bu yana, Türk kültürünü, sanatını ve sanatçısını uluslararası platformlarda görünür kılmak, tanıtmak ve kültür-sanat odaklı lobi faaliyetleriyle kültür politikalarına katkı sunmak amacıyla yaklaşık 30 yıldır aktif olarak çalışmalarımı sürdürüyorum. Bu süreç, çocukluk yıllarımda başlayan uzun soluklu bir yolculuğun devamı niteliindedir. Bir sanatçı olan ve hayatı boyunca "kültür elçiliği" misyonunu benimsemiş rahmetli babamın yönlendirmesiyle, eğitimim ve mesleki birikimim bu vizyon doğrultusunda şekillendi.

Sanatın tüm disiplinlerindeki yaratıcı çeşitlilik ve zengin kültürel mirasımız, motivasyonumun temel kaynağını oluşturdu. Özellikle geleneksel Türk sanatlarını çağdaş sanatın farklı disiplinleriyle buluşturduğum, disiplinlerarası ve yenilikçi projeler üretmek önceliğim oldu. Uluslararası platformlarda bu sentezi görünür kılan yaklaşımlar geliştirmeye odaklandım.

Çalışma pratiğim, sürekli araştırma, keşif ve öğrenme üzerine kurulu bir süreçtir. Kültürel köklerimizi derinlemesine anlamak, evrensel sanat disiplinleriyle kültürlerarası diyaloglar kurmak ve farklı kültürlerle temas etmek; dinamik, özgün ve sürdürülebilir projelerin ortaya çıkmasına zemin hazırladı.

Her proje, yeni sorular ve yeni bakış

açıları doğurarak sanat disiplinlerine yaklaşımımı sürekli dönüştürüyor. Kısacası bu yolculukta kökler ile çağdaşlık arasında kurduğum denge, hem kişisel üretimlerimin hem de kolektif çalışmalarımın temel eksenini oluşturuyor. Amacım, kendi kültürel mirasımızı derinleştirirken, evrensel sanatsal anlatımlar aracılığıyla değerlerimizi dünyaya taşımak ve kalıcı kültürel köprüler kurmaktır

- **“Sanat danışmanlığı ve küratörlük alanında uzun yıllardır çalışıyorsunuz. Bir eser ya da sanatçı seçerken karar verme sürecinizde sizi en çok ne etkiler?”**

- Benim için karar verme süreci tek bir ölçüte dayanmıyor. Genelde birkaç unsurun bir araya gelmesi belirleyici oluyor. Öncelikle sanatçı ile kuracağımız bağda saygı, samimiyet ve sadakat en önemli insani kriterlerdir. Bir sanatçının, yaptığı işe gerçekten inandığını ve bunu bir zorunluluk olarak üretmediğini hissetmek isterim. Üretim teknik ile zenginleşir, anlatım ise hakimiyet ile derinleşir. Sanatçının ürettiği eser ile nasıl bir ilişki kurduğu, beslendiği kültür, sanatını besleyen arka planındaki donanım. İyi bir iş, yalnızca ilk bakışta çarpıcı olan değil; aradan zaman geçtiğinde de zihinde kalan, hatta süreç içinde yeni anlamlar da yüklenen bir eser olmalıdır. Eserin ya da sanatçının

TÜRK BİRLİĞİ

dürüst bir sesle, güçlü bir bağlam içinde ve zamana direnme iddiasıyla konuşabilmesidir. Tüketen değil, çalışan, gelişen, gelecek vaad eden sanatçılar ve eserleri benim için kıymetlidir.

- “Bu seçimlerde Türk dünyası sanatının özgün değerlerini nasıl yansıtmayı hedefliyorsunuz?”

- Benim için temel mesele, Türk dünyası sanatını tek bir estetik kalıba sıkıştırmadan, çoğul ve katmanlı yapısıyla görünür kılmaktır.

Öncelikle “Türk dünyası”nı folklorik bir başlık ya da nostaljik bir referans olarak ele alınmamalıdır. Yaşayan, dönüşen ve kendi iç gerilimleri olan bir kültürel alan olduğunu düşünüyorum. Geleneksel motifleri, zanaat bilgisini ya da sözlü kültürü doğrudan tekrar eden işler kadar, bu mirası sorgulayan, dönüştüren ve çağdaş bir dile taşıyan üretimleri çok önemsiyorum.

Burada ortak hafıza ile bireysel ifade arasındaki denge çok önemli. Türk dünyasında sanat, tarihsel olarak kolektif belleğe yaslanır; ama bugün bu belleği sanatçının kişisel hikâyesiyle nasıl yeniden yazdığına önemli. Aynı kökten beslenen ama bambaşka biçimlerde filizlenen anlatılar, bu özgünlüğü en sahici şekilde ortaya koymaktadır.

Diğer tarafta ise coğrafyalar arası diyalogu görünür kılmak. Orta Asya’dan Anadolu’ya, Kafkasya’dan Balkanlara uzanan estetik ve düşünsel akrabalıkların izini sürerken, aralarındaki farklılıkları korumak, benzerlikleri ise kabullenirken, o farkların Türk dünyası sanatını zenginleştirdiğini, evrensel bir sanat diliyle konuşmasıdır. Yerel olanı evrenselleştiren, köklerinden güç alırken dünyaya açık işler yapmak. Türk dünyası sanatını bir vitrin olarak değil, derinliği, çeşitliliği ve çağdaş düşünceyle kurduğu ilişkiyle yaşayan bir anlatı olarak yansıtmak.

- “Tabularasa Transnational Art Platformu ile uluslararası sanat aktörlerini bir araya getiriyorsunuz. Türk sanatının dünya sanat sahnesindeki yerini nasıl görüyorsunuz?”

- Türk sanatı bugün dünya sanat sahnesinde köprü kuran, çok katmanlı ve özgün bir anlatı alanı olarak giderek daha görünür hale geliyor. Doğu ile Batı arasında sadece coğrafi değil; kültürel bir kesişim

noktasından beslenmesi, onu uluslararası alanda ayırt edici kılıyor.

Geleneksel zanaatların çağdaş yorumlarla yeniden ele alınması, hafıza, kimlik, göç ve mekân gibi evrensel temaların güçlü bir görsel dile dönüşmesi Türk sanatçıların işlerini küresel ölçekte okunur kılıyor. Bugün Türk sanatçıları bienallerde, müzelerde ve koleksiyonlarda daha fazla yer buluyor; küratöryel anlatılarda “yerel” bir temsil olmanın ötesine geçerek evrensel bir söz söylüyor.

Uluslararası sanat aktörlerini bir araya getirmek ise bu sesi çoğaltıyor. Diyalog, ortak üretim ve kültürlerarası etkileşim sayesinde Türk sanatı, dünyaya kendini anlatan değil; dünyayla birlikte düşünen ve üreten bir pozisyona doğru ilerliyor. Bu da Türk sanatının geleceğini daha güçlü, daha görünür ve daha kalıcı kılıyor.

- “Türk kültürünün farklı disiplinlerdeki sanatçılara uluslararası platformlarda nasıl daha fazla görünürlük sağlayabiliriz?”

- Bu noktada stratejik, sürdürülebilir ve çok katmanlı bir yaklaşım gerekiyor.

Öncelikle, sanatçıları tekil temsiller yerine disiplinsel çerçevesi güçlü, küratöryel anlatılar içinde konumlandırmak önemli. Uluslararası izleyici, “nereden geldiğinden” çok “ne söylediğiyle” ilgileniyor. Yerel hafızadan beslenen ama evrensel bir dile sahip projeler, bu noktada en etkili araçlardan biri.

Görsel sanatlar, tasarım, müzik, performans ve zanaatın birlikte ele alındığı projeler; bienaller, sanat haftaları ve kültür festivalleri gibi platformlarda daha kolay karşılık buluyor. Bu tür projeler Türk kültürünün zenginliğini bütüncül bir şekilde anlatma imkânı sunuyor.

Sanat kurumları ve kişiler uzun vadeli ilişkiler kurmak da kritik. Geçici davetler yerine, ortak üretimlere ve dolaşıma açık projelere odaklanmak sanatçıların kalıcı bir ağına parçası olmasını sağlıyor.

Günümüzde dijital mecralar artık vazgeçilmez. Uluslararası görünürlük; sanatçının fiziksel olarak orada olamadığı alanlarda bile etkisini sürdürülebilir kılıyor. Tüm bu adımlar bir araya geldiğinde, Türk sanatçıları uluslararası sahnede temsil edilen değil; aktif birer kültürel aktör haline geliyor.

- **“İKASD İstanbul Kültürlerarası Sanat Diyalogları Derneği çatısı altında yürüttüğünüz projelerle kültürlerarası diyalogları güçlendirmeyi amaçlıyorsunuz. Türk dünyası sanatında bu diyalog neden önemli?”**

- Türk dünyası—yani Türk devletleri sanatı—için bu diyalog hayati önemde; çünkü burada mesele yalnızca ortak bir kökten söz etmek değil, ortak bir geleceği birlikte kurmaktır.

Türk dünyasının sanat üretimi, Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan geniş bir coğrafyada şekillenmiş; göç, sözlü kültür, zanaat, müzik ve mitoloji gibi güçlü ortak hafızalarla beslenmiştir. Ancak bu miras uzun yıllar parçalı anlatılar içinde ele alınmıştır. Diyaloglar ise bu parçaları yeniden ilişkilendirerek ortak bir kültürel harita oluşturur.

Sanat üzerinden kurulan diyalog, siyasi ya da diplomatik dillerden farklı olarak daha kalıcı ve daha sahici bağlar üretir. Ortak sergiler, sanatçı değişim programları ve müşterek üretimler sayesinde Türk devletleri sanatı; folklorik bir temsilin ötesine geçerek çağdaş ve evrensel bir anlatı kazanır. Bu diyaloglar Türk dünyası sanatının uluslararası sahnede tekil sesler yerine çoğul ama uyumlu bir görünürlük kazanmasını sağlar. Her ülkenin kendi özgün estetiği korunurken, ortak kavramlar üzerinden kurulan anlatılar küresel ölçekte daha güçlü bir etki yaratır.

Kısacası, Türk dünyasında sanat diyalogu geçmişini hatırlamak için değil; ortak bir kültürel vizyon üretmek, bugünü birlikte düşünmek ve geleceği birlikte anlatmak için önemlidir.

- **“Farklı coğrafyalardan sanatçılarla çalışırken karşılaştığınız en ilginç ortak nokta ne oldu?”**

- Coğrafyalar ne kadar farklı olursa olsun sanatçıların aynı duygusal hafızadan besleniyor olması dil, teknik ya da estetik yaklaşımlar ile değişiyor; ama aidiyet, yer değiştirme, kök arayışı ve hafıza gibi temalar neredeyse herkesin içinde bir şekilde karşılık buluyor.

Bir başka dikkat çekici nokta ise zanaatla kurulan ilişki. Farklı coğrafyalardan gelen sanatçılar, geleneksel üretim biçimlerini—bazen bilinçli, bazen sezgisel olarak—

çağdaş bir dile taşıma ihtiyacı hissediyor. Bu da bize, kültürel mirasın sadece geçmişe ait olmadığını; bugünle ve gelecekle konuşan canlı bir kaynak olduğunu gösteriyor.

Belki de en çarpıcı ortaklık, sanatın bir “anlatma” aracı olmaktan çok bir bağ kurma biçimi olarak görülmesi. Farklı ülkelerden sanatçılar, aynı sergi mekânında ya da ortak bir üretimde buluştuklarında, birbirlerini açıklamaya değil; birlikte düşünmeye başlıyorlar. İşte o anda coğrafya geri çekiliyor, sanat öne çıkıyor.

- **“Birlikte Var Olmak gibi tematik sergilerinizde toplumsal değerleri ve kültürel çeşitliliği işliyorsunuz. Türk dünyası sanatının bu temalarla ilişkisi hakkında neler söylersiniz?”**

- Çok güzel bir soru—tam da Türk dünyası sanatının kalbine dokunan bir yerden geliyor.

“Birlikte Var Olmak”, Türk dünyası sanatında yalnızca çağdaş bir söylem değil; kökü çok derinlerde olan, tarihsel ve kültürel bir hafıza. Bu geniş coğrafyada, farklı inançların, dillerin, yaşam biçimlerinin ve estetik anlayışların yüzyıllar boyunca yan yana var olabilmeye başlaması, sanatın temel ruhunu oluşturuyor.

Türk dünyası sanatında toplumsal değerler, bireyden çok topluluğu merkeze alır. Dayanışma, paylaşım ve karşılıklı sorumluluk fikri, “ben”den çok “biz” dilini taşır. Motiflerdeki tekrar, ritim ve kolektif üretim geleneği (keçe, halı, dokuma, mimari süsleme, minyatür) bunun en somut örnekleridir.

Kültürel çeşitlilik ise bir ayrışma değil, bir zenginlik olarak ele alınır. Türk dünyası sanatı; Şamanist izlerden İslam estetiğine, göçebe kültürden yerleşik medeniyetlere kadar çok katmanlı bir yapıyı aynı potada eritmiştir. Bu nedenle sanat dili çoğu zaman kapsayıcıdır; farklılıkları bastırmak yerine, onları ortak bir estetik hafıza içinde görünür kılar.

Bugün çağdaş Türk dünyası sanatında bu temalar, kimlik, aidiyet, göç, bellek ve birlikte yaşama kültürü üzerinden yeniden okunuyor. Geleneksel formlar modern anlatım biçimleriyle buluşuyor; geçmişle gelecek arasında bir köprü kuruluyor. “Birlikte var olmak”, artık sadece fiziksel bir birliktelik değil; farklı zamanların, anlatıların ve kültürlerin aynı estetik düzlemde buluşması anlamına geliyor.

TÜRK BİRLİĞİ

Kısacası Türk dünyası sanatı, “birlikte var olmayı” idealize eden değil; zaten onu deneyimlemiş ve içselleştirmiş bir sanat geleneğinin çağdaş yansımasıdır. Bu yönüyle de günümüz dünyasının ihtiyaç duyduğu çoğulcu ve kapsayıcı bakışa güçlü bir referans sunar.

- **“Bu temaları işlerken geleneksel ile çağdaş sanat arasında nasıl bir denge kuruyorsunuz?”**

- Bunu genelde bir denge değil, bir diyalog olarak görüyorum.

Benim için geleneksel olan; malzeme, ritüel, hafıza ve anlam katmanını taşır. Çağdaş olan ise soru sorma biçimi, bağlam ve yorum özgürlüğü getirir. Dengeyi kurarken şu üç noktaya özellikle dikkat edilmeli.

1. Geleneği “form” olarak değil, “ruh” olarak almak

Motifi birebir kopyalamak yerine, onun arkasındaki düşünceyi, işlevi ve zamanı bugüne taşıyorum. Böylece iş nostaljik değil, yaşayan bir şeye dönüşüyor.

2. Çağdaş dili gösteriş için değil, ihtiyaçtan kullanmak

Video, yerleştirme, yeni malzemeler ya da soyutlama; sadece “modern” görünsün diye değil, anlatmak istediğim mesele bunu gerektirdiği için devreye giriyor. Aksi hâlde gelenek bastırılmış hissediyor.

3. İzleyiciye alan açmak

Gelenek izleyicide tanıdık bir kapı aralıyor, çağdaş dil ise o kapının arkasında yeni sorular soruyor. İşin anlamı tek bir yere kilitlenmiyor; izleyiciyle birlikte çoğalıyor.

Özetle: Gelenek bana kök veriyor, çağdaşlık nefes. Biri olmadan diğeri ya donuk kalıyor ya da yüzeysel.

- **“Klasik Türk musikisi, fotoğraf ve Osmanlı eserleri gibi farklı kültürel alanlarda projeleriniz var. Bu çok disiplinli yaklaşım sizin için ne ifade ediyor?”**

- Bu çok disiplinli yaklaşım benim için bir tercihten çok bir zorunluluk. Çünkü kültür ve sanat, birbirinden bağımsız alanlar olarak değil; birbirini besleyen, hatırlatan ve tamamlayan katmanlar olarak var oluyor.

Klasik Türk musikisi bana zamanın ritmini, nefesini ve duygunun sürekliliğini hatırlatıyor. Fotoğraf, anı dondururken aynı anda bugünü geleceğe taşıyan bir

tanıklık biçimi. Osmanlı tarihi ve geleneksel sanatlar, estetik olduğu kadar etik bir mirası da içeriyor; yani yalnızca biçimi değil, değeri ve anlamı aktarıyor. “Yaşayan tarih” kavramı ise geçmişi müzelerde sabitlenen bir anlatıdan çıkarıp, bugünün içinde hâlâ nefes alan bir deneyim olarak ele almama imkân tanıyor.

Bu alanlar arasında dolaşmak, benim için tek bir hikâyeyi farklı dillerle anlatmak gibi. Kimi zaman bir makamla, kimi zaman bir motifle, kimi zaman bir fotoğraf karesiyle... Disiplinler değişse de sorduğum sorular aynı kalıyor: Kimdik, kimiz ve birlikte nasıl var olabiliriz?

- **“Türk dünyası sanatının geleceği için genç sanatçılara ne gibi tavsiyeler verirsiniz?”**

- Türk dünyası sanatının geleceği, aslında genç sanatçıların kökleriyle kurduğu bilinçli ve cesur ilişkiye bağlı.

Kimliğini savunmak yerine derinleştirmeli yani Kültürel mirası bir etiket ya da vitrin unsuru olarak değil; tarih, dil, sembol ve zanaat bilgisiyile bütünsel öğrenmeliler. Ne kadar derin bilirse, o kadar özgür üretebilirler.

Geleneği kopyalamasınlar, dönüştürsünler. Geçmişini tekrar eden işler değil; onu bugünün sorularıyla yeniden düşünen kalıcı işler üretsinsinler. Çünkü gelenek, sabit bir kalıp değil, yaşayan bir kaynaktır.

Yerelden konuşup evrenseli hedeflesinler. Kendi coğrafyalarından, hikâyelerinden, tarihi hafızadan yola çıkıp; çağdaş anlatım dili ile sorular sorsunlar, sorgulasınlar.

Disiplinler arası olmaktan çekinmesinler. Resim, heykel, performans, dijital medya, zanaat... Sınırlar artık üretimi kısıtlamak için değil, aşılacak için var. Türk dünyasının zenginliği bu çok katmanlılığa çok uygun.

Gelenekten utanmadan, çağdaşıktan korkmadan üretsinsinler. Türk dünyasında anlatacak o kadar çok şey var ki; önemli olan bunu kendi sesleriyle söyleyebilmeyi başarsınlar.

Ahmet ATAK
28.01.2026

БЕСТЕ ГЮРСУ:

«ИСКУССТВО ТЮРКСКОГО МИРА –
ЭТО НЕ ТОЛЬКО ПРОШЛОЕ,
НО И СОВМЕСТНОЕ
СОЗДАНИЕ БУДУЩЕГО»

Бесте Гюрсу – одна из заметных фигур современного турецкого арт-пространства, которая на протяжении многих лет активно способствует развитию межкультурного взаимодействия и повышению международной известности турецких художников. Она известна как арт-консультант, куратор и своего рода культурный посол, объединяющий различные художественные пространства.

Будучи председателем правления и одним из основателей Ассоциации межкультурных художественных диалогов Стамбула (İKASD), а также основателем Tabularasa Transnational Art Platform, Гюрсу создаёт платформы, где художники разных дисциплин могут встречаться, обмениваться идеями и реализовывать совместные проекты. Благодаря выставкам, панельным дискуссиям и международным художественным инициативам в разных странах она способствует представлению турецкой культуры на мировой сцене. Кроме того, она известна как наставник и вдохновитель для молодых художников.

Мы поговорили с ней о современном искусстве тюркского мира, культурном многообразии, новых кураторских подходах и международных художественных сетях.

– Госпожа Бесте, давайте начнём с небольшого знакомства. Расскажите, пожалуйста, о себе и о том, как сформировался ваш путь в искусстве.

- С 1996 года я активно работаю над тем, чтобы турецкая культура, искусство и художники становились более заметными на международной сцене. Уже почти три десятилетия моя деятельность направлена на популяризацию культурного наследия и развитие культурных связей, а также на участие в формировании культурной политики через культурные инициативы.

Эта история началась ещё в моём детстве. Мой покойный отец был художником и всю свою жизнь посвятил идее культурного служения. Его мировоззрение и отношение к искусству во многом определили и мой путь. Благодаря его влиянию моё образование и профессиональное развитие формировались в направлении культурной дипломатии и искусства.

Меня всегда вдохновляло богатство культурного наследия и разнообразие творческих форм в различных художественных дисциплинах. Особенно важным для меня стало соединение традиционных турецких искусств с современными художественными практиками. Междисциплинарные проекты и новые формы художественного выражения стали центральной частью моей деятельности.

Моя профессиональная практика основана на постоянном исследовании, открытии и обучении. Глубокое понимание культурных корней, диалог с универсальными художественными направлениями и взаимодействие с различными культурами создают основу для появления живых и устойчивых проектов.

Каждый новый проект приносит новые вопросы и новые перспективы, которые постепенно трансформируют моё понимание искусства. Баланс между традицией и современностью стал для меня ключевым принципом – как в индивидуальных проектах, так и в коллективных инициативах. Моя цель – не только углублять наше культурное наследие, но и через универсальный язык искусства строить прочные культурные мосты между народами.

– Вы уже много лет работаете в сфере арт-консалтинга и кураторства. Какие факторы наиболее важны для вас при выборе художника или произведения?

- Для меня решение никогда не определяется одним критерием. Обычно на выбор влияет совокупность нескольких факторов. В первую очередь важны человеческие качества – уважение, искренность и преданность делу. Мне важно почувствовать, что художник действительно

верит в то, что делает, и создаёт произведения не из обязанности, а из внутренней необходимости. Техника обогащает художественный процесс, а мастерство позволяет углубить содержание.

Также большое значение имеет культурный контекст: среда, из которой художник черпает вдохновение, его интеллектуальный багаж и отношение к собственному произведению. По-настоящему сильная работа – это не только произведение, которое впечатляет с первого взгляда. Это работа, которая остаётся в памяти, раскрывается со временем и обретает новые смыслы.

Мне особенно близки художники, которые постоянно работают над собой, развиваются и имеют потенциал будущего. Их произведения не просто потребляются зрителем – они продолжают жить и развиваться вместе со временем.

– Как вы стремитесь отражать уникальные ценности искусства тюркского мира в своих проектах?

- Для меня важно не помещать искусство тюркского мира в рамки одного эстетического шаблона, а показать его многообразие и разнообразие.

Я не воспринимаю понятие «тюркский мир» как исключительно фольклорную или ностальгическую категорию. Это живое культурное пространство, которое постоянно меняется и развивается. Поэтому для меня ценны не только произведения, которые напрямую используют традиционные мотивы или ремесленные практики, но и те, которые переосмысливают это наследие и переводят его на современный художественный язык.

Здесь ключевую роль играет баланс между коллективной памятью и личным выражением. Исторически искусство тюркских народов опирается на коллективную культурную память. Но сегодня важно увидеть, как художник интерпретирует эту память через собственный опыт. Не менее значим и диалог между регионами – от Центральной Азии до Анатолии, от Кавказа до Балкан. Эти культурные связи формируют общее эстетическое пространство, где сходства и различия дополняют друг друга. Именно это разнообразие делает искусство тюркского мира богатым и способным говорить универсальным художественным языком.

– Через платформу Tabularasa вы объединяете международных авто-

ров искусства. Как вы оцениваете место турецкого искусства на мировой художественной сцене?

- Сегодня турецкое искусство становится всё более заметным на международной арт-сцене. Оно формирует особое пространство художественного высказывания, которое соединяет разные культурные традиции.

Особенность турецкого искусства заключается в его положении на культурном перекрёстке Востока и Запада. Современные интерпретации традиционных ремёсел, а также такие темы, как память, идентичность, миграция и пространство, создают сильный визуальный язык, который понятен международной аудитории.

Сегодня турецкие художники всё чаще участвуют в биеннале, выставках музеев и международных коллекциях. Их работы воспринимаются не только как локальное представительство, но и как универсальное художественное высказывание.

– Вы реализуете проекты в рамках İKASD, направленные на развитие межкультурного диалога. Почему этот диалог особенно важен для искусства тюркского мира?

- Для тюркского мира такой диалог имеет принципиальное значение. Речь идёт не только о едином культурном происхождении, но и о совместном формировании будущего.

Художественная культура тюркских стран формировалась на огромном пространстве – от Центральной Азии до Анатолии. Она опирается на общую память кочевой культуры, ремесленных традиций, музыки, устного наследия и мифологии.

Диалог через искусство создаёт более глубокие и устойчивые связи между обществами, чем политические или дипломатические механизмы. Совместные выставки, программы обмена и коллективные проекты помогают искусству тюркского мира выйти за пределы фольклорного представления и сформировать современный художественный язык.

– В ваших тематических выставках, например «Сосуществование», вы поднимаете темы культурного

разнообразия и социальных ценностей. Как они связаны с искусством тюркского мира?

- Идея совместного существования глубоко укоренена в культурной памяти тюркских народов. На протяжении столетий на этой территории сосуществовали различные культуры, верования и художественные традиции.

В искусстве тюркского мира часто доминирует коллективное измерение. Такие ценности, как солидарность, взаимная поддержка и ответственность перед обществом, находят отражение и в художественных формах – например, в орнаментах, ритме и традициях коллективного ремесленного производства. Сегодня эти темы заново осмысливаются через такие понятия, как идентичность, память, миграция и культура совместной жизни.

– Какие советы вы могли бы дать молодым художникам тюркского мира?

- Будущее искусства тюркского мира во многом зависит от того, как молодые художники выстраивают осознанную связь со своими культурными корнями. Важно не просто декларировать свою идентичность, а глубоко изучать её – через язык, историю, символику и ремесленные традиции. Чем глубже понимание культурного наследия, тем свободнее становится художественное выражение.

Я бы посоветовала молодым художникам не копировать традицию, а трансформировать её. Искусство должно не повторять прошлое, а переосмысливать его через вопросы современности. Не стоит бояться междисциплинарности и новых художественных форм. Современное искусство всё больше выходит за рамки привычных жанров.

И самое главное – создавать свободно: не стесняясь традиции и не опасаясь современности. В культуре тюркского мира существует огромное количество историй и смыслов, которые ещё ждут своего художественного выражения.

Ахмет АТАК

Türk dünyası kızları Bursa'da Türkistan akademi kampında buluştu

Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği, "ortak kültür ortak gelecek" vizyonu kapsamında Bursa Gemlik Karacaali Gençlik Kampı'nda Türk dünyasından yaklaşık 190 genç kıyı bir araya getirdi. Dört gün süren kampta kültür, dil ve töre eğitimleri verilirken; Türk devletlerinin dansları, müzikleri ve geleneksel kıyafetlerinin sergilendiği veda gecesi büyük ilgi gördü.

TÜRK BİRLİĞİ

Uluslararası Kültürel İş Birliği Teşkilatı Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği “ortak kültür ortak gelecek” faaliyetlerine devam ediyor. Her yıl düzenlediği uluslararası akademik kongreler, bilim ödülleri gibi faaliyetlerle ses getiren ve Türk dünyasına stratejik hizmetler üreten Birlik, Türk dünyasının ve Türkiye'nin dört bir yanından gençleri eğitim kamplarında bir araya getirmeye başladı.

Ekim ayında Türkistan Akademi Erkek Kampı'nı düzenleyen Birlik, Türk dünyasının kızlarını da Bursa Gemlik Karacaali Gençlik Kampı'nda bir araya getirdi.

Kazakistan, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkiye başta olmak üzere Türk devletlerinden ve Kırım, Ahıska, Kerkük, İran, Balkanlar ile diğer Türk yurtlarından 190 civarında lise, lisans ve yüksek lisans seviyesinde kızın

arasında Bangladeş, Sudan gibi ülkelerden Türk dostları da yer aldı. 4 gün süren kampta Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kültür sanat eğitimlerinin yanında, Türk devletleri, kültürü, dili ve töresi hakkında eğitimler verildi.

Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliğine bağlı Kültür Merkezi eğitmeni Dr. Şehla İbişova, Bursa Uludağ Üniversitesi TÜDAM eski başkanı Doç. Dr. Fatih Gürses ve Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği Genel Sekreteri ve Alternatif Araştırmalar Merkezi Koordinatörü Cemal Akkuş'un kampta verdiği eğitimler gençler tarafından büyük bir ilgi ile takip edildi.

Kampı ziyaret eden Bursa İl Gençlik ve Spor Müdürü Rahmi Aksoy ve Gençlik Hizmetleri İl Müdürü Mürsel Kaya da gençlerle bir araya gelerek sohbet etti.

Türkiye'nin farklı illerinde öğrenim gören kız öğrencilerin bir araya gelerek hiçbir hazırlık yapmadan gerçekleştirdikleri veda gecesi ise birbirinden renkli görüntülere sahne oldu. Tüm Türk devletlerinin yöresel danslarının, müziklerinin,

edebiyatının sahnelendiği gecede kızların amatörce gerçekleştirdikleri millî kıyafetler defilesi ise katılımcıları büyüledi.

Birbirinden güzel geleneksel Türk kıyafetleri kız öğrenciler tarafından sahnelendi. Kıyafetlerin büyük kısmını tasarlayan ve elleriyle diken Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Berna Pelit Türkcan kızların giyimleri ile tek tek ilgilendi.

Birlik bünyesinde Delikanlılar Teşkilatı ve Bacılar Divanı gibi yapıların bulunduğunu söyleyen Akkuş, artık bu birimlerin çok daha aktif çalışacağını ve Türk dünyasının geleceğini güçlendirmek ve kardeşliği pekiştirmek amacıyla gençlerin ve kadınların merkezde olduğu çalışmalar yürüteceklerini söyledi.

Rahatsızlığı nedeniyle kampa katılamayan ama her an çalışmalarını takip eden Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği Başkanı İrfan Tatlıoğlu, 2026 yılını gençlik yılı ilan ettiklerini, birbirinden özel projelerle bundan sonra kültürel aktarım işini gençlerin yapacağını söyledi. Tatlıoğlu aynı zamanda, Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, Azerbaycan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği Kültür Merkezine, her zaman desteklerini esirgemeyen Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) Başkanı Dr. Abdullah Eren'e, ulaşım konusunda destek veren Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne ve başta Bacılar Divanı Başkan Yardımcısı Kadriye Ataş olmak üzere tüm emeği geçenlere teşekkür etti.

ДЕВУШКИ ТЮРКСКОГО МИРА
ВСТРЕТИЛИСЬ В АКАДЕМИЧЕСКОМ
ЛАГЕРЕ «ТУРКЕСТАН» В БУРСЕ

Международная организация Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği в рамках своей концепции «Общая культура – общее будущее» объединила около 190 молодых девушек из стран тюркского мира в молодежном лагере Karacaali в Бурсе (Gemlik). Кэмп продолжался четыре дня и включал образовательные программы по культуре, языку и традициям тюркских народов, а также культурно-развлекательные мероприятия.

Участницы прибыли из разных тюркских государств, включая Казахстан, Азербайджан, Туркменистан, Узбекистан, Кыргызстан и Турцию, а также из регионов Турции и других стран, таких как Крым, Ахыска, Керкук, Иран и Балканы. Среди них также были друзья-союзники из таких стран, как Бангладеш и Судан.

В образовательных сессиях молодые девушки получили знания о культуре, языке и обычаях тюркских государств. Обучение проводили эксперты, в том числе преподаватель, доктор Шехла Ибишова из Азербайджанской культурной миссии в Анкаре, бывший председатель TÜDAM при Университете Улудага доцент Фатих Гюрсес и генеральный секретарь Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği Джемал Аккуш, чьи лекции пользовались большим интересом участников.

Лагерь также посетили представители местных органов власти, такие как директор по делам молодежи и спорта провинции Бурса Рахми Аксой и директор управления по делам молодежи Мюрсель Кайя, которые пообщались с молодыми участницами.

Завершающий вечер лагеря стал ярким событием, где без предварительной подготовки девушки организовали шоу: они представили народные танцы, музыку и литературные элементы всех тюркских государств, а также дефиле в национальных костюмах. Особое внимание привлекли традиционные наряды, многие из которых были разработаны и сшиты вручную членом правления Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği доктором Берной Пелит Тюркджан, лично сопро-

вождавшей девушек при выборе одежды.

Кроме того, в рамках организации действуют подразделения, такие как Delikanlılar Teşkilatı и Bacılar Divanı, которые будут еще активнее работать в будущем. Согласно словам генерального секретаря Аккуша, данные структуры будут сосредоточены на укреплении будущего тюркского мира и усилении братства, особенно через работу с молодежью и женщинами.

Президент Türk Dünyası Yörük Türkmen Birliği Ирфан Татлыоглу (не мог принять участие из-за болезни, но следил за событиями) объявил 2026 год - Годом молодежи, отметив, что молодые люди будут играть ключевую роль в культурной передаче наследия. Он поблагодарил за поддержку организации, включая Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Культурный центр Посольства Азербайджана в Анкаре, ТІКА и муниципалитет Бурсы за помощь в транспортировке, а также всех, кто внес свой вклад, особенно заместителя председателя Bacılar Divanı – Кадрие Аташ.

Bir Kahramanın Ardında Kalan Sevda ve Şeref Hikâyesi: İskender Aznaur'un İzinde

Her milletin tarihinde öyle insanlar vardır ki, onların cesareti, fedakârlığı ve ahlaki duruşu yıllar geçse de unutulmaz. Vatan uğrunda can veren şehitler, yalnızca bir ailenin değil, tüm bir toplumun gururu hâline gelir. Onların yaşam öyküsü, sadece geçmişi hatırlatmakla kalmaz; aynı zamanda gelecek nesillere bir vatan sevgisi, onur ve insanlık dersi verir.

Bu metin, Azerbaycan'ın Millî Kahramanı ve Ahıska Türklerinin iftihar kaynağı olan İskender Aznaur'un hayat yolunu, ailesinin yaşadıklarını ve hatırasının nasıl yaşatıldığını anlatıyor. Eşi Gülhanım Aznaur, yıllar boyunca geçirdikleri mutlu günleri, yaşanan acıları, İskender beyin vatan sevgisini ve onun ardından gelen derin boşluğu samimi bir dille paylaşıyor. Bu, bir ailenin hikâyesi olduğu kadar, bir halkın kahramanına duyduğu saygının ve minnettarlığın da hikâyesidir.

- **İskender ile nerede ve nasıl tanıştınız?**

- Bizim zamanımızda şimdiki gibi aşık olmak, flört etmek ya da uzun uzun görüşmek pek olmazdı. Gençler birbirini kendi başına tanımazdı. Daha çok aileler devreye girerdi. Akrabalar, komşular aracı olur; erkeğin fotoğrafını kıza, kızın fotoğrafını erkeğe gösterirlerdi. Böylece birbirlerini ancak fotoğraflardan görür, hakkında birkaç söz duyarak karar vermeye çalışırlardı. Yani evlilikler genellikle görücü usulü olurdu.

Ben de bir gün bibimgile gitmiştim. Evde hep birlikte yer fıstığı temizliyorlardı. Beni de çağırdılar, "Gel sen de yardım et" dediler. Ben de onların yanına oturup fıstık ayıklamaya başladım. O gün İskender de oradaymış. Beni ilk kez o gün görmüş.

Sonradan öğrendiğime göre beni gördükten sonra beğenmiş. Ailesine söylemiş, onlar da durumu araştırmışlar. Bir süre sonra ailesiyle birlikte bizi istemeye geldiler. O zamanlar işler böyle olurdu; aileler konuşur, büyükler karar verir, gençler de onların sözünü dinlerdi.

- **Evlilik döneminiz nasıl geçti?**

- Özbekistan'da 1982 yıl 8 Ağustos ayında bizim düğünümüz oldu. O zamana

göre en iyi düğünlerden biri olmuştu. Evlendiğimde evde bir tek kayınvalidem vardı, görümcelerim evliydim. İskender ile 11 sene sakin, huzurlu bir hayatımız geçti. Bir eş olarak çok sakin, saygılı karaktere sahipti. 1983 yılında büyük kızım Medine dünyaya geldi. O dönem fotoğraf çekmeyi hobi edinmişti kendine. Medine'ni doğduğu günden büyüyene kadar hep fotoğraf çekiyordu. Çok mutluydu. 1984 yılında ikinci kızımız Adalet dünyaya geldi. 1988 yılında ise küçük kızım Zuina.

Özbekistan'da 8 Ağustos 1982 tarihinde düğünümüz oldu. O döneme göre oldukça güzel ve görkemli bir düğündü. Ailelerimiz, akrabalarımız ve komşularımız bir araya gelmiş, herkes elinden geldiğince yardımcı olmuştu. O zamanın şartlarına göre yapılan en güzel düğünlerden biri olduğunu söylerlerdi.

Evlendikten sonra yaşadığımız evde kayınvalidem vardı. Görümcelerim ise daha önce evlenmiş ve kendi yuvalarını kurmuşlardı. Yeni hayatıma kayınvalidemle birlikte başladım. İskender ile evliliğimizin ilk yılları çok sakin, huzurlu ve anlayış içinde geçti. On bir yıl boyunca gerçekten huzurlu bir hayat yaşadık. İskender eş olarak çok sakin, saygılı ve iyi kalpli bir insandı. Ailesine ve sevdiklerine karşı her zaman sorumluluk sahibi ve anlayışlı davranırdı.

TÜRK BİRLİĞİ

1983 yılında büyük kızım Medine dünyaya geldi. Onun doğumu hayatımıza büyük bir mutluluk getirdi. O dönemde İskender fotoğraf çekmeye merak salmıştı ve bunu kendine bir hobi edinmişti. Medine doğduğu günden itibaren onun fotoğraflarını çekmeye başladı. Büyüdükçe her anını fotoğraflarla ölümsüzleştiriyordu. Kızımızın her gülüşü, her küçük hareketi bizim için çok değerliydi.

1984 yılında ikinci kızımız Adalet dünyaya geldi. Ailemize yeni bir mutluluk daha katılmış oldu. Yıllar sonra, 1988 yılında ise en küçük kızım Zuina doğdu. Böylece üç kızımızla birlikte evimiz daha da neşeli ve hareketli bir hale geldi.

- Azerbaycan'a nasıl göç ettiniz?

- Üçüncü kızım doğduktan bir yıl sonra, 1989 yılında Özbekistan'da Fergana olayları başladı. O dönem bölgede yaşayan Ahıskalı Türkler için çok zor günlerdi. Artan gerginlik ve saldırılar nedeniyle birçok aile gibi biz de güvenli bir yere gitmeye karar verdik. Yüzlerce Ahıskalı Türk ailesi gibi biz de Özbekistan'daki düzenimizi bırakmak zorunda kaldık ve Rusya'nın Krasnodar şehrine göç ettik.

Ancak Rusya'da hayatımız da kolay olmadı. Yeni bir yere alışmak, düzen kurmak ve çocuklarla birlikte hayatı yeniden başlatmak oldukça zordu. Orada ancak bir yıl yaşayabildik. Daha sonra, 1990 yılında Azerbaycan'a gitmeye karar verdik ve Azerbaycan'ın Şemkir ilçesine bağlı Kür kasabasına yerleşerek hayatımıza orada devam etmeye başladık.

Fakat ne yazık ki sıkıntılar peşimizi bırakmadı. 26 Şubat 1992 tarihinde Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesindeki Hocalı kasabasında Ermeni kuvvetleri Hocalı'da yaşayan Azerbaycan Türklerine saldırdı. Bu saldırı sırasında çocuklar, kadınlar ve siviller toplu halde vahşice katledildi; esir alınan insanlara ise büyük işkenceler yapıldı. Bu olay, 20. yüzyılın son çeyreğinde dünyanın tanık olduğu en kanlı katliamlardan biri olarak tarihe geçti.

İskender bu katliamın haberlerini gördükten ve yaşananları öğrendikten sonra büyük bir üzüntü yaşadı. Özellikle Hocalı'da hayatını kaybeden çocukları gördükçe kendi çocuklarımızı hatırlıyordu. Onları kendi evlatlarından ayırt etmiyordu, içten içe acı çekiyordu. Bu olay onun ruhunda

derin bir iz bıraktı. Geceleri uyuyamaz oldu, sürekli bu yaşananları düşünüyordu.

Sonunda bu acıya daha fazla kayıtsız kalamadı. İçindeki sorumluluk duygusu ve vicdanı onu harekete geçirdi. Böylece gönüllü olarak cepheye gitmeye karar verdi.

- Gedebe halkı onu nasıl tanırdı?

- İskender savaşa kendi isteğiyle, gönüllü olarak katılmıştı. Gedebe'de küçükten büyüğe herkes İskender'i tanırdı. Kasabada yaşayan insanlar ona öylesine güven duyuyordu ki, bir gün bile ortalıkta görünmese herkes huzursuz olur, endişeye kapılırdı. Hatta anlatılanlara göre, bazı geceler insanlar uyuyamaz, "İskender yoksa Ermeniler bize saldırabilir" diye korkuya kapılırlarmış. Bu sözleri her duyduğumda hem gurur duyar hem de içimde derin bir hüznün hissederdim. Çünkü insan düşünmeden edemiyor: Kim bilir İskender o zorlu yıllarda ne büyük sıkıntılar, ne ağır mücadeleler yaşamıştı.

O dönemin şartları hiç kolay değildi. Savaşın getirdiği yokluk, belirsizlik ve tehlike herkesin hayatını zorlaştırıyordu. Buna rağmen İskender büyük bir cesaret ve kararlılıkla mücadele etmiş, üstün başarılar göstermişti. Zamanla yalnızca bir savaşçı olarak değil, halkın güven duyduğu bir kahraman olarak da tanınmıştı. İnsanların gönlünde özel bir yer edinmişti.

İskender aynı zamanda son derece keskin bir nişancıydı. Ermenilerin düzenlediği bir düğünde bulunan bir

generali hedef almış ve tek atışla tam isabetle vurmuştu. Bu olaydan sonra onun ünü daha da yayılmıştı. Halk arasında ona “Topçu İskender” denirdi. Öyle ki, adı sadece kendi tarafında değil, düşman saflarında da duyulmaya başlamıştı. Hatta düşmanlar arasında onun “kellesi” için ödül konulmuştu.

Başkent çevresinde yaşanan savaşlarda oynadığı önemli rol sayesinde birçok çatışmanın kaderi değişmiş, pek çok zafer onun katkılarıyla kazanılmıştı.

– İskender Aznaurov’u son gördüğünüz gün?

– İskender’i son görüşüm Perşembe günüydü. O gün eve Grad arabasıyla gelmişti. Uzun bir aradan sonra onu görmek hepimizi çok sevindirmişti. Evde sadece bir gece kalabildi.

Cuma sabahı erkenden kalktı. Ona kahvaltı hazırladım; sahanda yumurta yaptım. Küçük kızım Zuina da masada onun yanına oturmuş, babasına eşlik ediyordu. Çocuk masumiyetiyle o da babasıyla birlikte yemek istiyordu. Ben de gülümseyerek ona, “Baba yesin, sana da yaparım” demiştim.

Bir süre sonra benim de işe gitmem gerekiyordu. Okulda öğretmen olarak çalışıyorum. Evden çıkarken içimde garip bir sıkıntı vardı; sanki onu bırakmak istemiyordum. İçimden sürekli geri dönmek geliyordu. Okul evimize yakındı. Dayanamadım, öğrencilerimden birine rica ettim: “Gidip bakabilir misin, evimizin önünde İskender’in geldiği Grad arabası hala duruyor mu?” diye sordum. Öğrencim gidip bakmıştı ama araba kapının önünde yoktu. İskender çoktan gitmişti.

Evde kayınvalidem vardı. Onu yolcu eden de oydu. Daha sonra bize o günü hep anlatırdı, unutamayacağımız bir hatıraya dönüştürdü. Kayınvalidem şöyle anlatırdı: İskender evden çıktıktan kısa bir süre sonra tekrar geri dönmüş.

– Kayınvalidem şaşırarak sormuş:

– “İskender, bir şey mi unuttun?” İskender ise hiç konuşmamış, sadece başını “hayır” anlamında sallamış. Sonra evin içinde yavaş yavaş dolaşmaya başlamış. Her köşeye dikkatle bakmış. Sanki gerçekten bir şey arıyormuş gibi evin her tarafını gözden geçirmiş. Kayınvalidemin sorularına yine

sadece başını sallayarak cevap vermiş, tek kelime etmemiş. Yüzünde derin bir düşünce varmış, sanki içinden bir şeyler geçiyor, fakat söyleyemiyormuş. Bir süre böylece etrafa baktıktan sonra sessizce kapıya yönelmiş ve evden çıkmış.

O gidiş... onun son gidişiydi.

– İskender’in ölüm haberini aldığınızda neler hissettiniz?

– Haberi duyduğumuz gün bir Pazar günüydü. Hepimiz evdeydik. Henüz hiçbir şeyden habersiz, her zamanki gibi erken kalkmıştık. O sabah hayat bizim için son derece sıradan başlamıştı. Çocukları tek tek duş aldırıp, sonra evin temizliğiyle ilgilendim. Kayınvalidem ile günlük işlerimizi yapıyor, evin içinde koşturup duruyorduk. Her şey, sıradan bir günün sakinliği içindeydi. Küçük bir tarlamız vardı, o gün oraya gitmeye karar vermiştik. Ailece hazırlanıp tarlaya gittik. Toprakla uğraşmak,

TÜRK BİRLİĞİ

bir şeyler ekmek bize her zaman iyi gelirdi. Çocuklar etrafta koşup oynuyordu. O anlar bize huzur veriyordu. Kim bilebilirdi ki, o gün yaşadığımız o sade ve huzurlu saatler, hayatımızın son huzurlu anlarıymış.

İşimizi bitirip eve doğru döndüğümüzde kasabanın her zamankinden daha kalabalık olduğunu fark ettik. Sokaqlarda alışılmadık bir hareketlilik vardı. İnsanlar gruplar halinde toplanmış, birbirleriyle fısıldaşarak konuşuyorlardı. O an içime tarif edemediğim bir huzursuzluk düştü. Evimizin önünde bulunan ve “Mağar” diye adlandırdıkları yerin açıldığını gördüm. Burası kasabada düğünlerin, taziyelerin ve önemli merasimlerin yapıldığı bir yerdi. Kapıları açılmış, içerisi hazırlanıyordu. İnsanlar gelip gidiyor, sandalyeler yerleştiriliyor, bir telaş yaşanıyordu. Ortada bir düğün yoktu, bilinen bir merasim de yoktu.

O an içimde büyüyen o tuhaf his, kalbimi sıkıştırmaya başlamıştı. Ama yine de ne olduğunu tam olarak anlayamıyorduk. Sadece kasabanın üzerini saran o ağır havayı hissediyorduk. Meğer o hazırlıkların hepsi, birazdan hayatımızı kökten değiştirecek o acı haber içinmiş.

İskender'in naaşı saatler önce kasabaya getirilmiş. Ambulansla yaklaşık iki saat boyunca evimizin etrafında dolaşmışlar. Ama kimse cesaret edip bu kara haberi vermek için kapımızı çalamamış. O sırada dışarıda bütün komşularımız toplanmış, sessizce ağlıyorlardı. O an o ağır sessizliği ve insanların fısıltılarını hatırlıyorum. Sanki herkes bir şey söylemek istiyor ama kelimeler boğazlarına düğümleniyordu.

Büyük kızım Medine dışarıda ağlayan komşuların yanına gidip, “Ne oldu? Niçin ağlıyorsunuz?” diye sorduğunu hatırlıyorum. Ama kimse bir şey söyleyemiyordu. Herkesin gözleri dolu, yüzleri bembeyazdı. Sadece sessizce ağlıyorlardı. O an içime açıklayamadığım bir korku düştü. Bir süre sonra ambulans ağır ağır gelip kapımızın önünde durdu. O an zaman sanki durdu. Herkes susmuştu. Ambulansın kapısı açıldığında, İskender'in üstü örtülü bedeni sedyeyle ambulansa indirildi ve doğrudan eve doğru getirildi. Yüzünü örtmüşlerdi. Ama örtü tam kapanmadığı için başının bir kısmı görünüyordu. Onu saçlarından tanıdım. O an içimde bir şey koptu. Allah kimseye o acıyı yaşatmasın.

Medine'nin bahçe çitlerine tutunarak zıplayıp çığlık attığını hala gözümün önünden

silemiyorum. O çığlık sanki gökyüzünü yarıyordu. Kayınvalidem de kendini tutamayıp “Gülhanım, evimiz yıkıldı!” diye feryat etti. 33 yıldır o sözler kulaklarımda hala çınlar. O anda gerçekten de evimizin üzerine bir dağ yıkıldı. Ondan sonrasını çok net hatırlayamıyorum. Sanki bilincim gitmişti. İnsanların sesleri uzaktan geliyormuş gibi duyuluyordu. Her şey bulanık, kopuk kopuk anılar halinde aklımda kaldı. O an dünyamız bir anda karardı. Hayatımız ikiye bölündü: İskender'in olduğu zamanlar ve ondan sonrası.

Bugün o ana her döndüğümde, sanki dün yaşanmış gibi aynı acıyı hissediyorum. İçimizdeki hüznün, acı ve keder hiç eskimedi. Yıllar geçse de o günün yarısı kalbimizde hep taze duruyor. İskender artık aramızda değil. Ama onun cesareti, kararlılığı, ailesine olan sevgisi ve geride bıraktığı hatıralar bizimle yaşamaya devam edecek. Biz nefes aldığımız sürece, onu kalbimizde yaşatacağız. Çünkü bazı insanlar bu dünyadan göçüp gitseler bile, bıraktıkları izler hiçbir zaman silinmeyecek.

– Milli Kahraman Unvanı ne zaman verildi?

– Ahıskalı Türk “Topçu İskender” olarak tanınan İskender Aznaurov, savaşta gösterdiği üstün başarılar nedeniyle 15 Ocak 1995 tarihli, 262 sayılı Azerbaycan Cumhurbaşkanı Ulu Önder Haydar Aliyev kararnamesiyle, ölümünden sonra “Azerbaycan'ın Milli Kahramanı” unvanına layık görülmüş ve bu unvan annesi Kamile Mustafa'ya takdim edilmiştir.

İskender'in görev yaptığı bölgede hiçbir toprak kaybı yaşanmamış, aksine yeni topraklar kazanılmıştır. Şınıh Kasabası'nda, onun anısına “İskender Kulesi” inşa edilmiştir. Ayrıca Kür Kasabası'ndaki 1 numaralı ortaokula ismi verilmiş ve okulun girişine Topçu İskender'in hatırasına bir büst dikilmiştir.

İskender Aznaurov, Ahıskalı Türkler arasında tek milli kahraman olarak tarihe geçmiştir.

– Aznaurov'un en büyük hedefi neydi?

– İskender'in en büyük hedefi Sevan Gölü'nü ele geçirmektir. Her konuşmasında, asker arkadaşlarıyla bir araya geldiğinde mutlaka bu konuyu gündeme getirirdi. Gözlerindeki kararlılıkla, “Allah'ın izniyle Sevan Gölü'nde bir kutlama yapacağız. Orası bizim olacaktır,” derdi. Sözleri sadece bir hedefi

değil, aynı zamanda askerlere hep moral ve cesaret verirdi.

17 Nisan günü, bölgedeki çatışmalar tüm şiddetiyle devam ediyormuş. İskender o gün hemen çağırılmış ve sahaya çıktığında herkes onun varlığıyla rahatlamış. Çatışma boyunca büyük bir ilerleme sağlanıp, mayınlı bölgeler dikkatle geçilmiş, düşmanın savunmaları kırılıp ve ele geçirilen malzemeler onarılarak düşmanın kendi top ve silahlarıyla kendisine karşı kullanılmaya başlanmıştı.

Ancak o esnada İskender şehit düştü. Onun kaybı sadece bir komutanın değil, bir ülkenin ve halkın yüreğinde derin bir boşluk bırakmıştı. Geriye, sözleri, cesareti ve inancıyla örnek olan bir kahraman kalmıştı. Sevan Gölü hala onun hayallerinde yaşadığı bir hedef olarak hafızalarda yer aldı.

– Azerbaycan/Karabağ zaferinde bir şehit ailesi olarak neler hissettiniz?

– 44 günlük Vatan Savaşı bizim için hem tarifsiz bir gurur hem de telafisi mümkün olmayan büyük bir kayıp anlamına geliyor. Bu savaş boyunca Azerbaycan halkı, işgal altındaki topraklarımızın özgürlüğü uğruna tek bir yumruk gibi birleşti. Askerlerimiz, kahraman evlatlarımız, Vatan uğruna gözlerini kırpmadan canlarını feda ettiler ve tarihimize altın harflerle yazılan bir destan ortaya koydular.

Ben bir şehit ailesi olarak büyük bir gurur duyuyorum ki eşim de bu kutsal mücadelede son nefesine kadar Vatanı için savaştı. O, Azerbaycan'ın bağımsızlığı, toprağı ve bayrağı uğruna hiçbir fedakarlıktan kaçınmadı. Kanı yerde kalmadı; uğruna can verdiği topraklar özgürlüğüne kavuştu. İskender, hayatı boyunca, bayrağı ve halkı için yaşadı ve bu sevgiyle şehadet mertebesine ulaştı.

Elbette onun yokluğu kalbimizde asla kapanmayacak derin bir yara olarak kalacak. Bir eş, bir baba ve bir insan olarak bıraktığı boşluğu hiçbir şey dolduramaz. Ancak onun kahramanlığı ve bıraktığı onurlu miras bize başımızı dik tutma gücü veriyor. Onun fedakarlığı sayesinde bugün özgür bir Karabağ'dan söz edebiliyoruz ve bu düşünce acımızın yanında büyük bir gurur da yaşıyor.

44 günlük Vatan Savaşı bir kez daha gösterdi ki Azerbaycan halkı kendi toprağını asla düşmana bırakmaz. Bu zafer halkımızın birlik, inanç ve kararlılığının da bir göstergesidir. Birinci ve İkinci Karabağ

savaşlarında Vatan uğruna canlarını feda eden tüm şehitlerimizin aziz hatırası her zaman kalbimizde yaşayacaktır. Onların bize emanet ettiği bu kutsal Vatanı korumak, bağımsızlığımızı ve birliğimizi sonsuza kadar yaşatmak ise her birimizin en büyük görevidir.

– Dünya Ahıskalı Türkler Birliği (DATÜB) Genel Başkanı Ziyatdin Kassanov ile tanışmanız nasıl gerçekleşti?

– Büyük kızım Medine, 2015 yılında DATÜB'de görev almaya başladı. O dönemde sürekli olarak Başkanınız Ziyatdin beyden söz eder, onun cesur, yardımsever ve milletine bağlı biri olduğunu anlatırdı. DATÜB'ün programlarından birinde kendisiyle tanışma fırsatı buldum.

Ziyatdin Bey'in en önemli özelliklerinden biri, şehit ailelerine gösterdiği hassasiyet ve fedakarlığı. Bunu büyük bir takdirle karşılıyorum. Özellikle Azerbaycan'ın 44 günlük Vatan Savaşı sırasında şehit ailelerine ve gazilere maddi ve manevi destek sağlaması, evladını kaybetmiş bir anne veya babayla yakından ilgilenerek onlara moral kaynağı olması son derece anlamlı. Nitekim Ziyatdin beyin, bizim aileye de aynı özen ve ilgiyi gösterdi.

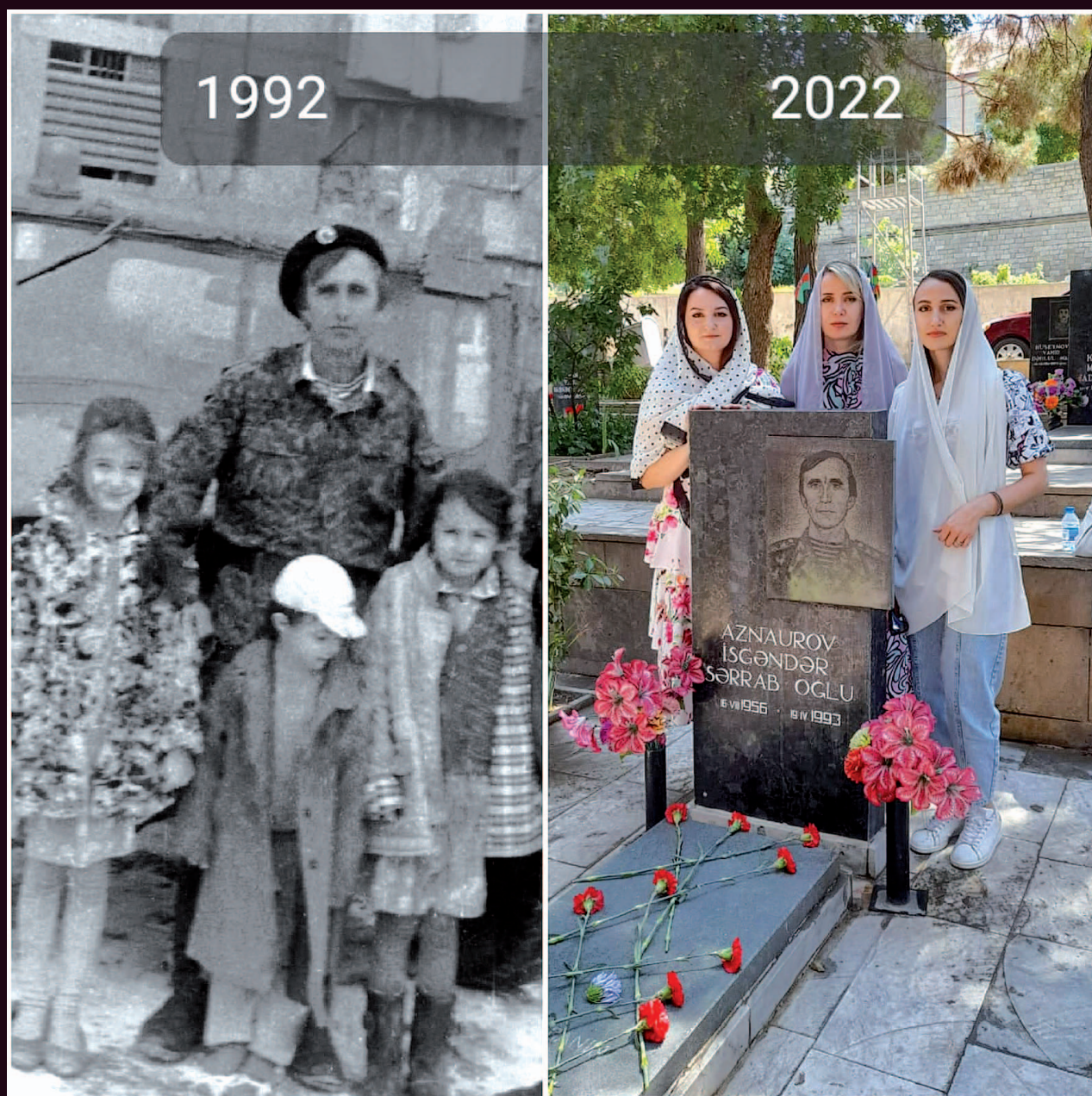
Örnek vermek gerekirse, rahmetli kayınvalidem Kamile Mustafa'yı hastalığından dolayı pandemi döneminde Türkiye'ye getirilmesi sürecinde, Dışişleri Bakanlığıyla iletişime geçilmesini sağladı ve gereken tüm desteği verdi. Kayınvalidemin tedavi süresince hem maddi hem manevi tüm ihtiyaçlarını üstlenerek arkamızda adeta bir dağ gibi durdular. Ayrıca, Genel Başkanımız, eşim Milli Kahraman İskender Aznaurov'un adını taşıyan Azerbaycan'ın Şemkir İli, Kür Kasabası'ndaki 1 Nolu Okulun büstünü yeniden yaptırdılar. Bunu görmek beni hem gururlandırdı hem de derinden duygulandırdı. Bunun yanında, uzun yıllardır gözlerimde yaşadığım görme sorunlarıyla da ilgilenerek bana destek oldular. Ameliyattan sonra kendimi çok daha iyi hissettim.

Bu vesileyle Başkanınız Ziyatdin Kassanov'a ailemize verdiği değer ve gösterdiği ilgi için gönülden şükranlarımı sunarım. Allah ondan razı olsun. Rabbim yar ve yardımcısı olsun.

Saygılarımla.

Rövşen MEMMEDOĞLU

ИСТОРИЯ ЛЮБВИ И ЧЕСТИ, ОСТАВЛЕННАЯ ГЕРОЕМ: ПО СЛЕДАМ ИСКЕНДЕРА АЗНАУРОВА

В истории каждого народа есть личности, чья храбрость, самоотверженность и духовная стойкость остаются в памяти людей навсегда. Это те герои, чья судьба становится не только семейной болью и гордостью, но и частью общей национальной истории. Шехиды, отдавшие жизнь за свободу и безопасность своей Родины, – именно такие люди. Их жизненный путь, их выбор и их подвиг служат нравственным ориентиром для будущих поколений.

В этом материале отражена судьба одного из таких выдающихся сынов своего народа – Искендера Азнаурова, Национального героя Азербайджана и гордости месхетинских турок. Его супруга, Гюльханым Азнаурова, с глубокой искренностью рассказывает о том, как складывалась их жизнь, через какие испытания прошла их семья, какие мечты и ценности вдохновляли Искендера и как его подвиг продолжает жить в сердцах людей. Это история любви, мужества, утраты и бессмертной памяти.

— Как вы познакомились с Искендером?

— В наши молодые годы всё было иначе – нынешних свободных встреч, долгих отношений или открытого ухаживания тогда почти не было. Юноши и девушки редко знакомились самостоятельно. Обычно этим занимались родственники или соседи: показывали друг другу фотографии, рассказывали о семье, характере. Так и решалась судьба большинства браков – через традиционный «сватовской» порядок.

Однажды я пришла к своей тётушке, у них в доме все вместе чистили арахис. Меня тоже позвали помочь. Я присела рядом и начала очищать орехи. В тот день там оказался и Искендер – как позже узнала, он впервые увидел меня именно тогда.

Я ему понравилась, и он рассказал об этом своей семье. Они навели о нас справки, и спустя некоторое время пришли свататься. Так всё и происходило в те времена: семьи договаривались между собой, старшие принимали решения, а молодые уважали их выбор.

— Как прошли ваши годы в браке?

— Наша свадьба состоялась 8 августа 1982 года в Узбекистане, и по тем временам была одной из самых лучших – большой, тёплой и запоминающейся. После

свадьбы мы стали жить вместе с моей свекровью; золовки уже были замужем.

Мы с Искендером прожили одиннадцать спокойных и счастливых лет. Он был очень выдержанным, уважительным и добрым человеком.

В 1983 году родилась наша старшая дочь Медина. Тогда Искендер увлёкся фотографией и буквально с первых дней фиксировал каждый момент её жизни. В 1984 году появилась вторая дочь – Адалят, а в 1988 году – младшая, Зуина. Наш дом наполнился детским смехом и движением.

— Как вы переехали в Азербайджан?

— Через год после рождения третьей дочери, в 1989 году, начались Ферганские события. Для проживающих там турок-месхетинцев это был страшный период. Усилившиеся нападения заставили и нас, как многих, покинуть родные места. Мы переехали в российский город Краснодар, однако и там жизнь была непростой.

Прожив в России около года, мы решили перебраться в Азербайджан, и в 1990 году поселились в посёлке Кюр Шамкирского района.

Но беды нас не оставляли. 26 февраля 1992 года произошло Ходжалинское массовое убийство. Узнав о зверствах против мирного населения, особенно детей, Искендер был глубоко потрясён. Он пережи-

вал это через призму собственных детей. Ночи напролёт не мог заснуть.

В итоге он решил, что не имеет права оставаться в стороне, и добровольно отправился на фронт.

— *Как жители Гедабека узнали о нем?*

— Искендер ушёл на войну по зову сердца. Его знали все – от мала до велика. Говорили, что если он хотя бы один день не появлялся, люди начинали волноваться. Настолько сильное чувство защиты он внушал.

Он проявлял мужество, отличался точной стрельбой. О нём говорили как о «Топчу Искендере». Его имя знали даже среди противника, который объявил награду за его голову.

Он сыграл важную роль в ряде сражений, изменив их исход в пользу азербайджанской стороны.

— *Ваш последний день, когда вы видели Искендера живым?*

— Последний раз я видела его в четверг. Он приехал домой на машине «Град». Мы очень обрадовались, но дома он остался всего одну ночь.

Наутро я приготовила ему завтрак. Рядом сидела наша младшая дочь Зуина.

Перед его уходом я почувствовала необъяснимое беспокойство. Из школы, где я работала, отправила ученицу посмотреть, стоит ли ещё его машина у дома, но машины уже не было.

Позже свекровь рассказала, что Искендер, выйдя из дома, вдруг вернулся обрат-

но. На её вопрос он только покачал головой и медленно прошёлся по дому, будто прощаясь... Это был его последний уход.

— *Что вы почувствовали, узнав о его гибели?*

— Это было воскресенье. Мы провели обычное утро, занимались хозяйством и поехали на небольшой участок земли. Вернувшись, увидели необычную суету в посёлке. Здание, где обычно проводили свадьбы и траурные церемонии, было открыто и готовилось к приёму людей.

Как выяснилось, тело Искендера привезли намного раньше, но никто не решался сообщить нам.

Когда санитарная машина остановилась у нашего дома и я увидела под покрывалом его голову – узнала его по волосам – мир передо мной рухнул.

Крик Медины, слова свекрови: «Гюльханым, наш дом разрушился!» – до сих пор звучат у меня в ушах.

Та боль не забывается и спустя десятилетия. Жизнь разделилась на «до» и «после».

— *Когда ему присвоили звание Национального героя?*

— 15 января 1995 года, по указу президента Гейдара Алиева, Искендер Азнауров был посмертно удостоен звания Национального героя Азербайджана.

В его честь в посёлке Шыныг была построена «Башня Искендера», а школе в Кюре присвоено его имя, и установлен его бюст.

Он – единственный месхетинский турок, удостоенный этого звания.

— **Какова была его самая большая цель?**

— Искендер мечтал о том, чтобы однажды водрузить азербайджанский флаг у озера Севан. Он часто говорил своим сослуживцам: «С Божьей помощью мы будем отмечать победу у Севана».

17 апреля, во время тяжёлых боёв, ему вновь пришлось выйти на передовую. Был достигнут серьёзный успех, однако именно в тот день он пал смертью храбрых.

Севан так и остался его неосуществлённой мечтой.

— **Что вы почувствовали после Победы в 44-дневной Войне?**

— Для нашей семьи это была смесь огромной гордости и неизлечимой боли. Освобождение земель, за которые отдал жизнь Искендер, стало для нас утешением.

Он жил и погиб ради своего народа, ради флага. Его жертва не была напрасной – Карабах вернулся.

Но утрата близкого человека – рана, которая никогда не заживает.

— **Как произошло ваше знакомство с председателем Всемирного союза месхетинских турок (DATÜB) Зиятдином Касановым?**

— В 2015 году моя дочь Медина начала работать в DATÜB и часто рассказывала о Зиятдин бее как о смелом и отзывчивом человеке, который предан своему народу.

Позже мне довелось встретиться с ним лично на одном из мероприятий организации.

Он всегда проявлял особое внимание к семьям шехидов. Так было и с нашей семьёй: он помог привезти мою больную свекровь в Турцию в тяжёлый период пандемии, взял на себя все заботы, поддерживал нас морально и материально.

По его инициативе в школе, носящей имя моего мужа, был восстановлен его бюст. Он также помог мне, когда я лечила заболевание глаз.

Я искренне благодарна ему за заботу и внимание к нашей семье. Пусть Всевышний хранит его.

Ровшан МАМЕДОГЛЫ

Şark Fatihi ve Yetimlerin Babası: Kazım Karabekir

Ayşe Şimşek
Haber Prodüktörü

Milli Mücadele'nin seyrini değiştiren sarsılmaz sadakatiyle «Şark Fatihî» ünvanını alan, savaşın ortasında binlerce kimsesiz çocuğa umut olarak «Yetimlerin Babası» diye anılan Kazım Karabekir; askeri başarıları, entelektüel birikimi ve eğitimci kimliğiyle vatan sevgisinin vücut bulmuş bir simgesi oldu.

Türk tarihinin en kritik dönemlerine damga vuran Kazım Karabekir, sadece bir asker değil, aynı zamanda bir milletin vicdanı ve geleceğinin mimarı.

1. Dünya Savaşı'nın ardından Doğu Anadolu'yu işgalden kurtararak «Şark Fatihî» ünvanını alan bu büyük komutan, Milli Mücadele'nin en zor günlerinde Mustafa Kemal Paşa'ya sunduğu sarsılmaz sadakatle Kurtuluş Savaşı'nın seyrini değiştirdi.

Kazım Karabekir savaşın yakıcı yıkımı altında kimsesiz kalan binlerce evlada sahip çıkarak okullar açtı ve modern bir eğitim sistemi kurdu.

Kimsesiz çocuklara bir gelecek sunan ve halkın gönlünde «Yetimlerin Babası» olarak ölümsüzleşen Karabekir Paşa; askeri dehası, devlet adamlığı ve eğitimci kimliğiyle bugün hala vatan sevgisinin ve toplumsal şefkatin en güçlü sembollerinden biri olarak anılıyor.

Kazım Karabekir: Hem kalem ehli, hem silah ehli

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Nasrullah Uzman ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ü. Gülsüm Polat Kazım Karabekir'i TRT Haber'e anlattı.

Prof. Dr. Nasrullah Uzman, Kazım Karabekir için «Fotoğraflarda gördüğümüz ciddi ve üniformalı bir portreden çok daha fazlası.» diyor.

Sahibi seyf-ü kalem. Yani hem kalem ehli, hem silah ehli. Aslında bu söz Kazım Karabekir Paşa'nın şahsında somutlaşıyor. Kazım Karabekir Paşa, standart bir askerden çok daha fazlası.

Prof. Dr. Nasrullah Uzman

Prof. Dr. Uzman, Kazım Karabekir Paşa'nın sorgulayan, merak eden bir kişi olduğunu söyledi:

«Askeri liseden itibaren Kuleli'de, Harbiye'de girdiği bütün okullardan birincilikle mezun oluyor. Akademik olarak çok başarılı. Akademik başarısını entelektüel birikimle eş zamanlı kurguluyor ve ciddi bir birikime sahip. Birçok kez altın madalyayla ödüllendiriliyor ve aldığı madalyalar göğsüne sığmayacak derecede büyük. Entelektüel birikimi yüksek bir portreden bahsediyoruz. Kazım Karabekir Paşa, babasının ifadesiyle sorgulayan, her şeyin nedenini, nasılını merak eden, olayların tarihi arka planına ve sonuçlarına odaklanan farklı bir bakış açısı geliştiriyor.

Nitekim askeri kariyeri boyunca aldığı emirleri doğrudan uygulayan değil, sorgulayan, yeri geldiğinde inisiyatif alabilen, aldığı inisiyatif neticesinde de tarihin kaderini olumlu yönde değiştirebilen bir portreye sahip olduğunu görüyoruz.

Kazım Karabekir Paşa, Mondros Mütarekesi imzalandığı an itibarıyla Batum'daydı ve Milli Mücadele özelinde 1918'den 1923'e uzanan

zaman diliminde Doğu Cephesi'nden birinci derecede sorumlu yegâne isimdi. Kırılma noktası olarak değerlendirilebilecek birçok noktada Kazım Karabekir Paşa'nın inisiyatif aldığını ve aldığı kararların Milli Mücadele'nin ve tarihin seyrini olumlu yönde değiştirdiğini görüyoruz.»

Prof. Dr. Gülsüm Polat, Kazım Karabekir Paşa'nın hayatının her aşamasında vatanını sevdiğini ve askeri kimliğinin onun en önemli yanı olduğunu altını çiziyor...

Karabekir Paşa'nın subaylar içerisinde mutedil bir yapısı olduğunu düşünüyorum. Yapı itibarıyla çok sert, ani çıkışları olan bir subay görünümü vermiyor; çok düşünüp karar mekanizmasını çalıştıran ama fikirlerinde de ısrarcı olduğunu, örneğin Doğu'daki hareketi yönetmek adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden defaatle üst üste taleplerini yinelediğini görüyoruz. Yani asker kişiliği onun kimliğinin

bence en önemli yanı; ama her aşamada aynı zamanda da vatanını çok seven bir yapısı var.

Prof. Dr. Ü. Gülsüm Polat

İngiliz General Rawlinson'u tutukladı

«Milli Mücadelemizde Siyasi ve Savaş Yararlılığı» görülenlere verilen İstiklal Madalyası ile ödüllendirilen Karabekir, 1. Dünya Savaşı ile Kurtuluş Savaşı yıllarında özellikle Doğu Anadolu'da gösterdiği kahramanlıklar dolayısıyla «Şark Fatih» ünvanı ile anıldı.

Prof. Dr. Gülsüm Polat, Kazım Karabekir'in gözü kara bir asker olduğunu şu örnek ile anlatıyor:

«16 Mart 1920'de İstanbul'da Meclis basılıp milliyetçi ve vatansever vekiller tutuklanıp Malta'ya gönderilince buna karşılık olarak Mustafa Kemal Paşa ile iş birliği, daha doğrusu istişare ederek İngiliz General Rawlinson'u tutuklamıştır. Milli

Mücadele'ye her aşamasında büyük katkıları var; Doğu Cephesi Komutanı olması tabii ki oradaki harpler dışında da gerçekten sosyal hayatla ilgilenen bir komutan.»

Prof. Dr. Uzman ise Kazım Karabekir'in Atatürk'e desteğini şu sözlerle anlatıyor:

«Milli Mücadele tarihindeki en önemli anekdot aslında Atatürk'le yaşadığı hadisedir. 8 Temmuz'da Atatürk askerlik mesleğinden istifa ettiğinde Kazım Karabekir, Mustafa Kemal Paşa'ya topuk selamı verir; 'Paşam, ben ve kolordum emrinizdeyiz' der. Bu aslında Milli Mücadele'nin dönüm noktasıdır. Milli Mücadele hareketinin liderinin Mustafa Kemal Paşa olduğu noktasında meşruiyetin artık tartışılmaz olduğunu bize göstermektedir.»

Şark Fatih

Kazım Karabekir Paşa'nın, «Doğu'nun Fatih», «Şark Fatih» ünvanını hak ederek almış bir komutan olduğunun altını çizen Prof. Dr. Nasrullah Uzman, Kazım

Karabekir'in bu ünvanları almasındaki başarılarından bahsetti:

«Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) uluslararası arenada ilk imzaladığı anlaşma olan Gümrü Anlaşması'nın imzalanmasını sağlamıştır. Diploması alanında sürekli kaybeden; Trablusgarp Harbi'nde, Balkan Savaşları'nda, Birinci Dünya Savaşı'nda sürekli mağlup olan ki öncesinde cephede kazansa bile masada ödün vermek durumunda olan Türk milleti, Gümrü Anlaşması'yla birlikte diploması alanında da bir zafer kazanmıştır.

Biz Milli Mücadele tarihini bir bütün olarak ele aldığımızda; Güney Cephesi'nde, Batı Cephesi'nde Kuvâyi Milliye birliklerinin olduğunu görürüz ama Doğu Cephesi'nde Kuvâ-yi Milliye birlikleri yoktur. Bunun sebebi 15. Kolordu ile birlikte Kazım Karabekir Paşa'nın o bölgede asayışı sağlaması, güvenliği sağlaması ve düşmanla mücadele noktasında düzenli ordu birliklerine hükmetmesidir. Nitekim Doğu Cephesi'ni güvenlik altına aldığı andan itibaren Batı Cephesi'ni hem asker bakımından hem lojistik bakımdan takviye etmiştir.

Yani önce Doğu Cephesi kazanılmış,

güvence altına alınmış, ondan sonra Batı Cephesi kazanılmıştır. Biz Batı'da kahramanca bir destandan ve bir başarıdan bahsedebiliyorsak, bu Kazım Karabekir Paşa ve askerlerinin Doğu Cephesi'nde verdiği kahramanca mücadeleden kaynaklanmaktadır.»

Çocuklara 'Kazım' adı verildi

Milletvekilliği döneminde de Doğu'yla ilgilenen Kazım Karabekir, 1945 sonrasında Sovyet taleplerine Büyük Millet Meclisi sıfatıyla, Büyük Millet Meclisi kürsüsünde kesin bir şekilde karşı çıktı.

Kars ve Ardahan'ın Türkiye'nin bel kemiği olduğunu vurgulayan Kazım Karabekir, bölgeyle olan bağlantısını da düzenli olarak sürdürdü. Prof. Dr. Uzman, nüfus kayıtlarına bakıldığında bölgedeki birçok çocuğa Kazım Karabekir Paşa'ya atfen Kazım adının verildiğini söyledi.

Yetimlerin Babası

Kazım Karabekir Paşa, savaşın ardından yetim kalan binlerce çocuğa sahip çıkarak

onları eğitmiş, bu sebeple «Yetimlerin Babası» olarak da tanınıyor.

Prof. Dr. Nasrullah Uzman, Kazım Karabekir'in çocuklara olan ilgisi ve sevgisini şu sözlerle anlatıyor:

«Kazım Karabekir Paşa, Manastır'da askeri öğrenciyken kışlada kalırken bir çarşı izninde köprü üzerinde bir yetim kızla karşılaştığını anlatır. Ve yetim kızın kendisine, kendisini işe almasını, oradan elde ettiği kazançla annesine bakabileceğini ifade etmiştir.

Kazım Karabekir Paşa bekar olduğu için ve kışlada kaldığı için o çocuğa yardım edememiştir. Cebindeki bütün parayı o çocuğa vermiş ve hızla oradan uzaklaşmıştır. Ama o gün o çocuğa kendi içsel dünyasında bir söz vermiştir. O söz de baba himayesinden muhtaç çocuklara yardım eli uzatmaktır.

Aslında bunu hayatının son gününe kadar da Kazım Karabekir Paşa yapmıştır. Balkan Savaşları'nda, Trablusgarp Harbi'nde, Birinci Dünya Savaşı'nda; yani onlarca yıl savaşan, kesintisiz savaşan bir milletin olağanüstü koşullarda insanlık tarihine altın harflerle geçecek bir kahramanlığın ifadesidir.

«Gürbüzler Ordusu»

Savaş koşulları sebebiyle etnisitesi, inancı fark etmeksizin binlerce çocuk öksüz ve yetim kalmıştır. Kazım Karabekir Paşa bulunduğu coğrafyada, hakimiyeti altına aldığı coğrafyada öncelikle bu çocukların güvenliğini sağlamıştır. Bu çocukları bir araya getirmiştir.

'Dârüleytâm' adını verdiğimiz, günümüzün çocuk esirgeme kurumlarına benzer yerlerde bu çocukları himaye etmiştir. Ve bu çocukları sadece gıdayla, sadece kıyafetle, sadece güvenlikle, sadece kalabilecekleri bir mekanla sınırlandırmamıştır. Bu çocukları geleceğe hazırlamıştır. Aslında Kazım Karabekir Paşa'nın yaptığı Cumhuriyet Türkiye'sinin yönetici neslini yetiştirme noktasında çok önemli ve anlamlı bir projedir.

Kazım Karabekir Paşa bu çocuklara o okullarda zanaat öğretmiştir. Zanaat öğretmesinin yanı sıra müzikle bunları haşır neşir etmiştir. Birçoğu bu okullarda aldıkları eğitimlerle birlikte meslek edindikleri gibi bir müzik enstrümanını çalar hale gelmiştir. Hayata hazırlanmıştır, ciddi bir eğitim almıştır

ve Cumhuriyet'in inşa sürecinde, kuruluş sürecinde bu çocukların ilerleyen yıllarda çok önemli yerlere geldiğini görüyoruz.

Kazım Karabekir Paşa bu çocuklarla bağlantısını hayatının sonuna kadar sürdürmüştür. Ve bu anlamda 3 ile 5 bin arasındaki çocuğu himaye etmiştir. Bunlara 'Gürbüzler Ordusu' demektedir. Bu anlamda hem askeri başarısıyla hem insani yönüyle hem de sosyal sorumluluk anlamındaki rolüyle 'Şark Fatihi', 'Yetimlerin Babası' ünvanlarını almıştır.»

Prof. Dr. Gülsüm Polat, «İmparatorluğun son çeyreğinde, yüzyılın son çeyreğinde yetişen subay grubunun inanılmaz bir bütüncül bir saha tecrübesi, eğitim açısından çok yönlülüğü var ve bunların hepsi Karabekir Paşa'da mevcut. Zaten dönem birincisi, Maarif Madalyası ile taltif edilmiş. Hal böyleyken yani üst düzey bir subay ama aynı zamanda kurucu kadrolar içerisinde çok değerli bir isim.» dedi.

Prof. Dr. Nasrullah Uzman, resimlerde gördüğümüz ciddi ve üniformalı Kazım Karabekir portresinin arkasında bir de entelektüel Kazım Karabekir olduğunu söylüyor:

«Yazar Kazım Karabekir var, Yetimlerin Babası Kazım Karabekir var, siyaset adamı Kazım Karabekir var, devlet adamı Kazım Karabekir var. Dolayısıyla Kazım Karabekir özelinde çok yönlü bir portreden bahsediyoruz.»

Prof. Dr. Nasrullah Uzman

RAMS GLOBAL:
КАК СЕМЕЙНЫЕ ЦЕННОСТИ
СТАЛИ ФУНДАМЕНТОМ
МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА

RAMS Global – международный строительный холдинг с 38-летней историей, основанный Рамазан Булбул в 1988 году в турецком городе Газиантеп. Сегодня компания реализует масштабные проекты в Турции, Казахстане, Германии, Тайланде, Ираке, Албании, Кыргызстане, формируя современную архитектурную среду и внося вклад в развитие городской инфраструктуры. В Казахстане холдинг представлен компанией RAMS Almaty, которая входит в тройку крупнейших девелоперов страны и занимает второе место в рейтинге застройщиков по версии Forbes Kazakhstan.

А если говорить языком цифр, то это 38 лет на рынке, более 25 000 созданных рабочих мест по всему миру, свыше 6 000 000 квадратных метров реализованных площадей и 93 завершённых проекта.

Начало большого пути

История компании – это впечатляющий путь стратегического видения и масштабных решений. Уже в начале 1990-х годов Рамазан Булбул, стремясь выйти за пределы локального рынка, обратил внимание на новый и независимый Казахстан. В 1993 году он посетил страну и увидел в ней мощный потенциал для развития и формирования современной экономики. Именно тогда был реализован первый проект – строительство фабрики по производству шоколада в Алматы, ставшее

отправной точкой для дальнейшего присутствия компании в регионе.

Проникшись духом города и страны, Рамазан Булбул принял решение развивать бизнес в Казахстане, внося вклад в формирование его инфраструктуры. Как итог: за более чем три десятилетия работы RAMS Global реализовала в стране десятки значимых проектов, включая жилые комплексы, промышленные предприятия, логистические хабы, образовательные и культурные объекты. Сегодня компания продолжает активно участвовать в развитии городской среды, объединяя международный опыт и локальную экспертизу.

Президент холдинга RAMS Global Рамазан Булбул отмечает: «В начале своего пути я был простым работником – без значительных ресурсов, но с большими мечтами и амбициями. Я всегда стремил-

МУЗЕЙ

фото предоставлено министерством культуры и информации Республики Казахстан

ся не останавливаться на достигнутом, а создавать проекты, способные менять города и формировать новую среду для жизни. Именно вера в свои идеи давала мне силы двигаться вперёд, находить возможности и реализовывать задуманное. Со временем, по мере роста компании и увеличения числа проектов, я понял, что для дальнейшего развития необходима сильная команда единомышленников с современным взглядом. И естественным продолжением этого пути стало участие моих сыновей – Догана, Деврана и Фарука. С ранних лет они были рядом со мной, проводя время не на детских площадках, а на строительных объектах. Для меня всегда было принципиально важно, чтобы они понимали наше дело с самых основ – не только из офисов, но и через практический опыт. Сегодня каждый из них отвечает за своё направление и регион, внося серьёзный вклад в дальнейшее развитие холдинга. Именно эта семейная преемственность и легла в основу названия компании – RAMS (Ramazan and Sons)».

Диверсификация и ключевые направления холдинга

С развитием бизнеса RAMS Global последовательно расширяет своё присутствие за пределами строительной отрасли, формируя многопрофильную экосистему проектов, направленных на повышение качества городской среды.

В туристическом секторе холдинг реализует проекты как за рубежом, так и в Казахстане. Среди них – RAMS Resort Bodrum, представляющий собой концепцию из 32 бутиков-вилл, расположенных в районе Гюмюшлюк, одном из самых вос-

требуемых и атмосферных мест Бодрума. В Алматы компания также развивает гостиничное направление, включая отель Park Dedeman Almaty, ориентированный на деловую и туристический сегменты.

Особое внимание компания уделяет здравоохранению как важной составляющей устойчивого развития городов. Первым значимым проектом в этом направлении стала больница LIV в Газиантепе, позиционируемая как региональный центр медицинской экспертизы. В дальнейшем портфель был расширен проектами в Казахстане, включая больницу Хельмир и Больницу матери и ребёнка Хельмир в Алматы. Продолжая стратегию развития медицинской инфраструктуры, холдинг открыл LIV Hospital в 2020 году, тем са-

мым не только повысив доступность качественной медицины, но и создав дополнительные рабочие места в регионе.

В 2022 году компания вышла в горнодобывающий сектор, обозначив амбициозный курс на участие в глобальной индустрии. Использование современных технологий и экологически ответственных подходов позволяет RAMS Global реализовывать проекты, соответствующие международным стандартам эффективности и стабильности.

В сегменте гостеприимства и ресторанного бизнеса холдинг представлен проектом BIG Chefs в Алматы, расположенным в ключевых туристических точках города – на высокогорном курорте Шымбулак и в историческом центре.

Таким образом, RAMS Global формирует устойчивую мультиотраслевую платформу, объединяя девелопмент, медицину, туризм, промышленность и ритейл в единую стратегию развития.

Проекты компании

На территории Казахстана RAMS Almaty реализовала более 60 масштабных проектов, выстроив современные пространства для жизни в лучших локациях страны.

Одним из крупнейших является жилой комплекс RAMS City – проект с концепцией «город в городе», рассчитанный на проживание более 5 000 человек. Комплекс включает развитую инфраструктуру: частный прогулочный бульвар, коммерческие пространства, медицинские учреждения, а также образовательные объекты. В 2024 году здесь была открыта школа «Байтерек», где уже завершается первый учебный год, а также подходит к завершению строительство детского сада. В марте текущего года на территории комплекса прошло самое масштабное праздничное открытие, приуроченное к празднованию Наурыза.

Продолжением концепции комфортной и экологичной городской среды стал жилой комплекс RAMS Garden – один из самых «зелёных» проектов компании, ориентированный на спокойную и семейную жизнь. Аналогичный подход ре-

ализован и на международном уровне: в центре Стамбула создан элитный зелёный квартал бизнес-класса, сочетающий урбанистику и природную среду.

Среди знаковых проектов компании в Казахстане также Almaty Museum of Arts, открытый в 2025 году и ставший новой точкой притяжения для ценителей современного искусства.

В ближайших планах – масштабное открытие проектов в Алматы. Среди них – RAMS Saiahat, современный жилой квартал в историческом центре города с собственным парком и архитектурной доминантой, вдохновлённой ретро-образом Алматы. Также ожидается запуск проекта RAMS Signature, который в 2025 году был удостоен престижной международной награды Asia Pacific Property Awards (5 Star Award в категории Mixed-Use Development), что подтверждает соответствие казахстанских проектов мировым стандартам.

Европейское направление представлено рядом масштабных девелоперских инициатив. В Германии реализуется проект RAMS Magdeburg общей площадью более 257 000 м², объединяющий жилую застройку, общественные пространства и экологичные решения. В Албании развивается проект Poro Lagoons – курортный кластер площадью более 5 млн м² на побережье, сочетающий комфортную среду, туристическую инфраструктуру и бережное отношение к природе.

Одним из наиболее амбициозных проектов компании является RAMS Beyond Istanbul – многофункциональный комплекс, удостоенный награды European Property Awards в категории Best Mixed-Use Development. Кроме того, проект получил признание международного архитектурного сообщества, став лауреатом конкурса Architecture MasterPrize (Honorable Mention в категории High-Rise Buildings). Эти достижения подтверждают высокий уровень архитектурных решений, инновационности и качества реализации проектов RAMS Global.

Качество и безопасность

В числе приоритетов RAMS Global одним из ключевых остаётся обеспечение высокого уровня качества и безопасности строительства. Для компании принципиально важно, чтобы будущие жители и предприниматели были уверены в надёжности объектов – как с точки зрения комфорта, так и сейсмической устойчивости.

Особую актуальность данный вопрос приобретает в регионах с повышенной сейсмической активностью, таких как Алматы и ряд регионов Турции. Осознавая эту ответственность, RAMS Алматы в 2024 году инициировала проведение независимых испытаний. В рамках проверки был случайным образом выбран один из

строящихся жилых комплексов, где совместно с КазНИИСА были проведены сейсмические тесты.

По итогам испытаний получено заключение, подтверждающее, что применяемые компанией строительные технологии соответствуют высоким стандартам и способны выдерживать землетрясения силой 9 баллов.

Данный результат стал очередным подтверждением системного подхода RAMS Global к вопросам качества, инженерной надёжности и безопасности, являющихся неотъемлемой частью философии компании.

Сотрудничество с мировыми брендами

RAMS Global уделяет особое внимание не только качеству строительства, но и стратегическому партнёрству с ведущими мировыми брендами, формируя проекты международного уровня.

Среди ключевых партнёров холдинга – Marriott International, один из крупнейших гостиничных операторов в мире, объединяющий более 9 600 отелей в 143 странах. Сотрудничество с такими игроками позволяет интегрировать в проекты RAMS Global лучшие международные стандарты сервиса и управления.

Отдельного внимания заслуживает партнёрство с итальянским модным домом ETRO – брендом, олицетворяющим утончённый стиль, эстетику и эксклюзивность. В рамках данного сотрудничества реализуется проект ETRO Residences Istanbul, ставший знаковым для холдинга.

RAMS Global выступила девелопером первого в мире жилого комплекса под брендом ETRO с панорамными видами на Босфор, тем самым объединив архитектуру, дизайн и моду в единую концепцию премиального образа жизни.

Такое сотрудничество подтверждает стремление компании создавать не просто объекты недвижимости, а уникальные пространства, соответствующие самым высоким мировым стандартам.

ESG - устойчивое развитие и социальная ответственность

Принципы экологической и социальной ответственности являются неотъемлемой частью стратегии RAMS Global. Компания последовательно внедряет подходы устойчивого развития, направленные на формирование благоприятной городской среды и повышение качества жизни.

В сфере экологии холдинг придерживается принципов «зелёного» строительства, минимизируя воздействие на окружающую среду и обеспечивая комфорт для жителей. Значительное внимание уделяется озеленению территорий. Так, в 2026 году RAMS Almaty инвестировала 3 млрд тенге в развитие экологической культуры, передав городу Алматы более 100 000 кустарников и свыше 7 000 саженцев деревьев, привезённых из Турции и Германии.

Компания на регулярной основе иницирует экологические акции по очистке городских и горных территорий, а также проводит образовательные эко-фестивали, направленные на популяризацию раздельного сбора отходов, переработки и повторного использования материалов. В жилых комплексах внедрены специальные боксы для сбора одежды, позволяющие одновременно решать задачи сокращения отходов, формирования экологической культуры и оказания помощи социально уязвимым слоям населения.

Социальная ответственность холдинга охватывает широкий спектр инициатив. В 2023 году RAMS Almaty направила гуманитарную помощь в Турцию, а в 2024 году одной из первых оказала поддержку пострадавшим от масштабных паводков в Казахстане, выделив 500 миллионов тенге.

Кроме того компания на постоянной основе оказывает поддержку более чем 300 детям из шести приютов семейного типа в Алматы и Алматинской области, содействуя улучшению условий их жизни и подготовке к учебному году. На протяжении многих лет осуществляется финансирование приюта для матерей и детей «Мейірім мекені», оказывающего помощь женщинам, оказавшимся в сложной жизненной ситуации. Также важным направлением остаётся поддержка ветеранов Великой Отечественной войны.

Таким образом, ESG-подход RAMS Global выходит за рамки стандартной корпоративной практики, становясь важной частью философии компании и её вклада в устойчивое развитие общества.

Развитие культуры и спорта

RAMS Global на протяжении многих лет последовательно инвестирует в развитие спорта и культуры, рассматривая эти направления как важную часть формирования устойчивого и гармоничного общества.

В спортивной сфере холдинг поддерживает проекты различного уровня – от локальных инициатив до международных команд. Среди них – спонсорство баскетбольных клубов, а также сотрудничество с ведущими спортивными организациями, включая Türkiye national football team, İstanbul Başakşehir F.K. и Fenerbahçe Basketball.

Знаковым проектом в данном направлении является RAMS Park – современный футбольный стадион в Стамбуле, являющийся домашней ареной Galatasaray S.K.. Стадион, вмещающий более 52 000 зрителей, входит в спортивный комплекс имени Али Сами Йена. RAMS Global выступает владельцем прав на название объекта и его официальным спонсором.

Не менее важным направлением является поддержка культурных инициатив. В 2024 году холдинг выступил инициатором

TÜRK BİRLİĞİ

проведения масштабного сольного концерта Димаша Кудайбергена в Стамбуле, способствуя продвижению казахстанской культуры на международной арене.

Продолжая развивать культурную повестку, в 2025 году при участии компании, в Алматы состоялся концерт мировой звезды Дженнифер Лопес, ставший значимым событием для культурной жизни города.

Благодаря этому RAMS Global формирует не только архитектурный, но и культурно-спортивный ландшафт, объединяя международные проекты и локальные инициативы.

RAMS Global - от мечты к глобальному влиянию

История RAMS Global – это пример того, как мечта одного человека может трансформироваться в международный холдинг, формирующий облик современных городов. Начав путь с амбиций и стремления создавать нечто уникальное, компания выросла в многопрофильную структуру, которая сегодня задаёт стандарты в девелопменте, архитектуре и качестве городской среды.

Сегодня RAMS Global – это не просто строительная компания. Это экосистема проектов, охватывающая жилую и коммерческую недвижимость, туризм, медицину, промышленность и другие направления бизнеса. Холдинг не только осуществляет масштабные проекты, но и реализует новые подходы к развитию территорий, создавая пространства, в которых комфорт, инфраструктура и качество жизни становятся единым целым.

Однако ключевая ценность компании выходит далеко за рамки строительства. Через поддержку культуры и спорта, социальные инициативы, благотворительность и экологические проекты RAMS Global вносит весомый вклад в развитие общества, формируя устойчивую и гармоничную среду для будущих поколений.

RAMS Global - это история о росте, ответственности и видении. Она доказывает, что как идеи становятся городами, а проекты – частью жизни миллионов людей.

